

Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (6-шығарылым) бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2018 жылғы 21 қыркүйектегі № 401 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 15 қазанда № 17548 болып тіркелді.

2015 жылғы 23 қарашадағы Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің 16-бабының 16-1) тармақшасына сәйкес БҰЙЫРАМЫН:

1. Қоса беріліп отырған Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (6-шығарылым) бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің Еңбек және әлеуметтік әріптестік департаменті заңнамада белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықты Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы бұйрық мемлекеттік тіркелген күннен бастап күнтізбелік он күн ішінде оны қазақ және орыс тілдерінде "Респубикалық құқықтық ақпарат орталығы" шаруашылық жүргізу құқығындағы респубикалық мемлекеттік кәсіпорнына ресми жариялау және Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің Этalonдық бақылау банкіне қосу үшін жіберуді;

3) осы бұйрықты мемлекеттік тіркегеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде оның көшірмесін мерзімді баспа басылымдарында ресми жариялауға жіберуді;

4) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің интернет-ресурсында орналастыруды қамтамасыз етсін.

3. Мыналардың:

1) "Жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (6-шығарылым) бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2012 жылғы 14 тамыздағы № 318-0-м бұйрығының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 7877 болып тіркелген, 2012 жылғы 30 қазанда, 2012 жылғы 31 қазанда, 2012 жылғы 1 қарашада № 163, № 164, № 165, (2171, 2172, 2173) "ЗАң газетінде" жарияланған);

2) "Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің кейбір бұйрықтарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2015 жылғы 12 мамырдағы № 339 бұйрығының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 11336 болып тіркелген, "Әділет" ақпараттық-құқықтық жүйесінде 2015 жылғы 10 шілдеде жарияланған) күші жойылды деп танылсын.

4. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау вице-министрі Н.Б.Әлтаевқа жүктелсін.

5. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін құнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының
Еңбек және халықты әлеуметтік
корғау министрі

M. Әбілқасымова

Қазақстан Республикасы
Еңбек және халықты
әлеуметтік қорғау министрінің
2018 жылғы 21 қыркүйектегі
№ 401 бұйрығымен
бекітілген

Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (6-шығарылым)

1-тарау. Кіріспе

1. Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы (6-шығарылым) (бұдан әрі - БТБА) күрделілігі бойынша тиісті разрядтағы жұмысшылар кәсіптерінің тарифтік-біліктілік сипаттамаларында қамтылған жұмыстарға орындау күрделілігі бойынша сәйкес келетін ұнғымаларды бұрғылау және мұнай мен газ өндіру бойынша жұмыстарды қамтиды.

2. БТБА-ны Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі әзірледі.

3. Тарифтік-біліктілік сипаттамалар, осы БТБА-да көрсетілген өндірістер мен жұмыс түрлері бар ұйымдардың, меншік және ұйымдық-құқықтық нысанына қарамастан, жұмыстарды тарифтеу және жұмысшыларға біліктілік разрядтарын белгілеген кезде қолданылады.

2-тарау. Ұнғымаларды бұрғылау жұмыстарының разрядтары бойынша жұмысшылар кәсіптерінің тарифтік-біліктілік сипаттамалары

Параграф 1. Бұрғы ерітіндісін дайындаушы, 2-разряд

4. Жұмыс сипаттамасы:

біліктілігі анағұрлым жоғары бұрғы ерітіндісін дайындаушының басшылығымен бұрғы ерітіндісін дайындау, ауырлату және химиялық өндеу;

балшық араластырғышты немесе гидроараластырғышты балшықпен, сумен, ауырлатқышпен, химреагенттермен толтыру;

балшық араластырғышты немесе гидроараластырғышты қосу және тоқтату, жаппаларды ашу және дайын бүрғы ерітіндісін қосалқы амбарларға айдау;

бүрғыларға жөнелту үшін ерітінді тасығыштарға бүрғы ерітіндісін толтыру;

балшық араластырғыштың немесе гидроараластырғыштың жұмысын қадағалау;

ағызу шламбілері мен балшық араластырғышты шөгіндіден тазарту;

химреагенттер мен ауырлатқыштарды түсіру және тасымалдау.

5. Білуге тиіс:

балшықтың, ауырлатқыштар мен химреагенттердің физикалық-химиялық қасиеттерін;

бүрғы ерітіндісінің, ауырлатқыштар мен химреагенттердің нысанын;

бүрғы ерітіндісінің параметрлерін анықтайтын бақылау-өлшеу аппаратурасының нысанын және оны пайдалану қағидаларын;

химреагенттермен жұмыс істеу қағидаларын, бүрғы ерітіндісін дайындау, ауырлату және химиялық өндеу жабдығы мен құрылғылардың нысаны мен құрылышын.

Параграф 2. Бүрғы ерітіндісін дайындаушы, 3-разряд

6. Жұмыс сипаттамасы:

бүрғы ерітіндісін дайындау, ауырлату және химиялық өндеу;

бүрғы ерітіндісін қосалқы амбарлар мен ерітінді тасығыштарға толтыру;

бүрғы ерітіндісін дайындау және айдау кезінде насостардың жұмыс режимін іріктеу

;

насостар мен жоғары қысым желілерін престемелеуге, балшық зауытында немесе бүрғылауда орнатылған насостар мен өзге де жабдықты алдын ала және ағымдағы жөндеуге қатысу.

7. Білуге тиіс:

балшықтың, ауырлатқыштар мен химреагенттердің физикалық-химиялық қасиеттерін;

механикалық және гидравликалық балшық араластырғыштардың, жетекті механизмдер мен балшық зауытының өзге де жабдықтарының техникалық сипаттамасы мен жұмыс принципін, слесарь ісін, орындалатын жұмыс көлемінде.

Параграф 3. Бүрғы құльштарын орнатушы, 4-разряд

8. Жұмыс сипаттамасы:

бөлшектерді бүрғылау трубаларына ыстық күйінде және тез балқитын бүрғы трубаларына сұық күйінде орнату;

трубалардың, құльштардың, муфталардың резьба элементтерін тексеру және оларды калибрлеу процесінде ақауға шығару;

құльш бөлшектерін трубаға тартпа бойынша селективті іріктеу;

резьбаларды барлық жүйедегі калибрлер бойынша өлшеу;
калибрлердің, бақылау-өлшеу аспаптары мен құралдың жай-күйін бақылау;
құлып бөлшектерін түрлі қыздыру пештерінде қыздыру;
құлып бөлшектерін қыздыру температурасын және олардың бекітілу сапасын бақылау.

9. Білуге тиіс:

трубалардың, құлыптардың, муфталардың, қолданылатын калибрлердің, өлшеу құралдарының нысанын, типі мен мөлшерін;

резьба түрлері мен оларға белгіленген шектеулерді, трубалардағы таңба мағынасын; құлып бөлшектерін ыстық күйінде бекіту сәтінің қағидалары мен шамасын; қыздыру пештерінің конструкциясын;

құлып бөлшектерін қыздыру температурасын анықтайтын бақылау-өлшеу аспаптарының құрылышын;

трубаның барлық түрлерінің резьбасын майлауға арналған пастаның құрамы мен нысанын;

механикалық кілттің құрылышын және оны басқару қағидаларын.

Параграф 4. Бұрғыға қызмет көрсетуші слесарь, 4-разряд

10. Жұмыс сипаттамасы:

жекелеген агрегаттарды, жүйелер мен қондырғыларды біліктілігі анағұрлым жоғары бұрғыға қызмет көрсетуші слесардың басшылығымен бөлшектеу, жөндеу, құрастыру, сынау және қызмет көрсету;

бұрғы насостарының тозған бөлшектерін ауыстыру;

мұнараның, таль жүйесінің, маршты баспалдақтың жай-күйін тексеру;

сағалық және фонтанды арматураны құрастыру, бұрғы қондырғысы жабдығын демонтаждау жөніндегі жұмыстарға қатысу.

11. Білуге тиіс:

қызмет көрсететін жабдықтың құрылышы мен пайдалану қағидаларын;

қолданылатын бақылау-өлшеу аспаптарын пайдалану қағидаларын;

таль желісін жабдықтау әдістерін;

бұрғы жабдығын майлау қағидалары мен картасын;

шығарындыға қарсы жабдықты орнату схемасын, қолданылатын шағын механизация құрылғыларының және бақылау-өлшеу аспаптарының нысанын.

Параграф 5. Бұрғыға қызмет көрсетуші слесарь, 5-разряд

12. Жұмыс сипаттамасы:

әртүрлі агрегаттар мен бұрғылау қондырғыларын, сондай-ақ пневматикалық басқару жүйелері мен оның блоктау құрылғыларын, құралды автоматты түсіру мен

көтеру механизмдері кешенін, шығарындыға қарсы жабдықты және оны басқару қондырғысын, автоматты бұрғы кілттерін, бақылау-өлшеу аспаптарын, бұрғылау ертіндісін дайындау блоктарын, шығыр мен жүк көтеру крандарын бөлшектеу, жөндеу, құрастыру, синау және қызмет көрсету;

айналма колонналар мен ұңғыма сағасы жабдығын түсіру, сағалық және фонтанды арматураны құрастыру және орнату, бұрғылау қондырғыларын монтаждау, демонтаждау және пайдалануға тапсыру жұмысына қатысу.

13. Білуге тиіс:

бұрғылау қондырғысының жабдығы мен қолданылатын аспаптардың конструктивтік ерекшеліктерін;

бұрғылау қондырғысы мен жабдығын жөндеу, құрастыру, монтаждау кезіндегі жұмысты ұйымдастыру және оның технологиялық кезектілігін;

бұрғылау қондырғысының жабдығын пайдалану қағидаларын, оларды жөндеу кезінде қолданылатын барлық материал түрлерін;

бөлшектердің уақытынан бұрын тозуын айқындау тәсілдерін, машиналар мен агрегаттарды статикалық және динамикалық теңгермеледеуді;

тозған бөлшектерді қалпына келтіру тәсілдерін, мұнай, газ, термальдық, йод бромды сулар мен өзге де пайдалы қазба ұңғымаларын бұрғылаудың технологиялық процесі туралы негізгі мәліметтерді, тораптар мен механизмдерді майлау жүйесін.

Мұнай мен газды пайдалану және тереңнен барлап бұрғылау қондырғыларына қызмет көрсету кезінде - 6-разряд.

14. Техникалық және кәсіптік (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Параграф 6. Бұрғыға қызмет көрсетуші электр монтері

15. Жұмыс сипаттамасы:

бұрғылау қондырғыларының электр жабдығына, кернеуі 6 киловольтқа дейінгі электр қозғаыштардың таратып бөлу құрылғыларына, кернеуді басқару станцияларына, насос жетектеріне, шығырлар мен өзге де жабдықтарға, долоттың берілуін реттеуішті басқару станциясына, түсіру-көтеру операциялары автоматының электр ұнтақты тежегішіне, қайталама коммутация және релелік қорғаныс схемаларына ток, дифференциалдық және өзге де қызмет көрсету;

автоматты басқарылатын кернеуі 6 киловольтқа дейінгі электр жабдығы мен жетектеріне қызмет көрсету;

бұрғылау қондырғыларының барлық электр жабдықтары мен жерге қосу құрылғыларын монтаждан кейін қабылдау, электр қозғаыштарды инженерлік-техникалық персоналдың қадағалауымен синап қосу;

электр техникалық жабдықтың күрделі сыйбалары мен құрылғыларындағы ақауларды тексеру және жою;

электр қозғаыштарды басқарудың контактісіз элементтерде (тиристорлы сымбамен) жасалған күрделі басқару схемаларындағы ақауларды тексеру және жою;

электр жетектердің тиристорлық өзгерткіштері жәшіктегін реттеу және баптау;

электрлі машинамен басқарылатын, ток пен кернеу бойынша кері байланысты агрегат электр жабдығына қызмет көрсету;

электр қазандықтарына қызмет көрсету және жөндеу;

бұрғылау қондырығысының электр жабдығының таратып бөлу құрылғысын ұнғыманы бұрғылау процесінде жөндеу және оның үздіксіз жұмысын қамтамасыз ету.

16. Білуге тиіс:

мұнай, газ, термальдық, йод бромды сулар мен өзге де пайдалы қазба ұнғымаларын анықтауға бұрғылаудың технологиялық процесін;

электр техникасы, телемеханика және электроника негіздерін;

электр машиналарының, аппараттардың, өлшеу, автоматты реттеу және телемеханика аспаптарының құрылымы мен электр схемаларын;

электр жабдығын, кабельді және аяу желілерін сынақтан өткізу әдістерін, қызмет көрсетілетін нысанның және бұрғылау қондырығысының әр участесінің толық электр схемасын;

күрделі электр аспаптарын, өлшеу, пісіру және күштік трансформаторларды, түзеткіштерді, насостардың, шығырлардың, роторлар мен долот беру автоматтарының қозғаыштарын тиристорлық басқару схемасын қоса, автоматты реттеу аспаптарын жөндеу және баптау қафидаларын;

өзгерткіштер мен әртүрлі генераторлардың жұмыс қафидатын, электр машиналары мен аппараттарының жекелеген бөліктерін бұрғылау жағдайында ауыстыру тәсілдерін, қуат коэффициентін арттыруға арналған статикалық конденсаторларға деген қажеттілік есебін, қолданылатын бақылау-өлшеу аспаптарын баптау және реттеу қафидаларын.

17. Техникалық және кәсіптік (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Негізгі агрегат ретінде қоса алғандағы қуаты 320 киловольтқа дейінгі (қоса алғанда) асинхронды электр қозғаыштары қолданылатын ұнғымаларды бұрғылау кезінде - 4-разряд;

Негізгі агрегат ретінде тұрақты ток электр қозғаыштары, синхронды жоғары вольтты қозғаыштар немесе қуаты 320 киловольттан жоғары 500 киловольтқа дейінгі 320 киловольтқа дейінгі синхронды және асинхронды электр қозғаыштары қолданылатын ұнғымаларды бұрғылау кезінде - 5-разряд;

Негізгі агрегат ретінде қуаты 500 киловольттан жоғары, тұрақты және ауыспалы ток электр қозғаыштары қолданылатын ұнғымаларды бұрғылау кезінде - 6-разряд.

Параграф 7. Вакуумдық қондырғы машинисі

18. Жұмыс сипаттамасы:

объектіде вакуумдық қондырғыны жұмысқа дайындау;

газды конденсатты, құйылған (өндөлген) мұнай өнімдерін механикаландырылған жинау бойынша технологиялық процесті жүргізу және оларды кәдеге жарату орнына жеткізу;

вакуумдық насос жұмысының өлшемдерін, мұнай құйылатын цистернаның, бақылау-өлшеу аспаптарының және қызмет көрсетілетін қондырғы мен автомобиліндің барлық қосалқы механизмдерінің техникалық жай-қүйін бақылау;

жабдықты, қондырғыны және автомобилінді профилактикалық және ағымдағы жөндеуді орындау;

қондырғы жұмысын есепке алу журналын жүргізу;

автомобиль басқару, жанар-жағармай материалдарын және салқыннатқыш сұйықтық құю.

19. Білуге тиіс:

мұнай және газ өндіру процесі туралы негізгі мәліметтер;

мұнайдың, газды конденсаттың және түрлі мұнай өнімдерінің физикалық-химиялық қасиеттері;

мұнай ұнғымаларын пайдалану тәсілдері;

ұнғыма сағасын тарту схемасы;

вакуумдық қондырғының, қолданылатын бақылау-өлшеу аспаптарының құрылышы мен пайдалану қағидалары;

орындалатын жұмыс көлемінде слесарлық іс, жол қозғалысы және автомобилдерді техникалық пайдалану қағидалары;

автомобилінді пайдалану процесінде туындаған ақау себептері, оны анықтау және жою тәсілдері;

техникалық қызмет көрсету тәртібі және автомобилдерді гараждарда және ашық тұрактарда сақтау қағидалары;

аккумуляторлық батареяларды және автомобиль дөңгелектерін пайдалану қағидалары; автомобилдердің жөндеуарлық жүруін ұлғайту тәсілдері;

жана автомобилдерді және күрделі жөндеуден кейін жүргізу қағидалары;

қауіпті жүктерді тасымалдау қағидалары, ауа райы жағдайының автомобиль жүргізу қауіпсіздігіне әсері;

жол-көлік оқиғаларын болдырмау тәсілдері;

қызмет көрсетілетін қондырғы жұмысын есепке алу бойынша бастапқы құжаттарды толтыру қағидалары;

дала жағдайында автомобилдерге техникалық қызмет көрсету және жөндеуді ұйымдастыру ерекшеліктері.

Біліктілігі жоғары вакуумдық қондырғы машинисінің басшылығымен қызмет көрсету кезінде - 3-разряд (вакуумдық қондырғы машинисінің көмекшісі).

10 куб метрді қоса мұнай құйылатын цистерна сыйымдылығымен автомобиль шассиінде жөнделген вакуумдық қондырыларға қызмет көрсету кезінде - 4-разряд.

10 куб метрден - 12 куб метрді қоса мұнай құйылатын цистерна сыйымдылығымен автомобиль шассиінде жөнделген вакуумдық қондырыларға қызмет көрсету кезінде - 5-разряд.

12 куб метрден жоғары мұнай құйылатын цистерна сыйымдылығымен автомобиль шассиінде жөнделген вакуумдық қондырыларға қызмет көрсету кезінде - 6-разряд.

20. Ескертпе:

ұйымда автомобильдерге мамандандырылған техникалық қызмет көрсету қызметі болмаған кезде басқарылатын автомобильді жөндеу мен техникалық қызмет көрсету бойынша жұмыстардың барлық кешенін орындаған жағдайда вакуумдық қондырылар машинистері бір разрядқа жоғары тарифтеледі.

21. Техникалық және кәсіптік орта (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Параграф 8. Зертханашы-коллектор, 2-разряд

22. Жұмыс сипаттамасы:

бұрғылаудағы бұрғылау және цемент ерітінділерінің параметрлерін өлшеу және химиялық өндіру, оларды вахталық журналға тіркеу;

химиялық реагенттердің дайындалуын қадағалау;

цементаж жұмысы процесінде цемент ерітіндісінің сынамасын алу;

керннің іріктелуін, жыныс сынамасының іріктелуін қадағалау, оларды буып-түю және жөнелту;

алғашқы геологиялық құжаттаманы жүргізу.

23. Білуге тиіс:

геологиялық кен орны жөнінде, мұнайды, газды өзге де пайдалы қазбаларды бұрғылаудың технологиялық процесі туралы негізгі мәліметтерді;

бұрғылау ерітінділерінің, тампонаж цементінің, ауырлатқыштар мен химиялық реагенттердің негізгі физикалық-химиялық қасиеттерін;

бұрғылау ерітінділерін, химиялық реагенттерді дайындау тәсілдерін, бұрғылау, химиялық ерітінділердің параметрлерін айқындауға арналған бақылау-өлшеу аппаратурасының нысанын және пайдалану қағидаларын.

Параграф 9. Зертханашы-коллектор, 3-разряд

24. Жұмыс сипаттамасы:

бұрғылау және цемент ерітінділерін өндіру рецептін жасау;

бұрғылаудағы тез ұстап қалатын қоспалардың сінумен күрес кезіндегі дайындалуын, керннің салынуын бақылау және оның сипаттамасының дұрыстығын бақылау;

бұрғылау ерітінділерін өндеуге қолданылатын реагенттердің сапасын анықтау, ерітінді сапасын жақсартумен байланысты зерттеулер жүргізу;

аспаптардың көрсеткіштерін бақылап тексеру;

ерітінді параметрлерін өлшеу аппаратурасын профилактикалық қарau және жөндеу.

25. Білуге тиіс:

кен орны геологиясы жөнінде, мұнайды, газды өзге де пайдалы қазбаларды бұрғылаудың технологиялық процесі туралы негізгі мәліметтерді;

бұрғы ерітінділерінің, тампонаж цементінің, ауырлатқыштар мен химиялық реагенттердің негізгі физикалық-химиялық қасиеттерін;

бұрғылау, химиялық ерітінділердің параметрлерін айқындауға арналған бақылау-өлшеу аппаратурасының құрылымын;

бұрғылау процесіндегі қыындықтарды жою әдістерін, кернің іріктеу және сипаттау әдістерін;

бұрғылау ерітіндісін дайындауға арналған жабдықтың және құрылғының құрылымы мен нысанын.

Параграф 10. Колтюбингтік қондырғының машинисі

26. Жұмыс сипаттамасы:

күрделі, ағымдағы жөндеу бойынша жұмыс процестерінде және ұңғымалардағы технологиялық операциялар жүргізу кезінде қондырғыға қызмет көрсету;

қондырғыны жұмысқа дайындау;

автомобиль, энергетикалық блок жұмысының режимдерін және өзге де қондырғы қалыптастыру жүйелерін бақылау мен басқару;

тіркеуші мен қондырғы механизмдерінің дұрыс жұмыс істеуін бақылау;

қондырғының электр жабдығына қызмет көрсету;

қондырғы жұмысын есепке алу журналын жүргізу;

автомобиль немесе трактор басқару, оларға жанар-жағар май материалдарын және салқыннатқыш сұйықтық құю;

жұмыс ауысымы басында қондырғының техникалық жай-күйін тексеру және оны қабылдау;

қосалқы, монтаждық және бұзы жұмыстарын жүргізу үшін қондырғының гидравикалық манипуляторын басқару;

дайындық, монтаждау, бұзы жұмыстарына қатысу және қондырғының қосалқы механизмдеріне қызмет көрсету;

қондырғының механизмдерін, автомобильді, тракторды ағымдағы жөндеу өндірісі;

қондырғы жұмысы істеп тұрған кезде туындаған, механизмдерді бөлшектеуді талап етпейтін ұсақ ақауларды жою.

27. Білуге тиіс:

қызмет көрсетілетін жабдықтың агрегаттарының, механизмдерінің және аспаптарының мақсаты, құрылышы, жұмыс қағидаты;

жол қозгалысы қағидалары;

колтюбингтік қондырғының, қолданылатын механизмдердің, құрылғылардың техникалық сипаттамасы мен оларды пайдалану қағидалары;

дала жағдайында автомобильге техникалық қызмет көрсету мен жөндеу ерекшеліктері;

қондырғыға қойылатын өнеркәсіптік қауіпсіздік және жүк көтеретін механизмдердің қауіпсіз пайдалану талаптары;

мұнай және газ, өзге де пайдалы қазбалар өндірудің технологиялық процесі;

ұнғымалардың конструкциясы;

курделі, ағымдағы жөндеудің технологиялық процесі мен түрлері;

жанар-жағар май материалдарының маркалары мен сұрыптары;

электр техникасы негіздері және орындалатын жұмыс көлемінде слесарлық іс;

қозғалтқыш, трансмиссия және жүк көтеретін механизмдердің жүріс бөлігін жөндеу тәсілдері.

Терендігі 1500 метрге дейінгі ұнғымалар мен курделігі жағынан I санаттағы ұнғымаларда жерасты және курделі жөндеу кезінде - 5-разряд.

Терендігі 1500 метрден асатын және курделігі II санаттағы ұнғымаларда, терендігіне қарамастан еңістік-бағыттық ұнғымаларда және курделі геологиялық жағдайдағы ұнғымаларда жерасты және курделі жөндеу кезінде - 6-разряд.

Терендігі 3000 метрден асатын және одан терен II санаттағы ұнғымаларда жерасты және курделі жөндеу кезінде - 7-разряд.

28. Техникалық және кәсіптік орта (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Параграф 11. Трубаларды престемелеуші, 3-разряд

29. Жұмыс сипаттамасы:

ұнғымаларды бұрғылау кезінде қолданылатын трубалардың барлық түрлері мен мөлшерлерін 10 мегапаскаль (шаршы сантиметрге 100 килограмм-күшке дейін) дейінгі қысыммен престемелеу;

трубалардың престемелеуге жүк көтеру механизмдерінің көмегімен беру;

трубаларды престемелеу орнына әкелу, сақтандыру сақиналары мен ниппельдерді престемлеу алдында бұрап алу, резьбаларды майлау, престемелеуден кейін сақиналарды бұрап кіргізу, престемелеуден кейін трубаларды шаблондау және жинау;

престемелеу жабдығын құрастыруға және бөлшектеуге қатысу, жабдықты престеуді жүргізуға дайындау, жабдық пен құрылғыларды алдын ала және ағымдағы жөндеуге қатысу;

алғашқы құжаттаманы жүргізу.

30. Білуге тиіс:

трубаларды престемелеу технологиясы мен қағидаларын;

престемелеу жабдығының, жүк көтеру механизмдері мен шағын механикаландыру элементтерінің нысанын, құрылымы мен техникалық сипаттамасын;

трубалардың, престемелеу арматурасының, калибрлердің, шаблондардың, щуптардың мақсаты, типтері мен мөлшерлерін;

бақылау-өлшеу аспаптарының нысанын және әрекет ету қағидаттарын;

электр техникасын, слесарь ісін орындалатын жұмыс шегінде;

трубаларды 10 мегапаскаль (шаршы сантиметрге 100 килограмм-күшке дейін) 15 мегапаскаль (шаршы сантиметрге 150 килограмм-күшке дейін) дейінгі жоғары қысыммен престемелеу кезінде - 4-разряд;

трубаларды 15 Мегапаскаль (шаршы сантиметрге 150 килограмм-күшке дейін) жоғары қысыммен престемелеу кезінде - 5-разряд.

Параграф 12. Мұнай мен газ бұрғылау қондырғыларының машинисі, 3-разряд

31. Жұмыс сипаттамасы:

күштік және дизельді электр агрегаттарының, отын-май қондырғысының, компрессорлардың, бұрғылау қондырғысының трансмиссиясы мен пневматикалық жүйесінің, бұрғылау қондырғысының электр жабдығының сомаланған қуаты 1000 киловатқа дейінгі қозғағыштарына қызмет көрсету және оларды жөндеу, сондай-ақ біліктілігі анағұрлым жоғары бұрғылау қондырғысы машинисінің басшылығымен қуаты 1000 киловатқа дейінгі жоғары қозғалтқыштар мен газтурбиналық қозғалтқыштарды жөндеу және оларға қызмет көрсету;

қозғалтқыштарды майлау және жанармай құю, май мен тоңазытқыш сұйық құю;

бұрғылау жабдығы мен қозғалтқыштарды монтаждау, бөлшектеуге және тасымалдауға қатысу.

32. Білуге тиіс:

бұрғылау жабдығы мен қозғалтқыштарды, күштік агрегаттар мен беру құрылғыларының құрылымын;

бұрғылау жабдығы мен қозғалтқыштардың жұмыс қағидатын, бұрғылау жабдығының, көмекші жүйелер мен қолданылатын бақылау-өлшеу аспаптары мен автоматиканың нысанын, жанар-жағар май материалдарының маркалары мен сұрыптарын, электр техникасы жөніндегі негізгі мәліметтерді.

Параграф 13. Мұнай мен газ бұрғылау қондырғыларының машинисі, 4-разряд

33. Жұмыс сипаттамасы:

күштік және дизельді электр агрегаттарының, отын-май қондырғысының, компрессорлардың, бұрғылау қондырғысының трансмиссиясы мен пневматикалық

жүйесінің, бұрғылау қондырғысының электр жабдығының қоса алғандағы қуаты 1000 киловаттқа дейінгі қозғалтқыштарына қызмет көрсету және оларды жөндеу;

сондай-ақ біліктілігі анағұрлым жоғары мұнай мен газ бұрғылау қондырғысы машинисінің басшылығымен қуаты 1000 киловаттқа дейінгі жоғары қозғалтқыштар мен газтурбиналық қозғалтқыштарды жөндеу және оларға қызмет көрсету;

күштік жабдық пен автоматтарды бөлшектеу, құрастыру, орталандыру, ақауларын жою және реттеу;

қозғалтқыштар мен күштік агрегаттарға ағымдағы және күрделі жөндеу жүргізу, дизельдерді реттеу;

күштік және бұрғылау жабдығының, қозғалтқыштардың, күштік агрегаттардың, дизель генераторлы және өзге де станциялардың жұмысындағы ақаулардың алдын алу шараларын қабылдау;

сұту, майлау, отын беру және күштік агрегаттардың газ бөліп тарату жүйелерін, күштік агрегаттарды қашықтықтан басқару және күштік агрегаттарды автоматты қорғау жүйелерін реттеу және жүктемелеу;

турботрансформаторлар мен турбомуфтадарға қызмет көрсету, оларды бөлшектеу, жөндеу және құрастыру, реттеу және ыңғайлау;

жаңа және күрделі жөндеуден шыққан қозғалтқыштар мен күштік агрегаттардың бұрғылау жағдайлары мен жыл маусымына қарай қажетті жұмыс режимімен қамтамасыз ету;

вахта журналын, қозғалтқыштар мен күштік агрегаттардың жұмыс есебін, жанар-жағармай материалдарының шығыс есебін жүргізу;

бұрғылау және күштік агрегаттарды жөндеу және қызмет көрсету жөніндегі жұмысшыларға басшылық ету.

34. Білуге тиіс:

бұрғылаудың технологиялық процесін, күштік агрегаттар мен өткізу құрылғыларының техникалық сипаттамасын, құрылышын;

мұнара жанындағы құрылғылар мен коммуникациялардың нысанын;

күштік, бұрғылау жабдығымен автоматты қозғалтқыштарда ақаудың пайда болу себептерін және оларды жою тәсілдерін, күштік, бұрғылау жабдығын реттеу тәсілдерін;

күштік, бұрғылау жабдығын майлау қағидаларын, қозғалтқыштар жұмысының температуралық режимін, автоматтардың конструкциясын;

қашықтықтан басқару жүйелерінің жұмыс схемасын, күштік жабдық жұмысының есеп және есептілік жүйесін;

жанар-жағармай материалдарының шығыс нормаларын, электр техникасы негіздерін.

Қуаты 1000 киловаттан жоғары қозғалтқыштарына және қуаты 1000 киловаттан жоғары қозғалтқыштар мен газтурбиналық қозғалтқыштарды жөндеу және оларға қызмет көрсету - 5-разряд;

сомаланған қуаты 1000 киловаттан жоғары қозғалтқыштар мен газтурбиналар қозғалтқыштарды жөндеу және оларға қызмет көрсету жөніндегі жұмысшыларға басшылық жасау кезінде - 6-разряд;

35. Техникалық және кәсіптік (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Параграф 14. Мұнай мен газға ұнғымаларды пайдалану және барлау мақсатымен бұрғылаушы

36. Жұмыс сипаттамасы:

вахта жұмысын басқару;

бұрғылау басталғанға дейін дайындық жұмыстарын атқару;

мұнайды, газды, термальдық, йод бромды сулар мен өзге де пайдалы қазбаларды терең бұрғылау қондырғыларымен бұрғылау технологиялық процесін және солармен байланысты өзге де жұмыстарды геологиялық-техникалық наряд, режимдік-техникалық карта мен технологиялық регламенттер бойынша жүргізу;

бұрғылау құралын салу және құрастыру;

түсіру-көтеру операцияларын автоматты механизмдердің көмегімен орындау;

бағдарлы бұрғылау жұмыстарын орындау;

бұрғылау ерітінділерін дайындау, ауырлату және химиялық өндіріс жөніндегі жұмыстарға басшылық ету;

бұрғылау ерітінділері параметрлерінің сақталуы мен бұрғылау процесінде бұрғылау ерітіндісінің тазалау жүйесінің жұмысын бақылау;

ұнғыманың сағасын шығарындыға қарсы жабдықпен жабдықтау, авариялық жағдайда шығарындыға қарсы жабдықты қолдану;

газ, су, мұнай көрінуін тұншықтыру жөніндегі жұмысты орындау, ұнғима сағасын герметизациялау;

газ, су, мұнай көрінуі кезінде ұнғыманы басқару;

жер бетіндегі және жер астындағы бұрғылау жабдығының техникалық жағдайын шүғыл бақылау;

бақылау-өлшеу аспаптарының, автоматтар мен сақтандыру құрылғыларының жұмысын, шығарындыға қарсы жабдықтың жай-күйін тексеру;

ұнғымаларды геофизикалық зерттеулерге әзірлеу және оларды орындауға қатысу;

ұнғыманы бұрғылау кезіндегі курделі жағдайлар мен аварияларды жою;

ұнғиманы сынама қабаттарды түсіруге дайындау және қабаттарды дайындау жұмыстарына қатысу;

керн іріктеу снарядтарының барлық түрлерімен берілген режиммен керн іріктеу;

ұнғымалар мен жабдықты айналма трубаларды түсіруге дайындау;

айналма трубаларды төсөу және шаблондау жұмыстарына басшылық ету, айналма трубаларды ұнғимаға түсіру;

айналма колонналарды цементтеу, цемент көпірлерді орнату, колонналардың герметикалығын сынау жұмыстарына қатысу;

пайдалану ұнғымаларын игеру, барлау ұнғымаларын сынау жұмыстарын орындау;

ұнғымалардағы соңғы жұмыстарды атқару;

бұрғылау жабдығын тасымалдауға дайындау;

бригада өз станогымен жылжыған кезде бұрғылау жабдығын профилактикалық жөндеуге, монтаждауға, бөлшектеуге, тасымалдауға қатысу;

бұрғылау режимі мен бұрғылау ертіндісінің параметрлері жөніндегі алғашқы құжаттаманы жүргізу;

жүзбелі бұрғылау қондырғыларынан теңіз ұнғымаларын өткізу кезінде су астындағы шығарындыға қарсы жабдық кешенін монтаждауға және пайдалануға қатысу:

су астындағы шығарындыға қарсы жабдық кешенін жіберу алдында немесе су астындағы шығарындыға қарсы жабдықты - бас басқару пульті бар гидрокүшті қондырғыны ұнғыма сағасына түсіру алдында, бұрғылаушының басқару пультін, қашықтықтан басқару пультін, көп арналы шланг барабандарын басқару щитін, көмекші шланг барабандарын басқару щитін, штуцерлік манифольдині басқару пультін, дроссельді қашықтықтан басқару пультін, превенторларды акустикалық апattyқ басқару жүйесінің кеме блогін, сағалық қосу блогін, теңіз стояғын тарту жүйесінің "ОП540x210", "ОП350x700" шығарындыға қарсы жабдық кешенін, бағыттаушы канаттарды басқару жүйесін, диверторды дайындау;

су астындағы шығарындыға қарсы жабдық кешенін сынама түмбаларында орналасқан кезде, ол шахта тесігі жаппаларынан өткен кезде оның құрамдас бөліктерінің герметикалылығын сынауға, су астындағы шығарындыға қарсы жабдықты стендіде жұмыс қысымына престеуге, су астындағы шығарындыға қарсы жабдықты стендіде функционалдық тексеруге қатысу: I кезең - бұрғылаушы пультінен басқарудың екі жүйесі бойынша барлық функцияларының жұмыс істеуін тексеру, II кезең - бұрғылаушы шебердің посты орынжайындағы көмекші пульттен, III кезең - превентатор блогындағы іске қосылатын функциялардың сәйкестігін көп арналы шлангі барабандарының басқару пультінен тексереп отырып, IV кезең - акустикалық жүйені кемелік басқару блогынан және жылжымалы датчиктен превенторды басқарудың апattyқ акустикалық жүйесінің барлық функцияларын тексеру;

су астындағы шығарындыға қарсы жабдықты ұнғыма сағасына түсіру;

айналма ұсынды цементтегеннен кейін, превентор ұстын ұшымен түйіскеннен соң су астындағы шығарындыға қарсы жабдықты гидравликалық сынада қатысу;

штуцерлік манифольдинің және реттемелі штуцерлдердің жаппаларының, дроссельді қашықтықтан басқару пультінің жай-күйін ай сайынғы тексеру, сондай-ақ, бұрғылаушының су астындағы шығарындыға қарсы жабдықты басқару пультінде тұйықтау және дроссельдеу желілері жаппаларының, превенторларды тексеру,

аккумулятор зарядкаларының қысымын, ауа қысымын, пилоттық қысым мен плашкалы және әмбебап превенторлардың қысымын, телескопиялық компенсатор тығыздамаларын, жарық және дыбыстық сигнализацияны басқару қысымын бақылау;

төтенше жағдайларда (гидрометеорологиялық, техникалық) ұнғыма сағасынан ажырату:

оқпанның ашық бөлігін ұзақ түруға (консервацияға) дайындау, ұнғыма сағасын бұрғылау трубаларынан босату, теңіз стояғын тарту жүйесін ұнғыма сағасынан ажыратуға дайындау, девенторды, теңіз стояғының телескопиялық компенсаторын бөлшектеу;

"Авариялық ажырату" дабылы бойынша ұнғыма сағасынан ажырату;

ұнғымаларды геофизикалық зерттеулерге дайындау және оларды орындауға қатысу;

жүзбелі бұрғылау қондырғыларынан ұнғыма сағасы үстіндегі жай-күйі мен динамикалық позициондау қызметімен байланысты бақылау;

жобалық құжаттамаға қатысты проводка технологиясын, "Тастама" дабылы бойынша вахта мүшелерінің әрекеттерін, вахта мүшелерінің мұнай, газ, су көрінуін жою кезіндегі нұсқамаларды орындаудын, су астындағы шығарындыға қарсы жабдық пен тиісті құрылғылардың ұдайы дайындықта ұсталуын бақылау;

геологиялық-техникалық бақылау қызметінің ұнғыманы түйіктау есебіне қажетті технологиялық параметрлерді түсіру жөніндегі талаптарын орындау және мұнай, газ, су көрінуі анықталған кезде және геологиялық-техникалық бақылау қызметі хабарлаған кезде ұнғыма сағасын герметизациялау шараларын қабылдау;

бұрғылау кемесінің әрбір шторм кезде тоқтап тұруынан кейін бұрғылау мұнарасын кейін профилактикалық қарауға қатысу;

таль канатының жұмысын бақылау.

37. Білуге тиіс:

технология, техника және өндірісті ұйымдастыру жөніндегі қолданыстағы қағидалар мен нұсқаулықтарды;

кен орындарының геологиясы мен мұнай, газ, термальдық және йод бромды суларды және тағы өзге пайдалы қазбаларды өндіру технологиясы жөніндегі негізгі мәліметтерді;

геологиялық-техникалық нарядты және режимдік-технологиялық картаны, бұрғыланатын аумақтың геологиялық разрезін, ұнғыма құрылымы туралы мәліметтерді ;

теңіз жағдайына бұрғылау жұмысын жүргізуіндегі режимін, бұрғылау және күштік жабдықтардың, су астындағы шығарындыға қарсы жабдықтың, автоматты механизмдердің, сақтандыру құрылғыларының нысаны мен құрылышын, техникалық сипаттамасын, электр бұрғы мен турбобұрғы құрылышын;

электр бұрғы мен турбобұрғының, ток жеткізгіштің ықтимал ақауларын жою тәсілдерін, қолданылатын құралдар мен құрылғылардың құрылымы мен нысанын;

ұнғымаларды еңістік-бағытты және жазық бұрғылау кезінде ауытқышты трубаларды, электр бұрғы мен турбобұрғыларды түсіру және бағдарлау әдістерін;

қолданылатын шағын механикаландыру құрылғыларының, бақылау-өлшеу аспаптарының, бұрғылау ерітіндісін тазарту жүйесінің құрылышын, бұрғылау ерітіндісін дайындауға және өндеуге арналған бұрғылау ерітінділері мен химиялық реагенттердің физикалық-химиялық қасиеттерін, оны дайындау, қалпына келтіру және қайталап пайдалану әдістерін, ауырлатқыштар мен химиялық реагенттердің параметрлерін бақылау және олардың жұмсалуын төмендету жолдарын, қолданылатын долоттардың ұлгілік мөлшерлерін және ұтымды пайдалану принциптерін, ұнғыманы бұрғылау кезіндегі авариялар мен қындықтардың себептерін, олардың алдын алу және жою жөніндегі іс-шараларды, қолданылатын жабдыққа арналған шекті жүктемені, ұстағыш құралдардың конструкциясын, нысаны мен қолданылуын, типін, мөлшерін, маркировкасын, айналма, бұрғылау және насос-компрессор трубаларының беріктік сипаттамасын, ұнғыманы айналма құбырды түсіруге және цементтеуге дайындауға қойылатын талаптарды;

бұрғылау және колонналарды цементтеу кезінде өнімдік көкжиекті ластанудан қорғаудың әдістері мен құралдарын, ұнғымаларды цементтеу технологиясын және айналма колонналарды цементтеудің сапасы мен герметикалығын қамтамасыз ету шарттарын;

қолданылатын материалдардың шығыс нормаларын, қабаттарды, түрлі конструкциядағы пакер сынаушылардың нысанын, құрылымын, ұнғымаларды қабаттарды сынауыштарды түсіруге және геофизикалық зерттеулер жүргізуге дайындауға қойылатын техникалық талаптарды, герметикаландыратын құрылғылардың байладандары мен құрылымының схемасын;

пайдаланылатын ұнғымаларды игеру және барлау ұнғымаларын сынау жөніндегі жұмыстарды жүргізу технологиясы мен әдістерін, фонтан және насос ұнғымаларының жердегі жабдығының құрылымын және оларды пайдалануды, акваторийдегі жұмыс жағдайында штурмдар басталған кезде қолданылатын су бетіндегі және су астындағы жабдықтарды, шараларды, жұмыс құралын;

жұмыс құрал-сайманын қолданылатын бақылау-өлшеу аспаптары мен сақтандыру аспаптарын бракқа шығару қағидаларын, күкіртті сутегі бар кен орындарындағы жұмыс кезіндегі арнаулы қауіпсіздік қағидаларын, ұнғыманы бұрғылау кезіндегі қауіпсіздікті қамтамасыз ететін бұйрықтарды, өкімдерді және өзге де құжаттарды;

теңіз кемелеріндегі қызмет жарғысын.

38. Техникалық және кәсіптік (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі:

терендігі 1500 метрді қоса алған ұнғыманы бұрғылау кезінде - 5-разряд, терендігі 1500 метрді қоса алған ұнғыманы бұрғылау кезінде, сондай-ақ, терендігі 1500 метрден жоғары және 4000 метрге дейінгі еңістік-бағытты ұнғымаларды бұрғылау кезінде - 6-разряд;

бұрғылау процесінде шаю ертіндісінің сіңіп кетуінің, кен құламасының, ұнғыма оқпанының тарылуының, газ, мұнай, су көрінуінің алдын алу техникалық іс-шаралары қолданылатын, терендігі 4000 метрден жоғары және 5000 метрге дейінгі ұнғымаларды, терендігі 2000 метрге дейінгі жазық ұнғымаларды, терендігі 1500 метр жоғары, геологиялық курделі жағдайдағы еңістік-бағытты ұнғымаларды, тығыздығы 1,6 граммының сантиметр куб және одан жоғары ауырлатылған бұрғылау ертіндісі қолданылған жағдайда - 7-разряд;

терендігі 5000 метрден жоғары ұнғымаларды, терендігі 2000 метрден жоғары жазық ұнғымаларды немесе жүзбелі бұрғылау қондырғылары бар ұнғымаларды бұрғылау кезінде - 8-разряд.

Параграф 15. Мұнай мен газға ұнғымаларды пайдалану және барлау мақсатымен бұрғылаушының көмекшісі (бірінші)

39. Жұмыс сипаттамасы:

мұнай, газ, термальдық, йод бромды сулар мен өзге де пайдалы қазба ұнғымаларын бұрғылаудың технологиялық процесінің жекелеген жұмыс түрлерін мұнай және газ ұнғымаларын пайдалану және барлау мақсатымен бұрғылаушының басшылығымен орындау;

бұрғылау қондырғысын қосуға дайындау және түсіру-көтеру операциялары кезіндегі жұмыс бұрғылау және айналма трубаларды төсеу, бұрғылау трубаларын жинақтау және престемелеу жұмыстарына қатысу;

колонналарды бекіту және түсіру-көтеру операциялары кезінде автоматты және машина кілттерінің жұмысын басқару;

бұрғылау ертіндісін дайындау және өндіру;

резервтік сыйымдылықтарды бұрғылау ертіндісімен толтыру, қабылдауыштағы ертінді деңгейінің өзгеруін қадағалау;

ұнғыманың толуын бақылау;

бұрғылау насостарын қосу, тоқтату және олардың жұмысын бақылау;

бұрғылау насостарының жұмысындағы ақауларды анықтау және жою;

бұрғылау насостарының тозған бөліктерін ауыстыру;

қындықтар мен аварияларды жою жұмыстарына, ұнғымадағы, бұрғылау қондырғысындағы айналма колонналарды цементтеу жұмысына және ұнғыма сағасын жабдықтауға, пайдаланылатын ұнғымаларды игеруге және барлау ұнғымаларын синауға қатысу;

ерекше жағдайларда, бұрғылаушының орнына шығырда жұмыс істеу;

ұнғымада қорытынды жұмыстарды жүргізу, бұрғылау жабдығын алдын ала жөндеу, бригада блокпен жылжыған кезде бұрғылау жабдығын монтаждауға, бөлшектеуге және тасымалдауға қатысу;

теніз ұнғымаларын жүзбелі бұрғылау қондырғыларымен бұрғылау кезінде су астындағы шығарындыға қарсы жабдықты қауіпсіз пайдалануды бақылау, су астындағы шығарындыға қарсы жабдық кешенін монтаждау, демонтаждау және пайдалануға қатысу;

төтенше жағдайларда (гидрометеорологиялық, техникалық) ұнғыма сағасынан ағыту, ұнғыма сағасын бұрғылау трубаларынан босату, теніз стояғының тарту жүйесін ұнғыма сағасынан ажыратуға дайындау;

"Авариялық ажырату" дабылы бойынша ұнғыма сағасын босату;

тальді блоктың, кронблоктың, таль канатының, элеваторлардың, ретрактордың, машина кілттері ілмесінің таспалары мен көмекші шығыр канаттарының жай-күйін бақылау.

40. Білуге тиіс:

кен орны геологиясын, мұнай, газ, термальдық, йод бромды сулар мен өзге де пайдалы қазбаларды өндірудің технологиялық процесін;

пайдалылатын ұнғымаларды игеру және барлау ұнғымаларын сынау жөніндегі жұмыстың түрлері мен технологиялық процесін;

қолданылатын жабдықтың, механизмдердің, құралдардың нысанын, құрылымы мен техникалық сипаттамасын, оларды пайдалану қағидаларын;

таль жүйесін жабдықтау әдістерін, марш баспалдақтарының, полаттердің, кронблокасты алаңының майшамдарын орнатуға арналған құрылғының құрылымын, бұрғылау жабдығын майлау мерзімінің картасы мен қағидаларын;

еңіс бағытты және жазық ұнғымаларды жүргізуге қолданылатын құрал мен құрылғының нысаны мен құрылымын, бұрғылау және айналма трубалардың типтерін, мөлшерлерін, айналма трубаларды түсіруге дайындау қағидаларын;

бұрғылау ерітіндісінің параметрлерін анықтау аспаптарының нысаны мен құрылымын, бұрғылау ерітіндісін дайындау блогының конструкциясын;

циркуляциялық жүйелер мен жоғары қысым желілерін байладау схемасын, бұрғылау ерітіндісін дайындау, тазалау және регенерациялау тәсілдерін, бұрғылау ерітінділері мен химиялық реагенттердің негізгі

физикалық-химиялық қасиеттерін;

шығарындыға қарсы жабдықты орнату схемасын және қолданылатын шағын механикаландыру мен бақылау-өлшеу аспаптарының нысанын.

жүзбелі бұрғылау қондырғыларынан бұрғылау кезінде теніз ұнғымаларын сынау және игеру технологиясын, жүзбелі бұрғылау қондырғыларын бұрғылау кешені жабдығын алдын ала және ағымдағы жөндеуді, бұрғылау және айналма трубалардың, теніз ұнғымаларын салу кезінде қолданылатын құралдың, құрылғылар мен жабдықтың нысаны мен техникалық сипаттамасын, оларды пайдалану қағидаларын, су астындағы шығарындыға қарсы жабдықтарды, райзер мен өзге жүйелерді түсіру және көтеру технологиясын, жүзбелі бұрғылау қондырғыларынан бұрғылау кезінде еңбек

қауіпсіздігін қамтамасыз ететін бұйрықтарды, өкімдерді және өзге де басшылыққа алынатын құжаттарды;

теніз кемелерінде қызмет ету жарғысын.

Терендігі 1500 метрге дейінгі ұңғымаларды бұрғылау кезінде - 4-разряд;

терендігі 1500 метрден жоғары және 4000 метрді қоса алғанға дейінгі ұңғымаларды, сондай-ақ еңіс бағытты және жазық ұңғымаларды бұрғылау кезінде терендігіне қарамастан - 5-разряд;

терендігі 4000 метрден 5000 метрді қоса алғанға дейінгі ұңғымаларды бұрғылау кезінде - 6-разряд;

терендігі 5000 метрден жоғары ұңғымаларды жүзбелі бұрғылау қондырғысынан бұрғылау кезінде - 7-разряд.

41. 5, 6 және 7-разрядты мұнай және газ ұңғымаларын пайдалану және барлау мақсатымен бұрғылаушының көмекшісі (бірінші) үшін техникалық және кәсіптік (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Параграф 16. Мұнай мен газға ұңғымаларды пайдалану және барлау мақсатымен бұрғылаушының көмекшісі (екінші)

41. Жұмыс сипаттамасы:

мұнай, газ ұңғымаларын пайдалану және барлау бұрғылаушысының басшылығымен бұрғылау қондырғысын қосу (екінші);

түсіру-көтеру операциялары кезінде үстіңгі жұмыстарды орындау;

бұрғылау ерітіндісін дайындау және өндіреу;

бұрғылау насостарын қосу, тоқтату және олардың жұмысын, шаятын сұйықтық деңгейінің өзгеруін бақылау;

бұрғылау насостарының жұмысындағы ақауларды анықтау және жою, бұрғылау насостарының тозған бөліктерін ауыстыру;

қындықтар мен аварияларды жою, ұңғымадағы айналма колонналарды цементтеу, цемент көпірлерді, ұңғима сағасының жабдығын орнату мен бұрғылау, пайдалану ұңғымаларын игеру және барлау ұңғымаларын сынақтан өткізу бойынша жұмыстарға қатысу;

бұрғылау жабдығын профилактикалық жөндеуге, ұңғымада қорытынды жұмыстарды жүргізуге қатысу;

жүзбелі бұрғылау қондырғыларынан теңіз ұңғымаларын бұрғылау кезінде - төтенше жағдайларда (гидрометеорологиялық, техникалық) ұңғима сағасынан ағыту жұмысына қатысу.

43. Білуге тиіс:

ұңғымаларды бұрғылаудың технологиялық регламентін, өндірісті үйымдастыруды;

кен орны геологиясы жөніндегі негізгі мәліметтерді, мұнай, газ, термальдық, йод бромды сулар мен өзге де пайдалы қазбаларды өндірудің технологиялық процесін;

пайдаланылатын ұнғымаларды игеруге және барлау ұнғымаларын синау жөніндегі жұмыстың технологиялық процесі мен түрлерін;

қолданылатын жабдықтың, механизмдердің, құралдардың нысанын, құрылымы мен техникалық сипаттамасын, оларды пайдалану қағидаларын;

жұзбелі бұрғылау қондырғыларын бұрғылау кезінде - теңіз ұнғымаларын бұрғылауға қолданылатын су үстіндегі және су астындағы жабдықтың құрылымын, теңіз ұнғымаларын синау және игеру технологиясын, жұзбелі бұрғылау қондырғылары бұрғылау кешені жабдығының құрылғысы және техникалық сипаттамасын, таль жүйесін жарақтандыру әдістерін, бұрғылау жабдығын майлау қағидалары мен картасын, еністі-бағытты ұнғымалардың сымдарына арналған құрал-сайман мен құрылғыны;

долоттардың, бұрғылайтын, отырғызылатын және насос-компрессорлы трубалардың типтік өлшемдері, отырғызылатын трубаларды ұнғымага түсіруді дайындау қағидаларын, аспаптардың құрылғысын және бұрғылау ерітінділерінің параметрлерін айқындау әдісін, бұрғылау ерітінділерін дайындау, өндеу және тазалау тәсілдерін, бұрғылау ерітінділері мен химиялық реагенттердің негізгі физикалық-химиялық қасиеттерін, бұрғылау қондырғыларының схемасын және шығарындыға қарсы жабдықты пайдалану қағидаларын, шағын механикаландырылған және бақылау-өлшеу аспаптарының қолданылатын құрылғыларының мақсатын;

фонтан және насос ұнғымалардың жер үстіндегі жабдықтарын, ұнғыманы бұрғылау кезінде еңбек қауіпсіздігін қамтамасыз ететін бұйрықтарды, өкімдерді және өзге де басшылық құжаттарын;

теңіз кемелерінде қызмет көрсету жарғысын.

Терендігі 1500 метрді қоса алғанға дейінгі ұнғымаларды бұрғылау кезінде - 4 - разряд;

терендігі 1500 метрден жоғары және 4000 метрді қоса алғанға дейінгі ұнғымаларды, бұрғылау кезінде - 5-разряд;

терендігі 4000 метрден жоғары ұнғымаларды немесе жұзбелі бұрғылау қондырғыларын бұрғылау кезінде - 6-разряд.

5 және 6-разрядты мұнай және газ ұнғымаларын пайдалану және барлау бұрғылаушысының көмекшісі (екінші) үшін техникалық және кәсіптік (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Параграф 17. Мұнай мен газға ұнғымаларды пайдалану және барлау мақсатымен бұрғылаушының көмекшісі (үшінші), 3-разряд

44. Жұмыс сипаттамасы:

ұңғымаларды мұнайға, газға, термалдық, йод бромды суға және өзге де пайдалы қазбаларға терең бұрғылау қондырғыларымен бұрғылаудың технологиялық процесіне қатысу;

пайдалану және барлау мақсатымен бұрғылаушының басшылығымен бұрғылау қондырғысын бұзуға және монтаждауға дайындау;

өткелде бұрғылау және айналма трубаларды босату, баптау жұмыстарына, бұрғылау колоннасының төменгі жағын құрастыруға, бұрғылау трубаларын баспақтауға қатысу;

элеваторлардың, сыналардың, кілттердің, гидравликалық кілттердің, шағын механикаландыру құралдарының ақаусыздығын ай сайын тексеру;

бұрғылау ерітіндісін дайындау мен өндеуге қатысу, ерітінді циркуляциясын және өлшегіштердегі ерітінді деңгейін бақылау;

науа жүйесін, виброситті бұрғыланған жыныстан және бітеліп қалудан тазарту;

өлшегіштерді, технологиялық сыйымдылықтарды және тұндырғыштарды шлам мен бітеліп қалудан тазарту;

мұнай және газ ұңғымаларын пайдалану және барлау мақсатымен бұрғылаушының басшылығымен шығарындыға қарсы жабдықты монтаждауға, бұзуға және қызмет көрсетуге ұңғыманың сағасын баулау жұмыстарына, ұңғыма сағасын герметикалаушы құрылғылармен жабдықтауға қатысу;

айналма трубаларды өлшеу мен ұлгілеу, құбыр бұрандамасын бітеліп қатудан тазарту;

пайдалану және барлау мақсатымен бұрғышының басшылығымен пайдалану және барлау ұңғымаларын игеруге, барлау ұңғымаларын сынауға, түрлі пасталар мен сұйықтықтарды дайындауға, айналма трубаларды цементтеуде қындықтарды, аварияларды жоюға, цементtelген көпірлерді орнату мен бұрғылауға қатысу;

мұнай және газ ұңғымаларын пайдалану және барлау мақсатымен бұрғылаушының басшылығымен құрал дайындауға қатысу, сондай-ақ айналма колоннаны түсірген кезде роторлық аланға колоннаны беру;

мұнай және газ ұңғымаларын пайдалану және барлау мақсатымен бұрғылаушының басшылығымен өздерінің блогымен бригада қозғалысы кезінде бұрғылау жабдығын монтаждауға, бұзуға және тасымалдауға қатысу;

бұрғылау қондырғысының "еденінде" долот алаңында және бұрғылау қондырғысының технологиялық жабдығында тазалықты сақтау;

қабылдау көпірінің жабындысын, тәссесін және қоршауларын, бұрғылау қондырғысының еденін, циркуляциялық жүйені, культбұдкаларды және бұрғылау қондырғысының қосалқы құрылыштарын ұсақ жөндеуге қатысу;

мұнай және газ ұңғымаларын пайдалану және барлау мақсатымен бұрғылаушының басшылығымен ұңғыма салуды аяқтау бойынша жұмыстарға, сондай-ақ бұрғылау жабдығын алдын ала жөндеуге қатысу;

қосымша жұмыстарды (жабдықты тазарту мен жинау, механизмдерді майлау және өзге де жұмыстар) орындаиды.

45. Білуге тиіс:

мұнай және газ, термалдық, йод бромды су және өзге де пайдалы қазбалар өндірудің технологиялық процесі және пайдалану ұнғымаларын игеру және бұрғылау ұнғымаларын сынау бойынша жұмыс түрлері туралы жалпы мәліметтерді;

қолданылатын жабдық, механизмдер, құралдардың мақсатын, құрылымын орнату және техникалық сипаттамаларын, пайдалану қағидаларын;

таль жүйесін жабдықтау әдістерін;

бұрғылау жабдығын майлау қағидалары мен картасын;

айналма трубаларды ұнғымаға түсіруге дайындау қағидаларын;

бұрғылау жұмыстарын жүргізудің бірыңғай техникалық қағидаларын;

жылжымалы жарықтандыру генераторларын пайдалану қағидаларын;

қолданылатын шағын механикаландырылған құрылғылардың, бақылау-өлшеу аспаптарының, фонтан және насос ұнғымаларының жер бетіндегі жабдығын;

бұрғылау ерітінділері мен химиялық реагенттердің негізгі физикалық-химиялық қасиеттері;

бұрғылау ерітінділерін дайындау, өндеу және тазарту тәсілдері;

құрылғылардың құрылымын және бұрғылау ерітінділерінің өлшемдерін анықтау әдістерін;

бұрғылау қондырғысының схемасы мен шығарындыға қарсы жабдықты пайдалану қағидаларын;

ұнғымаларды бұрғылау кезінде еңбек қауіпсіздігін қамтамасыз ететін бұйрықтар, өкімдер және өзге де басшылық құжаттарды.

Параграф 18. Мұнара монтаждаушы, 3-разряд

46. Жұмыс сипаттамасы:

бұрғылау қондырғысы блоктарын, қазандық қондырғыларын, су насос қондырғыларын, отын-май қондырғыларын, электр бұрғымен бұрғылау жабдығын, металдан жасалған өтпе аландарды, сатыларды, күштік, насос, энергетикалық, мұнара-шығыр блоктары мен бұрғылау ерітіндісін тазарту жүйелеріндегі траптар мен қоршауларды монтаждау, бөлшектеу және тасымалдау;

бұрғылау қондырғысының астына бетон жабын, қосалқы ыдыстар мен балшық араластырғыштарға негізде мен аландар, механизмдердің жылжымалы бөліктеріне арналған қоршауларды құру;

мұнаралар мен мұнара жанындағы құрылғыларды құрастыру және бөлшектеу кезінде топырақ, бетон, слесарлық, ұсталық және тиеу-түсіру жұмыстарын орындау;

мұнараны бекітүге және орталандыруға арналған зәкірлерді орнату;

бұрғылау жабдығы мен мұнара жанындағы құрылғылардың негізді іргетасының орналасатын жерін біліктілігі анағұрлым жоғары мұнара монтаждаушының басшылығымен белгілеу;

бу және су желілерін салу және орамалау;

бұрғылау және технологиялық жабдықтарды майлау;

қосалқы жабдықты тасымалдауға дайындау;

барлық үлгідегі және конструкциялардағы мұнарасы бар геологиялық-барлауға арналған бұрғылау қондырғыларын құрастыру, орнын ауыстыру және бөлшектеу.

47. Білуге тиіс:

бұрғылау қондырғыларының, қолданылатын механизмдер мен жабдықтың нысанын

;

мұнара бөлшектері мен негізdemелердің, іргетастар мен мұнара жанындағы құрылғылардың нысанын, амбарларға, жұмыс алаңдарына арналған қоршаулардың көлемін;

бұрғылау қондырғыларын монтаждау, бөлшектеу және тасымалдау әдістерін, бұрғылау жабдығы мен коммуникациялардың орналасу схемасын;

мұнара салуда қолданылатын механизмдердің техникалық сипаттамаларын, бақылау-өлшеу аспаптарын орналастыруды;

слесарлық және ұста құралдарын пайдалану қағидаларын;

көлемі шағын жүктөрді ілмектеу, көтеру және орнын ауыстыру қағидаларын, кран машинистерінің шартты сигнализациясын.

Параграф 19. Мұнара монтаждаушы, 4-разряд

48. Жұмыс сипаттамасы:

бұрғылау мұнараларын, мұнара жанындағы құрылғыларды, мұнараларды көтеру және түсіру механизмдерін, бұрғы ерітіндісін циркуляциялық тазарту жүйесі жабдықтарын, қосалқы сыйымдылық блоктарын, энергоблок пен механикаландыру және автоматтандыру құралдарын монтаждау, бөлшектеу және тасымалдау;

бұрғылау жабдығы мен мұнара жанындағы құрылғылардың негіз іргетасының орналасатын жерін белгілеу;

дизельге арналған коллекторларды салу және орамалау, біліктілігі анағұрлым жоғары мұнара монтаждаушының басшылығымен серпігіш желілер мен манифольдтарды құрастыруға және престемелеуге қатысу;

бұрғылау мұнарасын, бұрғылау, күштік жабдықты және бұрғылау қондырғысының жекелеген блоктарын орталандыру;

геологиялық-барлау жабдығында қолданылатын барлық үлгідегі және конструкциялардағы мұнарасы бар геологиялық-барлауға арналған бұрғылау

қондырғыларын құрастыру, орнын ауыстыру және бөлшектеу кезінде мұнара монтаждау бригадасын басқару.

49. Білуге тиіс:

бұрғылау қондырғыларын құрастыру, орнын ауыстыру және бөлшектеу әдістері мен қағидаларын, механикаландыру және автоматтандыру кешенінің конструкциясын;

түсіру-көтеру операциялары механизмдерінің, циркуляциялық желі механизмдерінің, сумен, бумен жабдықтау коммуникацияларының, электрмен жабдықтау, пневможүйе мен жұмыс орындарын жылтыту кешенінің нысаны мен техникалық сипаттамасын;

жұк көтеру механизмдері қолданылатын ілмектеу, такелаж жұмыстары өндірісі қағидаларын.

Параграф 20. Мұнара монтаждаушы, 5-разряд

50. Жұмыс сипаттамасы:

негізгі технологиялық жабдықты, бұрғылау процесін басқару пультін, бұрма крандарды, бұрғылау қондырғысы блоктарын жабуға арналған металды каркастарды, бұрғылау құралын түсіру және көтеру автоматтарын, автоматтандыру құралдарын, шина пневматикалық муфталарды, "А"-ұлгілік мұнаралар мен биіктігі 45 метрге дейінгі мұнара үлгісіндегі мұнараларды монтаждау және бөлшектеу;

бұрғылау қондырғысының, бұрғылау, қүштік жабдықтың жекелеген блоктарын іргетасқа көтеру және орнату;

көтеру-тасымалдау құралдарын қолдана отырып блоктарды түйістіру;

серпігіш желілер мен қысымы 15 мегапаскаль (шаршы сантиметрге 15 килограм-күшке дейін) дейінгі манифольдтарды құрастыру және престемелеу;

қүштік өткізгіштерді орталандыру;

бұрғылау жабдығы мен бұрғылау мұнараларын қайта қосу және сынау;

номиналдық жұк көтергіштігі 100 тоннаға дейінгі бұрғылау қондырғыларын құрастыру, орнын ауыстыру және бөлшектеу кезінде мұнара монтаждау бригадасын басқару.

51. Білуге тиіс:

барлық үлгідегі бұрғылау қондырғыларын құрудың индустріялдық әдістерін;

бұрғылау қондырғыларының, бұрғылау жабдығының, оларды монтаждау және бөлшектеу кезінде қолданылатын механизмдердің конструкциясын;

жоғары және төмен қысымды трубалар коммуникацияларының, отын жүйесінің, бақылау-өлшеу аспаптары мен аппараттарының схемаларын;

шина пневматикалық муфталарды монтаждау және бөлшектеу тәсілдерін;

қолданылатын жабдық пен бұрғылау мұнарасын орталандыру және сынау әдістерін;

электрмен пісіру, электромонтаж, ілмектеу және такелаж жұмыстары өндірісінің негізгі қағидаларын;

гидроциклондық және дегазациялық қондырғылардың нысанын, ірі блоктарды тасымалдауға арналған тасымалдау құралдарының түрлерін.

Параграф 21. Мұнара монтаждаушы, 6-разряд

52. Жұмыс сипаттамасы:

бұрғылау қондырғысын монтаждауға қабылдау және монтаждаудан кейін пайдалануға тапсыру;

"А"-ұлгілік мұнаралар мен мұнара үлгісіндегі мұнараларды монтаждау және бөлшектеу;

серпігіш желілер мен қысымы 15 мегапаскальдан 30 мегапаскальға (шаршы сантиметрге 150 килограмм-күштен жоғары және шаршы сантиметрге 300 килограмм-күшке дейін) дейінгі манифольдтарды құрастыру және престемелеу;

бұрғылау қондырғысының жабдығын орналастырудың ұлгілік схемасын жергілікті жағдайларға байланыстыру;

бұрғылау қондырғысының блоктарын тасымалдау трассасын таңдау;

бұрғылау қондырғысын, көтеру-тасымалдау құралдары мен материалдарын схема бойынша орналастыру;

тальдық жүйені жабдықтау;

бұрғылау қондырғысын қорытынды қосу;

бұрғылау қондырғысының тиісті құжаттамасын ресімдеу;

номиналдық жүк көтергіштігі 100 тоннадан 200 тоннаға дейінгі бұрғылау қондырғыларын құрастыру, орнын ауыстыру және бөлшектеу кезінде мұнара монтаждау бригадасын басқару.

53. Білуге тиіс:

бұрғылау қондырғысын монтаждауға қабылдау және монтаждаудан кейін пайдалануға тапсыру тәртібін;

бұрғылау қондырғысы жабдығын орналастыру, құрылыш монтаж жабдығын құрылыш аланында ұтымды орналастыру схемасын;

жер жағдайлары мен жергілікті рельефтің трасса таңдауга әсерін және бұрғылау мұнарасын жылжыту тәсілдерін;

бұрғылау қондырғыларының гидравликалық жүйесін, жұмыс орындарын үйимдастырудың ұлгілік жобалары мен бұрғылау қондырғысын құру кезіндегі желілік жоспарлауды;

ірі блоктарды тасымалдауға арналған тасымалдау құралдарының нысанын, құрылымы мен түрлерін.

54. Техникалық және кәсіптік (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Параграф 22. Мұнара монтаждаушы, 7-разряд

55. Жұмыс сипаттамасы:

бұрғылау қондырғысын монтаждауға қабылдау және монтаждаудан кейін пайдалануға тапсыру;

"А"-үлгілік мұнаралар мен мұнара үлгісіндегі және биіктігі 45 метрге жоғары құрделі конструкциялы мұнараларды монтаждау және бөлшектеу;

серпігіш желілер мен қысымы 30 мегапаскаль (шаршы сантиметрге 3000 килограмм күшке дейінгі) жоғары манифольдтарды құрастыру және престемелеу;

бұрғылау қондырғысының жабдығын орналастырудың үлгілік схемасын жергілікті жағдайларға байланыстыру;

бұрғылау қондырғысының блоктарын тасымалдау трассасын тандау;

бұрғылау қондырғысын, көтеру-тасымалдау құралдары мен материалдарын схема бойынша орналастыру;

тальдық жүйені жабдықтау;

бұрғылау қондырғысын қорытынды қосу;

бұрғылау қондырғысының тиісті құжаттамасын ресімдеу;

жүк көтергіштігі 200 тоннадан 250 тоннаға дейінгі бұрғылау қондырғыларын құрастыру, орнын ауыстыру және бөлшектеу кезінде мұнара монтаждау бригадасын басқару.

56. Білуге тиіс:

бұрғылау қондырғысын монтаждауға қабылдау және монтаждаудан кейін пайдалануға тапсыру тәртібін;

бұрғылау қондырғысы жабдығын орналастыру, құрылыш монтаж жабдығын құрылыш алаңында ұтымды орналастыру схемасын;

бұрғылау қондырғыларының гидравликалық жүйесін, жер жағдайлары мен жергілікті рельефтің трасса тандауға әсерін және бұрғылау мұнарасын жылжыту тәсілдерін;

жұмыс орындарын ұйымдастырудың үлгілік жобалары мен бұрғылау қондырғысын құру кезіндегі желілік жоспарлауды;

көлік пен материалдарды пайдалану жөніндегі есепті жүргізу және есептемені жасау тәртібін;

ірі блоктарды тасымалдауға арналған тасымалдау құралдарының нысанын, құрылымы мен пайдалану қағидаларын.

Номинальдық жүк көтергіштігі 250 тоннадан жоғары бұрғылау қондырғыларын құрастыру, орнын ауыстыру және бөлшектеу кезінде - 8-разряд.

56. Техникалық және кәсіптік (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Параграф 23. Мұнара монтаждаушы-пісіруші, 3-разряд

58. Жұмыс сипаттамасы:

бұрғылау және қүштік жабдықтарды, өтпелі аландарды, бұрғылау қондырғысының металды төсемдерін, науа жүйелерін, қаптаманы, ауа трубалары төсемдерінің кронштейндерін, май трубаларын және труба құбырларын монтаждау және бөлшектеу кезіндегі электрмен және газбен пісіру жұмыстары;

профильді және сұрыптық металдан төбені, рамаларды, қақпақ бүйірлерін газбен кесу;

басқару пульттерінің каркастары мен айналма бөлігінің қаптауларын пісірмелуе;

суга, сеппелі материалдар реагенттеріне арналған қысымсыз трубаларды төсеу;

электрмен, газбен пісіру аппараттарына қызмет көрсету;

бұрғылау қондырғыларын монтаждау, бөлшектеу және тасымалдау.

59. Білуге тиіс:

металдың негізгі қасиеттерін;

электрмен, газбен пісіру жұмыстарын жүргізу қағидаларын;

қолданылатын электрмен, газбен пісіру аппараттарының типтері мен құрылымын;

олардың жұмыс қағидатын, пайдалану қағидаларын, пісіру кезінде қолданылатын құрылғылар мен материалдарды;

бұрғылау және қүштік жабдықтың орналасу схемасын, қолданылатын бұрғылау жабдығы мен қондырғысының нысанын және техникалық сипаттамасын;

электр техникасы негіздерін, бұрғылау қондырғысын монтаждау және бөлшектеу әдістерін, көлемі шағын жүктөрді ілмектеу, көтеру және орнын ауыстыру қағидаларын.

Параграф 24. Мұнара монтаждаушы-пісіруші, 4-разряд

60. Жұмыс сипаттамасы:

бұрғылау пісірме жіктің барлық кеңісті жағдайларында, ыдыстарды, болаттың түрлі маркасынан жасалған труба құбырларын монтаждау және бөлшектеу кезінде электрмен және газбен пісіру жұмыстары;

болаттың әртүрлі маркаларынан жасалған бұрғылау қондырғыларын, сыйымдылықтар мен трубаларды монтаждау және бөлшектеу кезінде пісірме жіктің барлық кеңістік жағдайларында электрмен және газбен пісіру жұмыстары;

дизельдерге арналған коллекторларды, трубалардың, тасымалдау арбаларының газбен жабдықтау және жылу беру сыртқы және ішкі желілеріне арналған бекітпелері мен тіреулерін пісіру;

шойын рамалар мен бұйымдарды газбен кесу;

профильді прокаттан жасалған бұрғылау мұнараларын пісіру;

шойын рамалар мен тақталардағы раковиналар мен жарықтарды пісіру;

бұрғылау қондырғысын алғашқы монтаждау кезінде күрделі пісірме металды конструкциялардың сызбаларын оку;

бұрғылау қондырғысын құру, қосалқы сыйымдылық блоктарын мұнараны көтеру және түсіру механизмдерін монтаждау кезінде және өзге де үқсас жұмыстарда монтаждау және бөлшектеу жұмыстарын орындау.

61. Білуге тиіс:

қолданылатын электрмен, газбен пісіру аппараттарының құрылымын;

пісірме жіктерді сынау тәсілдерін, пісірме жіктердегі ақаудың түрлерін мен оларды жою әдістерін;

пісіру режимін, құрделі конструкциялардың сызбаларын оқудың тәртібін;

қолданылатын жабдықтар мен коммуникациялардың орналасу схемасын бұрғылау қондырғысын монтаждау және демонтаждаудың тәртібі мен қағидаларын;

бумен, сумен жабдықтау коммуникацияларының схемасын.

Параграф 25. Мұнара монтаждаушы-пісіруші, 5-разряд

62. Жұмыс сипаттамасы:

бұрғылау қондырғылары мен қазандықтарды, бұрғылау мұнарасы мен негіздеменің жүк көтеруші тораптарын, үлкен динамикалық және вибрациялық жүктемемен жұмыс істейтін, болаттың әртүрлі маркаларынан жасалған трубалар мен қысымы 15 мегапаскаль (шаршы сантиметрге 150 килограмм-күшке дейін) дейінгі манифольдтарды, сыйымдылық асты негіздемелерді, балышқ араластырғыштарды, циркуляциялық жүйелерді, ерітінді дайындау блоктарын монтаждау және бөлшектеу кезінде пісірме жіктің барлық кеңістік жағдайларында электрмен және газбен пісіру жұмыстары;

шойыннан жасалған бұрғылау насостары мен корпустарының гидравликалық бөлігіндегі жарықтарды пісірмеледеу;

электр жеткізу желілері тіреулерін орнату кезіндегі пісіру жұмыстары өндірісі;

манифольдтарды салу және орамалау;

көтеру-тасымалдау құралдарын қолдана отырып блоктарды түйістіру және өзге де үқсас жұмыстарды орындау.

63. Білуге тиіс:

қолданылатын пісіру агрегаттары мен машиналарының электр схемалары мен конструкцияларын;

жоғары легирленген болатты қоса алғанда, пісірілетін материалдардың технологиялық қасиеттерін;

пісірме жіктерді салудың технологиялық кезектілігін және пісіру режимін;

бұрғылау қондырғыларының техникалық сипаттамасы мен олардың нысанын бұрғылау блоктары мен жабдықтарын монтаждау, бөлшектеу және тасымалдауға арналған құралдарды;

бұрғылау қондырғысын орнату және орамалау схемаларын, бұрғылау қондырғысын құрудың индустріалдық әдістерін.

Параграф 26. Мұнара монтаждаушы-пісіруші, 6-разряд

64. Жұмыс сипаттамасы:

бұрғылау қондырғысының үлкен қысыммен және вибрациялық жүктемемен жұмыс істейтін, технологиялық желілерін (манифольдар, стояктар), жоғары динамикалық жүктемемен жұмыс істейтін мұнара тораптарын, бұрғылау қондырғыларының күштік жетектеріне арналған газ магистральдық трубаларды, трубалар және қысымы 15 мегапаскаль (шаршы сантиметрге 150 килограмм-күш) трубалар мен жоғары манифольдтарды, ауыр дизельді қозғалтқыштар мен ауа жинағыштардың корпустарын монтаждау және бөлшектеу кезінде пісірме жіктің барлық кеңістік жағдайларында электрмен және газбен пісіру жұмыстары;

бұрғылау қондырғысын құру кезіндегі монтаждау және бөлшектеу жұмыстарын орындау.

65. Білуге тиіс:

электрмен және газбен пісіру жұмыстары технологиясын, пісірме жіктерді термиялық өндеу түрлерін, пісірме жіктердің металлографиясы жөніндегі негізгі мәліметтерді;

пісіруге өндеу түрлерін және ауа райы жағдайының пісірме жік сапасына әсерін, коррозия түрлерін, оларды туыннататын факторларды және одан қорғау әдістерін;

бұрғылау және күштік жабдықтың орналасу мен орамалау схемасын;

жүк көтеруші конструкцияларды бұрғы мұнарасы жағдайында сынау әдістерін;

бұрғылау қондырғысын құру кезіндегі монтаждау және бөлшектеу жұмыстары технологиясын.

66. Техникалық және кәсіптік (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Параграф 27. Мұнара монтаждаушы-электр монтері, 3-разряд

67. Жұмыс сипаттамасы:

қуаты 100 киловатт дейінгі тұрақты және ауыспалы ток жабдығын монтаждау, құрастыру, реттеу және тапсыру;

таратып бөлу щиттері мен электр шкафтарды, шина жиынтықтарын, реостаттарды, жерге қосу желілерін, қосу контроллерлерін монтаждау және бөлшектеу;

бұрғылау қондырғысын бекітілген схема бойынша жарықтандыруға арналған шамдарды зарядтау және орнату;

электр қозғалтқыштардағы мойынтректерді ауыстыру;

қуаты 100 киловатт жоғары электр жабдығын біліктілігі анағұрлым жоғары мұнара монтаждаушы-электр жөндеушінің басшылығымен монтаждау, құрастыру, реттеу және тасыру;

бұрғылау қондырғысы блоктарын монтаждау және бөлшектеу, бұрғылау жабдығын тасымалдау және өзге де үқсас жұмыстарды орындау.

68. Білуге тиіс:

электр техникасы негіздерін орындалатын жұмыс шегінде, қуаты 100 киловаттқа дейінгі бұрғылау қондырғылары электр жабдықтарының, қолданылатын бақылау-өлшеу апаратурасының негізгі түрлерінің нысанын және техникалық сипаттамасын;

бұрғылау қондырғысындағы электр аспаптары мен электр жабдығының орналасу схемасын;

электр жабдығын монтаждау кезінде қолданылатын материалдардың қасиеттерін;

электр беру мен электр жарығы желілерін монтаждау және бөлшектеу қағидаларын; бұрғылау қондырғысын монтаждау, бөлшектеу және тасымалдау әдістерін.

Параграф 28. Мұнара монтаждаушы-электр монтері, 4-разряд

69. Жұмыс сипаттамасы:

қуаты 100 киловаттан жоғары тұрақты және ауыспалы ток жабдығын монтаждау, құрастыру, реттеу және тасыру;

бұрғылау қондырғысына жоғары вольтты таратып бөлу құрылғылары жинақтарын орнату;

шығыр жетегінің асинхронды және насос жетегінің синхронды қозғағыштарын монтаждау, бөлшектеу және реттеу;

дизель электр агрегаттарының таратып бөлу щитіндегі ауыспалы үш жолақты автоматтарды, қосалқы шығырдың электр қозғағышын басқаратын контроллерлерді, электр тізбегіндегі ток коммутациялауды басқару блогын орнату және реттеу;

желінің таңбалай және бақылау кабельдерін тарту;

бақылау кабельдері желісін қосуға арналған жиынтық клемдерді орнату;

кабельдерді науалар мен блоктар бойынша желілік үштық муфталар мен клемм қораптарымен жалғастырып монтаждай отырып тарту;

ток, уақыт және температура релесін реттеу;

бұрмалы кран электр жабдығын, релелі-контактілі басқарылатын қайтала коммутация схемасын монтаждау;

бұрғылау мұнараларын, бұрғы жанындағы құрылғыларды, мұнараны түсіру және көтеру механизмдерін монтаждау, бөлшектеу және тасымалдау;

70. Білуге тиіс:

монтаждалатын қуаты 100 киловаттан жоғары электр жабдығының құрылымын, нысанын және техникалық сипаттамасын;

электр жабдығын қосу схемасын, бұрғылау қондырғысын энергиямен қамтамасыз ету схемасын;

электр жабдығын, бақылау-өлшеу және қосуды реттеу аппаратурасын, электр жабдығы коммутациясын монтаждаудың кезектілігін;

электр схемаларын қосудың дұрыстығын тексеру әдістерін;

бұрғылау қондырғысын монтаждау, бөлшектеу және тасымалдау әдістері мен қағидаларын.

Параграф 29. Мұнара монтаждаушы-электр монтері, 5-разряд

71. Жұмыс сипаттамасы:

жоғары вольтты жабдықты монтаждау, бөлшектеу, құрастыру және сынау;

бұрғылау процесін бақылау станцияларындағы қайталама коммутация және реле қорғанысы электр тізбектерін, долотты беру реттеуіштерін, көтеру-түсіру автоматтары мен тағы өзге құрастыру және бөлшектеу;

шығырдың бас жетегі тежегіш жүйесінің тізбегіндегі қосуды реттеу аппаратурасын, соңғы ажыратқыштар мен магнитті қосқыштарды орнату;

асинхронды және синхронды электр қозғаыштарды, күштік және бақылау кабельдерін схема бойынша қосу және қайталама коммутация схемасын реле-контактілі және тиристорлық басқарумен монтаждау;

қашықтықтан басқару схемасын монтаждау және сынамалау;

күштік трансформаторларды, көтеру-түсіру операциялары автоматтарын, асинхронды және синхронды қозғаыштарды монтаждау;

монтаж жұмыстары процесінде электр жабдығы схемаларындағы ақаулар мен зақымдарды анықтау;

электр жабдығын обкатқадан өткізу және оны пайдалануға тапсыру;

бұрғылау процесін басқару пульттерін монтаждау және бөлшектеу, электр жабдығын қайта консервациялау және сынадау.

72. Білуге тиіс:

жоғары вольтты электр жабдығын қосу, қосу схемасы күрделі тұрақты және ауыспалы ток аппаратурасы мен аспаптарының схемаларын, бұрғылау қондырғысы электр жабдығының техникалық сипаттамасын;

жабдықты орналастыру кезінде электр схемалары мен сыйбаларды оқуды, қарсыласу және оқшаулау шамасын өлшеу тәсілдерін;

бұрғылауда жабдықталған жерге қосу контурының және бұрғыдан тыс жабдықталған жеке жабдықтың есебін;

кабельдерді және жоғары қуатты муфталарды жалғау әдістерін;

бұрғылау қондырғысының, жабдығының құрылымын.

Параграф 30. Свабирлеуші агрегат машинисі

73. Жұмыс сипаттамасы:

жаңа өндіруші ұнғымаларды және консервациядан немесе жоюдан шығарылған ұнғымаларды игеру кезінде, сондай-ақ қолданыстағы ұнғымалар дебитін ұлғайту кезінде флюидтер ағынын шақыру мен интенсификациялау процесінде свабирлеуші агрегатқа қызмет көрсету;

свабирлеуші агрегатты жұмысқа дайындау, свабирлеуші агрегатты дайындау, монтаждау және бұзу жұмыстарына, таль жүйесін жабдықтауға, қосалқы механизмдерді монтаждау мен қызмет көрсетуге қатысу;

жүк түсіру-көтеру операциялары кезінде жүкшығырды басқару;

свабирлеуші агрегатта орналастырылған күштік электр генераторын басқару, автомобильдің және энергетикалық блоктың және свабирлеуші агрегатты қалыптастырудың өзге де жүйелері жұмысының режимдерін бақылау және басқару;

ұнғима сағасын жабдықтау бойынша жұмыстарға қатысу;

свабирлеуші агрегат механизмдерінің ақаусыздығын бақылау, свабирлеуші агрегат жұмысын есепке алу журналын жүргізу;

автомобильді немесе тракторды басқару, оларға жанар-жағармай материалдарын және салқыннатқыш сұйықтық құю;

жұмыс ауысымы басында қондырғының техникалық жай-күйін тексеру және оны қабылдау;

қондырғының механизмдерін, автомобильді, тракторды ағымдағы жөндеу өндірісі;

қондырғы жұмыс істеп тұрған кезде туындаған, механизмдерді бөлшектеуді талап етпейтін ұсақ ақауларды жою.

74. Білуге тиіс:

мұнай және газ, өзге де пайдалы қазбалар өндірудің технологиялық процесін;

ұнғымалардың конструкциясын, ұнғымаларды игеру бойынша технологиялық процесті және жұмыс түрлерін;

трактор-жүк көтергішті, жылжымалы агрегатты, қолданылатын механизмдерді, құрылғыларды, таль жүйелерінің техникалық сипаттамасы мен оларды пайдалану қағидаларын;

жанар-жағармай материалдарының маркалары мен сұрыптарын;

электр техникасы негіздері мен орындалатын жұмыс көлемінде слесарлық істі;

қозғалтқыш, трансмиссия және жүк көтеретін механизмдердің жүріс бөлігін жөндеу тәсілдерін;

жол қозғалысы қағидаларын;

қондырғыға қойылатын өнеркәсіптік қауіпсіздік және жүк көтеретін механизмдерді қауіпсіз пайдалану талаптарын.

Терендігі 1500 метрді қоса ұнғымаларды свабирлеу кезінде - 5-разряд;

Терендігі 1500 метрден асатын ұнғымаларды күрделігі терендігіне қарамастан еңістік-бағыттық ұнғымаларды және күрделі геологиялық жағдайдағы ұнғымаларды свабирлеу кезінде - 6-разряд.

75. Техникалық және кәсіптік орта (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Параграф 31. Ұнғымаларды пайдалану және барлау мақсатымен электрлі бұрғылау кезіндегі бұрғылаушының көмекшісі

76. Жұмыс сипаттамасы:

мұнай, газ, термальдық, йод бромды сулар мен өзге де пайдалы қазба ұнғымаларын бұрғылау кезінде ұнғыманы бұрғылауды телебақылау мен өзге де электр жабдығы түрлеріне, бұрғылау қондырғыларындағы электр жабдығына, секциялық кабельді электр сымын, телеметриялық жүйе қолданылатын электр бұрғыға қызмет көрсету;

электр бұрғыны, ток қабылдауышты, ток жеткізгішті қарау және тексеру, олардың ақауларын жою;

забойға долот беруді автоматты реттеуішті және электр бұрғыны басқару станциясын баптау;

бұрғы трубаларындағы, жұмыс штангасындағы, тиесін электр магнитті контактордағы, сақтандыру жұмыс ауыстырышындағы кабель секцияларын ауыстыру;

ток жеткізгішті, телеметриялық жүйе қолданылатын электр бұрғының, ток қабылдауыштың, микросхема қолданылатын электр бұрғыны пайдаланылуын қорғау құрылғысы мен өзге де арнаулы жердегі электр жабдығының техникалық дұрыс пайдаланылуын қадағалау;

электр бұрғы изоляциясының шамасын өлшеу, май қысымын бақылау;

майды электр бұрғыға айдау;

бұрғылау құралын түсіру кезінде контакті қосылыстарын тазалау және ток жеткізгіш изоляциясын өлшеу;

жұмыс істеп тұрған забой қозғаышының (электр бұрғының) қуатын ұнғыманың терендігіне қарай трансформатордың көмегімен реттеу;

вахталық журналды және электр бұрғымен бұрғылау кезінде үздіксіз жұмысты қамтамасыз ету үшін арнаулы материалдардың жұмсалу есебін жүргізу;

электр бұрғыны, изоляцияны бақылау құралы құрылғысын және сақиналы электр қабылдауыштың ауыстырылуына, бұрғы қондырғыларына қызмет көрсету және жөндеу, телеметриялық жүйе мен микросхема қолданылатын электр бұрғымен ұнғыманы бұрғылайтын арнаулы электр жабдығын қоса алғанда, электр жабдығын монтаждау және демонтаждау жөніндегі электр жөндеушінің жұмысына басшылық ету.

77. Білуге тиіс:

мұнай, газ, термальдық, йод бромды сулар мен өзге де пайдалы қазба ұнғымаларын бұрғылаудың технологиялық процесін;

электр техникасы негіздерін, тұрақты және ауыспалы ток электр қозғалтқыштарының, трансформаторлардың, электр бұрғылардың барлық түрлерінің, ток жеткізгіштің және барлық арнаулы электр жабдығының құрылымын;

қызмет көрсетілетін қондырғылар мен механизмдердің электр схемалары мен техникалық сипаттамаларын;

электр бұрғы мен долотты беру автоматын басқару схемасын;

электрмен қамтамасыз ету және бұрғылауды жарықтандыру схемасын, электр бұрғы мен ток жеткізгішті пайдалану нұсқаулығын, еністі ұнғымаларды бұрғылау үшін қойылған бағдарлау аппаратының құрылымы мен жұмыс принципін және осы аппаратты пайдалану мен оған қызмет көрсету жөніндегі нұсқаулықты, бұрғылау электр жабдығын, ауа және кабель желілерін монтаждау, жөндеу, түгендеу және пайдалану жөніндегі техникалық қағидаларды, жерге қосу құрылғысын мен оның нысанын;

қуат коэффициентін арттыру тәсілдерін және электр энергиясын тиімді пайдалануды қамтамасыз етуді.

1500 метрді қоса алғанға дейінгі ұнғыманы бұрғылау кезінде - 4-разряд;

1500 метрден жоғары ұнғыманы бұрғылау кезінде - 5-разряд.

Параграф 32. Ұнғымаларды сынамалау (сынау) жөніндегі оператор, 4-разряд

78. Жұмыс сипаттамасы:

ұнғымаларды сынамалау (сынау) процесін біліктілігі анағұрлым жоғары ұнғымаларды сынамалау (сынау) жөніндегі оператордың басшылығымен жүргізу;

әрбір операциядан кейін қабат сынағышты бөлшектеу, жуу;

резбалы қосындылардың, бөліктердің өзара әрекеті мен сальникті тығыздауыштың жай-күйін тексеру;

сальникті тығыздауыштарды жөндеу немесе бөлшектерін ауыстыру және қалпына келтіру;

қабат сынағыштарды құрастыру және престемелеу;

пакерлерді тексеру, пакеровканың герметикалығын тексеру;

сынау құралы жиынтығын құрастыру, бұрғылау трубаларын іріктеу;

отырғызу интервалдарынан өту кезінде қабат сынағыштың түсірілуі мен көтерілуін қадағалау;

сынама сұйығын іріктеу;

ұнғыма сағасында шығарындыға қарсы жабдықты монтаждауға қатысу.

79. Білуге тиіс:

кен орны геологиясын, мұнай, газ және өзге де пайдалы қазбалар ұнғымаларын бұрғылаудың технологиялық процесін және ұнғымаларды сынамалауды;

қабат сынағыш пен сынама іріктеуіштің нысанын, құрылымын, техникалық сипаттамасын, оларды құрастыру мен бөлшектеу тәртібін;

ұнғима сағасында шығарындыға қарсы жабдықты монтаждау схемасын;

бұрғы трубалары мен насос-компрессор трубаларының типтері мен мөлшерлерін, пакерлердің типтері мен мөлшерлерін, мұнай, газ, су көрінісі себептерін, слесарь ісін.

Параграф 33. Ұнғымаларды сынамалау (сынау) жөніндегі оператор, 5-разряд

80. Жұмыс сипаттамасы:

қабаттарды сынамалау (сынау) процесін жүргізу;

айдаушы желінің жай-күйін тексеру;

бұрғылауда қабаттарды тексеру жұмысына қажетті құралдарды дайындау;

ұстынның жекелеген участкерлерінің герметикалығын тексеру, цемент көпірлерін орнату жұмысына және оларды престемелеуге қатысу;

қабат сынағыш пен сынама іріктеуші аварияларын жоюға қатысу;

пайдаланылатын жабдықтың, құрал мен бақылау-өлшеу аспаптарының жай-күйін қадағалау.

81. Білуге тиіс:

кен орны геологиясын, мұнай, газ және өзге де пайдалы қазбалар ұнғымаларын бұрғылаудың технологиялық процесін;

ұнғымаларды сынамалау сынау жұмыстарын жүргізу технологиясы мен әдістерін;

ұнғыманы пакерлеуге қажетті қыспа жүктеме шамасын;

қабат сынағыштың созу жүктемесінің шекті шамасын;

ұнғыманы сынауға дайындау жөніндегі жұмысты, қабат сынағыш пен сынама іріктеуішпен жұмыс кезінде пайда болатын ақаулардың себептері мен оларды жою тәсілдерін.

Параграф 34. Ұнғима цементажы жөніндегі оператор, 3-разряд

82. Жұмыс сипаттамасы:

цемент араластыру машинасына қызмет көрсету және цемент ерітіндісін әзірлеу мен цементаж кезінде оның жұмысын реттеу;

шнектерді орнату және бөлшектеу;

цементті сұрыптау және оны бұрғылауға жөнелту жұмыстарын ұйымдастыру.

83. Білуге тиіс:

тампонажды цементтердің физикалық-химиялық қасиеттерін;

цемент араластыру машиналарының құрылымын, техникалық сипаттамасын;

цемент араластыру машиналарының көмегімен цемент ерітіндісін дайындау технологиясын;

цемент сапасын анықтау тәсілдерін, тампонажды цементтерге, қындықтармен күресу кезінде қолданылатын цемент негізіндегі ерітінділерге қойылатын талаптарды.

Параграф 35. Ұнғыма цементажы жөніндегі оператор, 4-разряд

84. Жұмыс сипаттамасы:

терендігі 4000 метрді қоса алғанға дейінгі ұнғымалар мен қабаттың гидравликалық үзігін цементтеудің технологиялық процесін жүргізуге қатысу;

айдашы желіні агрегаттармен және арматура сағасымен құрастыру, бөлшектеу және байламдау;

төмен және жоғары қысым желілерін престемелеу;

цементтеуші ұш пен манометрлерді орнату, оның жұмысын және тіркеуші аспап көрсеткіштерін қадағлау;

цементтеуші ұшқа тығын салу;

цементтеуші ұштағы крандарды ашу және жабу, судың және сұйықтың агрегатқа берілуін реттеу;

цементті ұсташа мерзімін тежейтін және жылдамдататын қосылған суды дайындау; беру шнектерінің жұмысын, берілетін қоспа консистенциясын қадағалау;

цемент араластыру машинасын алдын алу және ағымдағы жөндеуге қатысу.

85. Білуге тиіс:

қабаттың гидравликалық үзігін цементтеудің технологиялық процесін;

цемент араластыру және цементтеуші агрегаттардың техникалық сипаттамасы мен нысанын;

цемент ерітіндісін дайындау тәсілдері мен цемент консистенциясын реттеу тәсілдерін;

қолданылатын цемент маркасына қарай құюдың ұзақтығын, ұнғыманың температурасы мен терендігін, қабаттың гидравликалық үзігін цементтеудің сәтсіз өтуі себептерін және олардың алдын алу мен жою шараларын, слесарь ісін орындалатын жұмыс шегінде.

Терендігі 4000 метрден артық ұнғымалардағы жұмыс кезінде - 5-разряд.

Параграф 36. Цементажды бақылау станциясының оператор-моторисі, 5-разряд

86. Жұмыс сипаттамасы:

цементажды бақылау станциясына қызмет көрсету;

көймадан сәуле көзін алу және оны цементажды бақылау аспабына орнату;

фланецті қосындылардың, расходомер датчиктерінің, плотномер мен қысым датчигінің сенімді бекітілуін тексеру;

цементтеуші агрегаттар мен цемент араластыру машиналарының станциямен және манифолдімен байланыс кабельдерін қосуға қатысу;
жазылатын параметрлердің дәлдігін қамтамасыз ету;
штепсель аралықтарының сенімді бекітілуін тексеру;
кабельді цементажды бақылау аспаптарының датчиктері қорабымен қосу;
автомашинаны басқару, оған май құю, станцияны, автомашинаны ағымдағы және алдын ала жөндеуді жүргізу.

87. Білуге тиіс:

ұнғымаларды, қабаттың гидравликалық үзіктерін цементтеудің, технологиялық процесін;
ұнғымаларды химиялық өндөуді нысаны мен техникалық сипаттамасын;
цементажды бақылау станциясын басқару қағидаларын;
құрылғыларды, цементтеуші және цемент араластырғыш машиналарды, шығару блоктарын қосу схемасын;
радиоактивті заттармен және сәуле көздерімен жұмыстың санитариялық қағидаларын;
отынның және майлаудың түрлерін;
станция мен автомобиль жұмысындағы ақаулардың алдын алу және жою тәсілдерін, станцияны ұстая қағидаларын.

Параграф 37. Цемент-құм араластыру агрегатының моторисі

88. Жұмыс сипаттамасы:

ұнғымаларды, қабаттың гидравликалық үзігін цементтеу, гидроқұм ағынды перфорация және мұнай өндіруді интенсивтендіру және ұнғымаларды гравийлі сұзгілермен жабдықтау жөніндегі жұмыстарды жүргізу кезінде цемент араластыру немесе құм араластыру агрегаттарына қызмет көрсету;

ұнғымаларды, қабаттың гидравликалық үзігін цементтеу, гидроқұм ағынды перфорация және гравийлі материалдарды жуу технологиялық процесін жүргізуге қатысу;

технологиялық сұйықты қайта айдау (қысымсыз);

цементтеуші агрегаттың жұмыс процесінде пайды болатын ақауларды жою;

агрегат қозғаыштарының қалыпты жұмысын қамтамасыз ету;

автомобильді басқару, май құю;

жүргізілген жұмыстарға құжаттаманы ресімдеу;

цемент тасығыш жабдыққа қызмет көрсету.

89. Білуге тиіс:

ұнғымаларды, қабаттың гидравликалық үзігін цементтеудің гидроқұм ағынды перфорация және мұнай өндіруді интенсивтендірудің технологиялық процесі мен нысанын;

цемент араластыру немесе құм араластыру агрегаттарының нысанын, конструкциясын, техникалық сипаттамасын және пайдалану қағидаларын;

агрегат тораптарының қағидатын, өзара әрекетін және жұмыс принципін, агрегаттардың ықтимал ақауларының сипатын және олардың алдын алу мен жою шараларын;

цементтасығыш құрылымын, слесарь ісін, ұнғымаларды құрделі жөндеу мен игеру, ұнғымаларды забой жабдығымен жайғастыру технологиясы туралы негізгі мәліметтерді;

агрегаттарды тек құм араластыру жұмыстарында жүйелі пайдалану кезінде, цемент араластыру немесе құм араластыру агрегаттарында жұмыс істеген кезде - 5-разряд;

қабаттың гидроузігі кезінде ерітіндін бір мезгілде араластырып және айдай отырып, цемент араластыру немесе құм араластыру агрегаттарында жұмыс істеген кезде - 6-разряд.

90. Техникалық және кәсіптік (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Параграф 38. Цементтеуші агрегат моторисі

91. Жұмыс сипаттамасы:

Ұнғымаларды, қабаттың гидравликалық үзігін цементтеу, ұнғымаларды химиялық өндеу жүргізу кезінде күштік және технологиялық жабдыққа, цементтеуші агрегаттың жүру бөлігіне қызмет көрсету;

цементтеуші агрегатты объектіде жұмысқа дайындау;

жоғары және төмен қысым желілерін құрастыру, бөлшектеу, орамалау және престемелеу;

ұнғымаларды, қабаттың гидравликалық үзігін цементтеу, ұнғымаларды химиялық өндеу, жылу өндеу, ұнғыманы өшіру және жуу, цемент көпірлерін орнату технологиялық процесін жүргізуге қатысу;

айналма және бұрғылау трубаларын, манифольдтарды престемелеуге қатысу;

цементтеуші агрегат қозғалтқыштарының қалыпты жұмысын қамтамасыз ету;

цементаж сәтінің аяқталуын анықтау;

технологиялық сұйықты қайта айдау (қысымсыз);

ұнғымага айдалатын сұйықтың жұмсалуын қадағалау;

цементтеуші агрегаттың жұмыс процесінде пайда болатын ақауларын жою;

автомобильді басқару, май құю;

цементтеуші агрегат пен автомобильге алдын ала және ағымдағы жөндеу өндірісі;

жүргізілген жұмыстарға құжаттаманы ресімдеу.

92. Білуге тиіс:

ұнғымаларды бұрғылаудың және мұнай, газ бен өзге де пайдалы қазбаларды өндірудің технологиялық процесін;

цементтеуші агрегат пен автомобильдің техникалық сипаттамасын, нысанын, конструкциясын, пайдалану қағидаларын, агрегаттардың барлық тораптарының өзара әрекеті мен жұмыс қағидатын;

ұнғымаларды, қабаттың гидравликалық үзігін цементтеудің, ұнғымаларды химиялық өндіру, өшіру және жуудың технологиялық процесін;

цементтеуші агрегатты жөндеудің түрлерін, слесарь ісін;

ұнғымаларды күрделі жөндеу мен игеру технологиясы туралы негізгі мәліметтерді.

Қысымы 15 мегапаскальға (шаршы сантиметрге 150 килограмм-күшке дейін) дейінгі цементтеуші агрегаттарда жұмыс істеу кезінде - 5-разряд;

қысымы 15 мегапаскальдан (шаршы сантиметрге 150 килограмм-күштен жоғары) жоғары цементтеуші агрегаттарда жұмыс істеу кезінде - 6-разряд.

3-тaraу. Мұнай мен газ өндіру жұмыстарының разрядтары бойынша жұмыспылар кәсіптерінің тарифтік-біліктілік сипаттамалары

Параграф 1. Газ жинау жөніндегі оператор, 2-разряд

93. Жұмыс сипаттамасы:

біліктілігі анағұрлым жоғары газ жинау жөніндегі оператордың басшылығымен сепараторларға, газ трубаларына, газды таратып бөлу құрылғылары мен газ шаруашылығының өзге де объектілеріне қызмет көрсету;

газ шаруашылығы объектілерін аралап көру және олардың жай-күйін тексеру, жабдықтың жұмысындағы ақауларды жою;

сепараторлар мен газ трубаларын үрлеу;

сепараторлардағы сұйықтың деңгейін қадағалау;

жабдықтар мен аппаратураны ағымдағы жөндеуге қатысу, жарамсыз жаппаларды ауыстыру, төсемдерді ауыстыру, сальниктерді толтыру;

газ құдықтарының техникалық жарамдылығын қамтамасыз ету;

қарапайым слесарлық жұмыстарды орындау.

94. Білуге тиіс:

мұнайды, газды және конденсатты өндіру, жинау және тасымалдау технологиясы жөніндегі негізгі мәліметтерді;

қоспалардың жарылыс қауіпті негізгі қасиеттерін, олардың улылығын;

сепараторларға, қысымы бар газ трубаларына, газ таратып бөлу құрылғыларына, жаппа құрылғыларына, сактандырушы, кері және реттеуші клапандарға, қысым мен

денгей реттеуіштеріне, қолданылатын өзге де бақылау-өлшеу аспаптарына қызмет көрсету қағидаларын, олардың құрылымы мен нысанын.

Параграф 2. Газ жинау жөніндегі оператор, 3-разряд

95. Жұмыс сипаттамасы:

сепараторларға, газ трубаларына, газды таратып бөлу құрылғылары мен газ шаруашылығының өзге де объектілеріне қызмет көрсету;

мұнайдың газ жинау желілеріне жетуінің, газ трубаларында гидратты және сұйық тығындардың пайда болуының, газ трубалары участеклерінде қысым артуының алдын алу, газдың технологиялық шығындарын азайту жөніндегі профилактикалық іс-шараларды жүргізу;

газ құрамында күкірт сутегінің болуын анықтау үшін сынама алу;

аппараттар мен газ трубалары қабырғаларын оқшаулаудың қалыңдығы мен сапасын анықтау;

телемеханиканың ауа және кабель желілерін жұмысқа жарамды жағдайда ұстau;

металл коррозиясымен құрес жұмыстары өндірісі;

газ трубаларын шурфтау;

қызмет көрсетілетін жабдықты, аппаратураны ағымдағы жөндеуді жүргізу;

жабдықтың және газ құбыры жұмысының, газды өндіру және пайдалану, газдың технологиялық шығыны журналдарын жүргізу.

96. Білуге тиіс:

мұнай мен газды өндірудің, сепарациялаудың технологиялық процестерін, газ жинау тораптары коммуникацияларының схемасын, газдардың, қолданылатын ингибиторлардың қасиеттерін, күкірт сутекті газды жинау мен тасымалдау ерекшеліктерін;

газ факторын, технологиялық газ шығынын анықтау әдістерін, газ жинау желілері мен газ трубаларында гидраттың пайда болуы себептерін және олармен құрес әдістерін;

газ объектілерінің, жабдығы мен аппараттарының техникалық сипаттамасын, оларға қызмет көрсету және қалыпты технологиялық жұмыс режимін ұстап тұру қағидаларын;

қолданылатын бақылау-өлшеу аспаптарының, автоматика және телемеханика қуралдарының құрылышы мен техникалық сипаттамасын.

Параграф 3. Газ жинау жөніндегі оператор, 4-разряд

97. Жұмыс сипаттамасы:

топтық қондырғыларға, станцияларына, соңғы сепарациялау сатыларына, жинау пункттері мен тауар парктеріне қызмет көрсету, автоматтандырылған жабдықты берілген технологиялық жұмыс режиміне шығару;

негізгі автоматтандыру қуралдарының жұмысын бақылау;

жер бетіндегі және астындағы жабдық пен коммуникацияларды, жабу, үзуші, сақтандыру және реттеуші арматураны жөндеуді үйымдастыру және соған қатысу;

газ және конденсат шығынын қысқарту, газды жинау, дайындау және тасымалдау технологиялық процестерін жетілдіру жөніндегі техникалық және технологиялық іс-шараларды жүзеге асыру;

аяу сынамасын алу және газ талдағыштарды пайдалана отырып оның газдылығына талдау жасау;

звеноның, бригаданың жұмысына басшылық ету.

98. Білуге тиіс:

игерілетін кен орнының сипаттамасын, жер бетіндегі жабдықтың, ұнғымалардың, мұнай мен газды сепарациялау пункттерінің нысаны мен құрылышын;

газ және газ конденсатын жинау мен тасымалдаудың технологиялық схемасын;

газ факторын, қысым мен деңгей реттеуіштерінің, мұнай үзгілерінің, бақылау-өлшеу аспаптарының, газ трубаларының изоляциясын бақылау аспаптарының жұмысын айқындау әдістерін;

сепарациялау және газ өткізу пункттерінде жану қаупі бар және газ қауіпті жұмыстарды жүргізу тәртібін;

ортадан тепкіш және винтті насостардың жұмыс қафидатын, жоғары күкіртті мұнай газын жинау мен пайдалану ерекшеліктерін, метанолдың, ингибиторлар мен газдардың қасиеттерін.

Параграф 4. Жуу агрегатының машинисі

99. Жұмыс сипаттамасы:

тракторда немесе автомобиль шассиінде жабдықталған жуу және қышқылды агрегаттарға қызмет көрсету;

жуу аппаратын объектідегі жұмысқа дайындау, агрегатты технологиялық схема бойынша ұнғыма сағасымен байламдау (қосу);

жоғары және төмен қысым желілерін монтаждау және демонтаждау, байламдау және престемелеу;

ұнғыма забойын жуу, престемелеу және дренаждау жөніндегі механизмдерге қызмет көрсету;

ұнғыманы өндеуге қолданылатын химиялық реагенттерді, қышқылдар мен сілтілерді айдау;

ұнғыманың забой жанындағы аумағын химиялық өндеу және тампонаж жүргізу жөніндегі технологиялық процеске қатысу;

бұрғылау ерітіндісінің, химиялық реагенттердің шығысы мен агрегат механизмдерінің жұмысын қадағалау;

автомобильді немесе тракторды басқару;

автомобильге немесе тракторға май құю;
жуу агрегатын, автомобильді немесе тракторды ағымдағы жөндеуді жүргізу.

100. Білуге тиіс:

автомобилдің немесе трактордың, жуу насосының, арматура мен ұнғыма жабдығының құрылышы мен пайдалану қағидаларын, ұнғыманы жуудың, престемелеудің және химиялық реагенттерді (қышқылдар мен сілтілерді ұнғымаға) айдаудың технологиялық процесін;

бұрғы ерітіндісінің, химиялық реагенттердің, қышқылдар мен сілтілердің физикалық-химиялық қасиеттерін;

олармен жұмыс істеу қағидаларын, слесарь ісін орындалатын жұмыс көлемінде.

Жұмыс қысымы қоса алғанда 10 мегапаскальға дейін (шаршы сантиметрге 100 килограмм-күшке дейін) жуу және қышқылды агрегаттарда жұмыс істеу кезінде - 4-разряд;

жұмыс қысымы қоса алғанда 10-нан 35 мегапаскальға дейін (шаршы сантиметрге 100-350 килограмм-күшке дейін) жуу және қышқылды агрегаттарда жұмыс істеу кезінде - 5-разряд;

жұмыс қысымы қоса алғанда 35 мегапаскальдан жоғары (шаршы сантиметрге 350 килограмм-күштен жоғары) жуу және қышқылды агрегаттарда жұмыс істеу кезінде - 6-разряд.

101. Техникалық және кәсіптік (кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Параграф 5. Жұмыспы агентті қабатқа айдайтын насос станциясының машинисі

102. Жұмыс сипаттамасы:

мынадай технологиялық жабдықтарға:

тораптық насос станцияларына, блоктық тораптық насос станциялары мен тұщы, жоғары минералды ағын суларды айдау жөніндегі электрлі ортадан тепкіш тиеу қондырғыларына, суды таратып бөлу құрылғыларына, суды жинау және дайындау қондырғысына, май жүйесін ауамен сұыту аппараттарына, желдеткіш қондырғыларының автоматты жұмыс жүйелеріне қызмет көрсету;

насостар мен электр қозғағыштарының ұздіксіз жұмысын қадағалау және ақауларды жою жөнінде қажетті шараларды қабылдау;

әр ұнғыма бойынша суды қабатқа сіңірудің берілген режимін ұстau;

жабдықты монтаждауға және демонтаждауға қатысу;

мұнай жуу және мұнай шығару қасиеттерін арттыру немесе коррозиялық белсененділікті төмендешу мақсатымен технологиялық сұйықтықты немесе суды реагенттермен өндеу;

бақылау-өлшеу аспаптарының жұмысын қадағалау;

қызмет көрсететін жабдықты ағымдағы жөндеу;

ұңғымалар бойынша суды сініру журналын, қызмет көрсетілетін жабдықтың жұмысы мен электр энергиясының шығыс журналын жүргізу.

103. Білуге тиіс :

насостардың, ауамен сұыту және автоматты желдеткіш қондырғыларының, электр қозғаыштардың, насос станциясы жабдығының, бақылау-өлшеу аспаптары мен автоматты құралдардың нысанын, пайдалану және қызмет көрсете қағидаларын;

әр ұңғыма бойынша суды қабатқа сінірудің технологиялық режимін, ұңғыманы қысымды айдау трубаларына қосу схемасын;

қызмет көрсетілетін насос станциясы мен трубалар байламының схемасын, қолданылатын реагенттердің, жоғары минералды тұщы ағын сулардың негізгі химиялық қасиеттерін;

ағын суларды жинау және дайындау жүйелеріне қызмет көрсете жұмыстарын қауіпсіз жүргізу қағидаларын, жеке қорғаныш құралдарының құрылымын және оларды пайдалану қағидаларын.

Жұмыс істейтін агрегаттардың саны 4-тен кем немесе су айдау көлемі 2,7 мың метр куб тәулігіне дейінгі насос станцияларына қызмет көрсете кезінде - 3-разряд;

жұмыс істейтін агрегаттардың саны 4-тен 6-ға дейінгі немесе су айдау көлемі 2,71 мың метр куб тәулігінен 7,2 мың метр куб тәулігіне дейінгі насос станцияларына қызмет көрсете кезінде - 4-разряд;

жұмыс істейтін агрегаттардың саны 6-дан жоғары немесе су айдау көлемі 2,71 мың метр куб тәулігінен 7,2 мың метр куб тәулігіне жоғары насос станцияларына қызмет көрсете кезінде - 5-разряд.

Параграф 6. Жылжымалы парафинсіздеу бу қондырғысының машинисі

104. Жұмыс сипаттамасы:

жылжымалы парафинсіздеу бу қондырғысын, агрегатты объектідегі жұмысқа дайындау;

мұнай ұңғымаларын, шықпа желілерді, мұнай жинау қондырғыларын, су арнасын жылжытууды және өзге де кәсіпшілік технологиялық объектілерді бумен парафинсіздеу;

агрегаттарды ұңғымалармен, кәсіпшілік технологиялық қондырғыларымен байламдау;

бумен немесе ыстық мұнаймен немесе жылжыту желілерін тарту;

қазанның немесе мұнай жылжытқыштың, қозғаыштың, бақылау-өлшеу аспаптары мен қызмет көрсетілетін агрегаттың барлық қосалқы механизмдерінің, жылжымалы бу қондырғысының жұмыс параметрлерін қадағалау;

жабдықты, аппаратураны және бақылау-өлшеу аспаптарын монтаждау және демонтаждау;

жабдықты ағымдағы және алдын ала жөндеу жұмыстарын орындау, жабдықтың жұмыс есебі журналын жүргізу;

автомобильді басқару.

105. Білуге тиіс:

мұнай мен газ өндірудің технологиялық процесін;

мұнайдың, бу мен парафиннің физикалық-химиялық қасиеттерін;

мұнай ұнғымаларын пайдалану тәсілдерін, ұнғыма сағасын байламдау схемасын;

қондырғының, қызмет көрсететін жабдықтың, негізгі және қосалқы жабдықтың, аппаратураның, қолданылатын бақылау-өлшеу аспаптарының, автомобильдің кұрылымы мен пайдалану қағидаларын;

мұнай ұнғымаларын бүмен немесе ыстық мұнаймен парафинсіздеудің технологиялық режимі мен жұмыс процесін;

слесарь ісін орындалатын жұмыс шегінде.

Біліктілігі анағұрлым жоғары жылжымалы бу қондырғысы машинисінің басшылығымен қызмет көрсету кезінде - 3-разряд;

автомобиль шассиіне орнатылған, будың жұмыс қысымы 10 мегапаскальға дейінгі (шаршы сантиметрге 100 килограмм-күшке дейін) жылжымалы бу қондырғысына қызмет көрсету кезінде - 5-разряд;

будың жұмыс қысымы 10 мегапаскальдан жоғары (шаршы сантиметрге 100 килограмм-күштен жоғары) жылжымалы бу қондырғысына қызмет көрсету кезінде - 6-разряд.

106. Техникалық және кәсіптік (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Параграф 7. Жылжымалы компрессор машинисі

107. Жұмыс сипаттамасы:

жылжымалы компрессор қондырғысына қызмет көрсету, компрессорды, дизельді қосу және тоқтату;

коммуникацияларды тарту, оларды компрессор қондырғысына және ұнғыма сағасына қосу;

забойда депрессия жасау жолымен ұнғымадан сұйықтың ағуын күшету жұмыстарын жүргізу, сұйықтың (мұнайдың) ағуын қадағалау;

ұнғыманың забой жаны аумағын термиялық өндеу кезінде ауаның берілуін реттеу;

өнімді қабаттарды газ ұлгілік агенттерді қолдана отырып ашу және бұрғылаудағы қындықтарды жою жұмыстарына қатысу;

компрессор қондырғысы мен дизельдің жұмыс режимін бақылау-өлшеу аспаптарының көрсеткіштері бойынша реттеу;

жылжымалы компрессор қондырғысының барлық механизмдері мен жүйелерінің жұмысын қадағалау, ұнғымаларды бұрғылауға және сынауға арналған технологиялық регламентке сәйкес орнатудың негізгі параметрлерін белгілеу;

компрессор мен дизельдің жұмысындағы ақауларды анықтау және жою, авариядан қорғау жүйесін қоса алғанда, компрессор қондырғысының барлық жүйелеріне ағымдағы жөндеу жүргізу, жұмыс өндірісі құжаттарын ресімдеу және қондырғы жұмысының есебі журналын жүргізу;

автомобильді басқару.

108. Білуге тиіс:

мұнай, газ және айдаушы ұнғымаларды пайдалану тәсілдерін;

түрлі жүйедегі компрессорлардың, күштік жабдықтың, автомобильдің, бақылау-өлшеу аспаптары мен компрессор қондырғысы автоматты қорғану жүйесінің нысанын, құрылышы мен пайдалану қағидаларын;

отынның, майлаудың және суытудың түрлерін, жылжымалы компрессор қондырғысының жұмысындағы ақауларды анықтау және жою тәсілдерін; коммуникацияларды компрессор қондырғысынан ұнғымаға қосу схемасын, сығымдалған ауаны дайындауға арналған пайдалану материалдарының шығыс нормасын;

жылу техникасы, электротехника, бұрғылау және пайдалану жабдығы, бұрғылау технологиясы, мұнай, газ ұнғымаларын сынау (игеру) және күрделі жөндеу туралы негізгі мәліметтерді;

слесарь ісін орындалатын жұмыс көлемінде.

Біліктілігі жоғарылау жылжымалы компрессор машинисінің басшылығымен ерекше жағдайларда (еркін құқірт қышқылын бөлетін ұнғымаларда, сағалық қысымы жоғары ұнғымаларда) тіrkемелі және өздігінен жүретін компрессорда жұмыс істеу кезінде - 3-разряд;

жұмыс қысымы 10 мегапаскальға дейінгі (шаршы сантиметрге 100 килограмм-күшке дейін) тіrkемелі жылжымалы компрессорда жұмыс істеу кезінде - 4-разряд;

жұмыс қысымы 10 мегапаскальдан 20 мегапаскальды қоса алғанға дейінгі (шаршы сантиметрге 100-200 килограмм-күшке дейін) тіrkемелі жылжымалы компрессорда немесе жұмыс қысымы 10 мегапаскальды қоса алғанға дейінгі (шаршы сантиметрге 100 килограмм-күшке дейін) өздігінен жүретін жылжымалы компрессорда жұмыс істеу кезінде - 5-разряд;

жұмыс қысымы 20 мегапаскальдан жоғары (шаршы сантиметрге 200 килограмм-күштен жоғары) тіrkемелі жылжымалы компрессорда немесе жұмыс қысымы 10 мегапаскальдан жоғары (шаршы сантиметрге 100 килограмм-күштен жоғары) өздігінен жүретін жылжымалы компрессорда жұмыс істеу кезінде - 6-разряд.

Параграф 8. Көтергіш машинисі

109. Жұмыс сипаттамасы:

ұнғымаларды күрделі, ағымдағы жөндеу және сынау жөніндегі жұмыс процесінде көтергішке (агрегатқа) қызмет көрсету;

көтергішке (агрегатқа) жұмыс процесінде қызмет көрсету;

көтергішті (агрегатты) жұмысқа дайындау;

дайындау-қорытынды жұмыстарға, көтергішті монтаждауға және демонтаждауға, таль жүйесін жарақтандыруға, ұнғымаларды күрделі жөндеу кезінде қолданылатын қосалқы құралдарды (насос блогын, машина және гидравликалық кілттерді, қондырғы гидрожүйесінің превенторы мен өзге де жабдығының гидро сымдарын) монтаждауға және қызмет көрсетуге қатысу;

барлық көтеру-түсіру операциялары кезінде шығырды басқару;

көтергіште (агрегатта) орнатылған күштік электр генераторды басқару;

ұнғымаларды күрделі және жерасты жөндеу жұмыстарына, ұнғыма сағасын сынау және жабдықтау жұмыстарына қатысу;

көтергіш (агрегат) тіркеушісі мен механизмдерінің ақаусыз жұмыс істеуін қадағалау ;

көтергіш (агрегат) жұмысының журналын жүргізу;

автомобильді немесе тракторды басқару, оларға май қую;

көтергішті (агрегатты), автомобильді немесе тракторды ағымдағы жөндеу;

қуаты 100 киловатқа дейінгі жылжымалы электр станцияларына қызмет көрсету.

110. Білуге тиіс:

мұнай мен газ, өзге де пайдалы қазбаларды өндірудің технологиялық процесін;

ұнғымалардың конструкциясын, ұнғыманы сынау жөніндегі жұмыстың түрлері мен технологиялық процесін;

көтергіш трактордың, жылжымалы агрегаттың, қолданылатын механизмдердің, құрылғылардың, таль жүйелерінің техникалық сипаттамасы мен пайдалану қағидаларын;

күрделі, ағымдағы жөндеулердің технологиялық процесі мен түрлерін, әдістерін, жанар-жағармай материалдарының сұрыптары мен түрлерін;

электр техникасы мен слесарь ісі негіздерін орындалатын жұмыс көлемінде, қозғаышты, көтеру шығырларының трансмиссиялары мен қозғалыс бөліктерін жөндеу тәсілдерін;

Күрделілігі I санатты және қоса алғандағы тереңдігі 1500 метрге дейінгі ұнғымаларда жұмыс істеу кезінде - 5-разряд;

күрделілігі II санатты және қоса алғандағы тереңдігі 1500 метрден жоғары ұнғымаларда жұмыс істеу кезінде - 6-разряд;

қоса алғандағы терендігі 4000 метрден 6000 метрге дейінгі ұнғымаларда, сондай-ақ терендігі 1500 метрден жоғары көлдеу бағытталған ұнғымаларда жұмыс істеу кезінде - 7-разряд;

терендігі 6000 метрден жоғары ұнғымаларда жұмыс істеу кезінде - 8-разряд.

111. Техникалық және кәсіптік (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Параграф 9. Қабат қысымын ұстап тұру жөніндегі оператор, 3-разряд

112. Жұмыс сипаттамасы:

10 мегапаскальға дейінгі (шаршы сантиметрге 100 килограмм-күшке дейін) қысым кезінде жұмыс істейтін және тәулігіне 3600 куб метрге дейінгі көлемде су айдайтын айдау ұнғымалары жабдығына қызмет көрсету;

конденсатты ылғал бөлгіштен тұсіру, айдау ұнғымалары сағалық жабдығының, ылғал бөлгіштің жарамдылығын қадағалау және оларды жөндеуге қатысу;

таратып бөлу будкаларындағы батарея байламдарының жарамдылық жай-күйін қадағалау;

магистральдық және жұмыс трубаларын жүйелі аралап қарастыру, олардың жарамдылығы жай-күйін қадағалау мен жөндеуге қатысу;

ұнғымалардың қабылдауыштығын арттыру жұмыстарына қатысу;

тіркеуші құралдардың көрсеткіштерін қадағалау және көрсеткіштер есебін жүргізу;

труба құбырларын монтаждау және демонтаждау жұмыстарына қатысу;

айдау ұнғымалары мен су арналарынан сынама алу;

қабатқа жұмысшы агентті сінірудің вахталық журналын жүргізу.

113. Білуге тиіс:

игерілетін кен орнының сипаттамасы мен оны пайдалану тәсілдерін;

қабат қысымын ұстап тұру әдістерін, айдау ұнғымаларының магистральді су арналары жабдығын пайдалану қагидалары мен нысанын;

қабатқа сінірілетін судың, газ бен ауаның сапасына қойылатын негізгі талаптарды;

трубаларды қосу схемасын, таратып бөлу батареяларының құрылышын, бақылау-өлшеу аспаптарының (шығын өлшеуіштердің, су өлшеуіштерінің, манометрлер мен өзге де) құрылышы мен нысаны туралы негізгі мәліметтерді.

Параграф 10. Қабат қысымын ұстап тұру жөніндегі оператор, 4-разряд

114. Жұмыс сипаттамасы:

10 мегапаскальдан 12,5 мегапаскальға дейін және одан жоғары (шаршы сантиметрге 100-125 килограмм-күшке дейін және одан жоғары) қысым кезінде жұмыс істейтін және тәулігіне 3600 куб метрден 7200 куб метрге дейінгі көлемде су айдайтын айдау ұнғымалары жабдығына қызмет көрсету;

ұнғымалардың қабылдауыштығын қалпына келтіру және ұстап түру жұмыстарын жүргізуге қатысу;

қабатқа жұмысшы агенттің берілуін реттеу;

айдау ұнғымаларының жердегі жабдығын монтаждауға, демонтаждауға және жөндеуге қатысу;

айдау ұнғымаларының, таратып бөлу құрылғыларының режимін белгілеу жұмыстарына қатысу;

қорғау автоматикасы мен таратып бөлу пункттеріндегі бақылау-өлшеу аспаптарының ұсақ ақауларын жою.

115. Білуге тиіс:

мұнай мен газ, газ конденсатын өндірудің технологиялық процесін;

айдау ұнғымаларын зерттеудің негізгі әдістерін;

трубаларды қосудың бөлшектік схемасын;

айдау ұнғымалары мен қолданылатын бақылау-өлшеу аспаптарының құрылымын, нысанын, пайдалану қағидаларын.

Параграф 11. Қабат қысымын ұстап түру жөніндегі оператор, 5-разряд

116. Жұмыс сипаттамасы:

12,5 мегапаскаль (шаршы сантиметрге 125 килограмм-күш) қысым кезінде жұмыс істейтін және тәулігіне 7200 қуб метрден жоғары көлемде су айдайтын айдау ұнғымалары жабдығына қызмет көрсету;

ұнғымалардың қабылдауыштығын қалпына келтіру және ұстап түру жұмыстарын жүргізу;

айдауды есептеу пункттерінде бақылау-өлшеу және баптау жұмыстарын орындау;

труба құбырларын қорғау құралдары мен ұнғыманы коррозиядан қорғау жабдығының жұмысын бақылау;

айдау ұнғымаларын күрделі және ағымдағы жөндеуге дайындау жұмыстарына қатысу;

айдау ұнғымаларын жөндеуден қабылдап алу және оларды игеру, пайдалануға қосу; автоматика, телемеханика және бақылау-өлшеу аспаптарының жұмысын бақылау;

вахта журналын және жұмысшы агентті сіңіру есебінің алғашқы құжаттамасын жүргізу;

вахта жұмысына басшылық ету.

117. Білуге тиіс:

игерілетін кен орнының сипаттамасын;

мұнай шөгіндісіне әсер ету жүйелерін, жердің бетіндегі және астындағы жабдықтардың нысанын, құрылышын;

насос станциясының, таратып бөлу құрылғысының, айдау ұнғымасының байламы схемасын;

айдау ұнғымасын ағымдағы және күрделі жөндеу түрлерін;

ұнғиманың қабылдауыштығын көбейту, айдау ұнғымаларын игеру және зерттеу әдістерін;

автоматика, телемеханика, бағдарламалық құрылғылар жүйелерінің нысанын, құрылымын, пайдалану қағидаларын.

Параграф 12. Қабаттарды гидравликалық үзу жөніндегі оператор, 5-разряд

118. Жұмыс сипаттамасы:

біліктілігі анағұрлым жоғары қабаттарды гидравликалық үзу жөніндегі оператордың басшылығымен гидравликалық үзу және гидроқұм ағынды перфорациялау процесін жүргізу;

70 мегапаскальға дейінгі (шаршы сантиметрге 700 килограмм-күшке дейін) қысым кезінде жабдықты гидравликалық үзуді жүргізуге дайындау;

жоғары қысым желілерін құрастыру және бөлшектеу;

айдалатын сұйық көлемін өлшеуді жүргізу;

сұйық пен құмның агрегат насосына берілуін реттеу;

аспаптарды ұнғима сағасына орнату, оларды сағалық арматурамен қосу, қабатты гидро үзу кезінде аспаптардың жұмысын қадағалау, аспаптар мен жабдықтарға қызмет көрсету және оларды алдын ала жөндеу;

жабдықты гидроқұм ағынды перфорациялауға дайындау.

119. Білуге тиіс:

ұнғиманың, жоғары қысыммен жұмыс істейтін сағалық жабдықтың, қолданылатын механизмдердің, құрал мен бақылау-өлшеу аспаптарының құрылымын, пайдалану қағидаларын;

ұнғымалардың конструкциясын, қабатты гидроузудің технологиялық процесін;

қабаттың физикалық қасиеттерін, мұнай мен газдың ұнғима забойларына қарай жылжуы туралы негізгі мәліметтерді;

мұнай және газ кен орындары режимін, қабатқа әсер ету әдістерін, ұнғима сағасының байламын, гидро үзу сұйықтарын дайындауды.

Параграф 13. Қабаттарды гидравликалық үзу жөніндегі оператор, 6-разряд

120. Жұмыс сипаттамасы:

70 мегапаскальдан жоғары (шаршы сантиметрге 700 килограмм-күштен жоғары) қысым кезінде гидравликалық үзу және гидроқұм ағынды перфорациялау процесін жүргізу;

картограмманы орнату және тіркеуші электронды шығыстарды өлшеуіш пен манометрдің көрсеткіштерін қадағалау;

ұнғыма сағасының байламына қызмет көрсету және оны жөндеу.

121. Білуге тиіс:

гидравликалық үзу және гидроқұм ағынды перфорациялаудың әртүрлі технологиялық схемалары кезінде жабдықтың және ұнғыма сағасы байламының схемасын;

айдалатын сұйықтар мен құм жеткізгіштердің құрамын және дайындау тәсілдерін;

сұйық пен құмның қажетті көлемін есептеуді, гидравликалық үзу кезінде қолданылатын жабдық пен бақылау-өлшеу аспаптарының техникалық сипаттамасын.

Параграф 14. Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына қызмет көрсететін агрегаттардың машинисі, 5-разряд

122. Жұмыс сипаттамасы:

жүк көтергіштігі 5 тоннаға дейінгі автомобиль шассиіне немесе қозғаышының қоса алғандағы қуаты 73,5 киловаттқа (100 at күші) дейінгі трактор базасында жабдықталған мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына қызмет көрсететін агрегатқа қызмет көрсету, агрегатта жабдықталған барлық механизмдер мен жабдықтарға қызмет көрсету және жердегі мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығын жөндеу;

тығыздау және май құю желілерін, жоғары қысым пистолетін, ауыстырығыштар мен олардың насос шықпасына қоспаларын, солидол тығыздауышты монтаждау және демонтажтау;

муфта қоспаларының сенімді бекітілуін тексеру;

агрегаттың электр жабдығын кәсіпшілік электр желісіне қосу және ажырату, агрегат электр жабдығының контактілері мен жерге қосудың сенімділігін тексеру;

редукторды жұмысталған майдан механикаландырылған босату жөніндегі жабдыққа қызмет көрсету, картер редукторын жуу, редукторға жаңа машина майын құю және мойынтырек тораптарына контактілік май құю;

компрессорлық қондырығының және солидол тығыздауыштың жұмысын қадағалау; агрегаттың барлық тораптары мен механизмдерін жұмыс қалпында ұстаяу;

автомобильді, тракторды басқару;

автомобильді, тракторды және агрегат механизмдеріне ағымдағы жөндеу жүргізу.

123. Білуге тиіс:

автомобильдің, трактордың, жүк көтеру механизмдерінің, сұйық және консистенциялық майлауға арналған механикаландырылған жабдықтың, электр жабдығына және мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына қызмет көрсететін агрегатқа жабдықталған газбен кесу және пісіру жабдығының конструкциясы мен пайдалану қағидаларын;

жуудың технологиялық процесін, қолданылатын майлау материалдарын, автомобильді, тракторды техникалық пайдалану қағидаларын, автомобильдің, трактордың және соларда орнатылған арнаулы жабдық пен механизмдер ақауларының белгілерін, себептерін және оларды анықтау мен жою тәсілдерін, слесарь ісін орындалатын жұмыс шегінде.

Жұк көтергіштігі 5 тоннадан жоғары автомобиль шассиіне немесе қозғағышының қоса алғандағы қуаты 73,5 киловатт (100 at күші) жоғары трактор базасында жабдықталған мұнай-газ кесіпшілігі жабдығына қызмет көрсететін агрегатқа қызмет көрсету кезінде - 6-разряд.

124. Техникалық және кәсіптік (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Параграф 15. Мұнай қабаттарына бу жіберу бу генераторы қондырғысының машинисі, 5-разряд

125. Жұмыс сипаттамасы:

бұды генерациялау және оны қабаттарға сінірудің технологиялық процесін бақылау-өлшеу аспаптары бойынша жүргізу, сондай-ақ автоматты реттеу және қорғау жүйесінің жұмысын бақылауды жүзеге асыру;

мұнай қабаттарына бу жіберу бу генераторы қондырғысына қызмет көрсету;

қондырғыны стационарлық жағдайдан динамикалық жағдайға ауыстыруға, ұнғымаларға бу трубаларын тарту, сағалық арматура мен ұнғыма ішіндегі жабдықты монтаждау жұмыстарына басшылық жасау;

мұнай құбырының отын жүйесіне және қоректендіру құбырының химия су тазарту блогына дұрыс жалғануын тексеру;

отын жүйесінің жұмысына: химия су тазарту, суды деаэраторға беру, бустерлік және бас қоректендіру насостарын қосу;

отынның жануын, химиялық су тазарту мен ауыз суды термиялық деаэрациялауды бақылау және реттеу;

мұнай қабаттарына бу сініру жөніндегі бу генераторы қондырғысын алдын ала жөндеу жұмыстарын орындау, қондырғы жабдығын орташа жөндеуге қатысу;

қондырғы жұмысының есебі журналын жүргізу.

126. Білуге тиіс:

мұнай қабаттарына бу сініру жөніндегі бу генераторы қондырғысының жылу схемасын;

барлық жабдықты автоматты реттеу және қорғау жүйесін;

бу генератордың, деаэратордың, отын жүйесінің, насостардың қоректендіру және бустер насостарының, химия су тазарту және жабдықтың өзге де тораптарының күрылымын;

бу генераторын қосу, пайдалану және тоқтату қағидаларын;

сағалық арматура мен ұнғыма ішіндегі жабдықтың конструкциясын, оларды орнату және пайдалану ережесін, жабдықтың жұмысы кезінде техникалық пайдалану қағидаларын және мұнай қабаттарына жылулық әсер етудің технологиялық режимдерін ;

слесарь ісін орындалатын жұмыс көлемінде, мұнай кен орны туралы және оны пайдалану туралы негізгі мәліметтерді;

мұнайдың физикалық қасиеттерін, мұнайды өндірудің қайталама әдістерін, мұнай ұнғымаларының өнімділігін арттыру, ұнғымаларды жер астында жөндеу тәсілдерін, кәсіпшілік шаруашылығын, кәсіпшіліктегі мұнай мен газды тасымалдау түрлерін.

Біліктілігі анағұрлым жоғары мұнай қабаттарына бу жіберу бу генераторы қондырғысы машинисінің басшылығымен жұмыс істеу кезінде - 4-разряд.

Параграф 16. Мұнай мен газ өндірудегі басқару пультінің операторы

127. Жұмыс сипаттамасы:

кәсіпшіліктегі мұнай, газ және газ конденсатын өндірудің технологиялық процесін бақылау және автоматика мен телемеханика құралдарының көмегімен мұнай, газ және газ конденсатын өндіруді өлшеудің технологиялық процесін қашықтықтан басқару;

қондырғылар мен механизмдерді қосу және ажырату;

ұнғымалар мен топтық өлшеу құралдарынан ақпарат жинауды, өңдеуді және беруді жүзеге асыру;

басқару пульті мен қызмет көрсетуші операторлардың ақпараты арқылы жұмыс істеп түрған ұнғымалар қорының жұмысын бақылау;

кәсіпшілік пен орталық технологиялық қызметтегі апарттық жағдайлардағы жұмыстың орындалғаны туралы ақпаратты дайындау және беру;

орталық инженерлік-технологиялық қызметке қажетті арнаулы техника мен көлікке өтінім беру;

ұнғыманың жұмысы мен өнімді тапсыру, ұнғыманы жер астында және күрделі жөндеу бригадасының қозғалысы туралы мәліметті жасау;

кәсіпшіліктің инженерлік-технологиялық қызметінің басшылығымен жұмысты жүзеге асыру және мұнай-газ өндіруші басқарманың орталық инженерлік-технологиялық қызметінен жедел нұсқаулар алу;

ұнғыманың жұмыс режимін өзгерту және мұнай кәсіпшілігі нысандарында жүргізіліп жатқан жұмыс жөніндегі вахтальқ құжаттаманы жүргізу;

мұнай және газ өндіру, ұнғымаларды қосу және тоқтату операторларының жұмысына басшылық ету.

128. Білуге тиіс:

игерілетін кен орнының сипаттамасын;

мұнай, газ және газ конденсатын өндірудің технологиялық процесін;

ұнғымаларды игеру және мұнай, газ және газ конденсатын өндіруді интенсивтендіру әдістерін, жердің бетіндегі және астындағы жабдықтың нысаны мен сипаттамасын;

ұнғыманы күрделі және жер астында жөндеу түрлері мен ұнғымаларды зерттеу әдістерін;

мұнай, газ және газ конденсатын жинаудың, тасымалдаудың, есепке алу мен дайындаудың технологиялық схемасын;

қызмет көрсетілетін аппаратураның, автоматика мен телемеханика құралдарының принциптік және монтаждау схемасын, телебақылау мен телебасқару, телемеханика мен бағдарламалық құрылғылар негіздерін;

қолданылатын бақылау-өлшеу аспаптарының нысанын;

электр техникасы негіздерін.

Автоматтандырылмаған кәсіпшіліктердегі жұмыс кезінде - 4-разряд;

автоматтандырылған кәсіпшіліктердегі жұмыс кезінде - 5-разряд.

Параграф 17. Мұнай мен газ өндіру жөніндегі оператор, 3-разряд

129. Жұмыс сипаттамасы:

ұнғымалардың, газды кешенді дайындау қондырғыларының, топтық өлшеу қондырғыларының, насос және компрессор станцияларының, газды жерасты сақтау станцияларының берілген жұмыс режимін ұстауға және жүзеге асыруға және түрлі пайдалану тәсілдерімен мұнай, газ, газ конденсатын өндіру технологиясымен байланысты өзге де жұмыстарға қатысу;

мұнай кәсіпшілігі жабдығына, қондырғылар мен трубаларына қызмет көрсету және жөндеу жұмыстарына қатысу;

бақылау-өлшеу аспаптарының көрсеткіштерін алу;

талдау жасау үшін сынама іріктеу;

топтық өлшеу құрылғылары, сығатын насос станциясының есеп тораптары арқылы мұнай мен суды өлшеуге қатысу.

130. Білуге тиіс:

мұнай мен газ ұнғымаларының конструкциясын;

ұнғыманың жердегі жабдығының, қолданылатын құралдың, құрылғылар мен бақылау-өлшеу аспаптарының нысанын және оларға қызмет көрсету қафидаларын;

мұнай, газ, газ конденсатын өндіру, жинау және тасымалдау, газды іріктеу мен айдау технологиялық процесі туралы негізгі мәліметтерді, қолданылатын реагенттердің негізгі химиялық қасиеттерін, жеке қорғану құралдарының жұмыс қафидатын.

Параграф 18. Мұнай мен газ өндіру жөніндегі оператор, 4-разряд

131. Жұмыс сипаттамасы:

біліктілігі анағұрлым жоғары мұнай мен газ өндіру жөніндегі оператордың басшылығымен мұнай, газ, газ конденсатын өндірудің барлық тәсілдері кезіндегі технологиялық процесті жүргізу, жабдықта қызмет көрсету, монтаждау және демонтаждау;

ұнғыманың, кешенді газ дайындау қондырғыларының, топтық өлшеу қондырғыларының, насос және компрессор станцияларының, газды және газ конденсатын жер астында сақтау станциялары мен мұнай, газ, газ конденсатын өндірумен және газды жер астында сақтау технологиясымен байланысты өзге де объектілердің берілген жұмыс режимін қолдау жөніндегі жұмыстарды жүзеге асыру;

қарапайым мұнай кәсіпшілігі жабдығының жекелеген тораптары мен механизмдері мен арматураны бөлшектеу, жөндеу және құрастыру;

ұнғымадағы насос-компрессор трубаларды механикалық және автоматты қырғылармен және реагенттерді, еріткіштерді, ыстық мұнай мен буды қолдана отырып парафин мен шайырдан тазарту;

ұнғыманың жерасты және жер бетіндегі жабдықтары мен шықпа желілерді жоғары қысымды бүмен өндеу;

ұнғыма дебитін автоматтандырылған топтық өлшеу қондырғысында өлшеу;

бақылау және автоматика аспаптарының көрсеткіштерін шешу;

ұнғыма мен өзге де мұнай кәсіпшілігі жабдығының жұмысындағы барлық ақаулар туралы жұмыс басшысы мен операторға ақпарат ұсыну;

біліктілігі анағұрлым жоғары мұнай мен газ өндіру жөніндегі оператордың басшылығымен газ лифт коммуникацияларына (газ манифольдтарына, газ сепараторларына, жылуды ауыстырыштарға) техникалық қызмет көрсету;

газ құбыры жұмысының параметрлерін өлшейтін аспаптардың көрсеткіштерін жазып алу, газ бен сұйық шығысын есептеу, газды кешенді дайындау құрылғылары, цех жұмысының режимдік парактарын жүргізу.

132. Білуге тиіс:

мұнай, газ кен орындары туралы негізгі мәліметтерді;

ұнғыманың жердегі жабдығы мен қондырғыларына, қолданылатын құрал мен құрылғыларға, бақылау-өлшеу аспаптарына қызмет көрсету және оларды пайдалану қағидаларын;

мұнай, газ, газ конденсатын өндірудің, жинаудың, тасымалдаудың, газды іріктеу мен айдаудың технологиялық процесін, қызмет көрсетілетін участкедегі мұнайды, газ, газ конденсатын жинау, тасымалдау схемасын;

қызмет көрсетілетін бақылау-өлшеу аспаптарының, аппаратураның, автоматика және телемеханика құралдарының құрылышын.

Параграф 19. Мұнай мен газ өндіру жөніндегі оператор, 5-разряд

133. Жұмыс сипаттамасы:

мұнай, газ, газ конденсатын өндірудің барлық тәсілдері кезіндегі газды іріктеу және айдау технологиялық процесін жүргізу және ұнғымалардың, кешенді газ дайындау қондырғыларының, топтық өлшеу қондырғыларының, насос және компрессор станцияларының, жерасты газ сақтау станциялары мен өзге де мұнай кәсіпшілігі қондырғылары мен жабдығының үздіксіз жұмыс істеуін қамтамасыз ету;

ұнғымаларды игеру, оларды берілген режимге шығару жұмыстарына қатысу, труба құбырларын, технологиялық жабдықты престемелеу;

жердегі кәсіпшілік жабдықтарын, қондырғыларды, механизмдер мен коммуникацияларды монтаждау, демонтаждау, техникалық қызмет көрсету және жөндеу;

гидрат құрылымдардың, парафин, шайыр, тұз шөгінділерінің алдын алу жөніндегі жұмыстарды жүргізу және осы жұмыстарды жүргізу үшін реагенттерді есептеу;

бақылау-өлшеу аспаптарының көмегімен әртүрлі технологиялық параметрлердің шамасын өлшеу;

ұнғима жұмысының параметрлерін алу және беру, автоматика мен телемеханика құралдарының жұмысын бақылау;

ұнғымаларды зерттеу жұмыстарына қатысу;

газ лифті ұнғымаларының коммуникацияларына (газ манифольдыларына, газ сепараторларына, жылу ауыстырғыштарға) техникалық қызмет көрсету;

насос жабдығына ағымдағы қызмет көрсету.

134. Білуге тиіс:

мұнай, газ кен орындары, шөгінді режимі туралы негізгі мәліметтерді;

мұнайдың, газдың, газ конденсатының физикалық-химиялық қасиеттерін;

қызмет көрсетілетін ұнғыманың технологиялық режимін, кешенді газ дайындау қондырғыларының, топтық өлшеу қондырғыларының;

мұнай, газ, конденсатты жинау және тасымалдау, газды толтыру және іріктеу жүйелерінің, қызмет көрсетілетін бақылау-өлшеу аспаптарының;

аппаратураның, автоматика және телемеханика құралдарының құрылышы мен жұмыс қағидатын, техникалық сипаттамасын;

жер үстіндегі кәсіпшілік жабдығының, қондырғылардың, труба құбырларының және аспаптардың құрылышы мен оларды пайдалану қағидаларын;

мұнай, газ өндіруді интенсивтендіру, ұнғымаларды зерттеу, мұнай және газ кен орындарын дайындау, ұнғымаларды жерасты (ағымдағы) және күрделі жөндеу әдістері туралы негізгі мәліметтерді;

бұрғылау және мұнай және газ ұнғымаларын игеру техникасы мен технологиясы негіздерін;

кәсіпшілік электр жабдығын пайдалану және электр техникалық қондырғыларда жұмыс істеу қағидаларын.

Параграф 20. Мұнай мен газ өндіру жөніндегі оператор, 6-разряд

135. Жұмыс сипаттамасы:

мұнай, газ, газ конденсатын өндірудің барлық тәсілдері кезіндегі газды іріктеу және айдау технологиялық процесін жүргізу және ұнғымалардың режимін қолдау және жақсарту жөніндегі геологиялық-техникалық іс-шараларды жүзеге асыру;

ұнғымаларды, өнімділігі тәулігіне 500 куб метрге дейінгі электр тиесінде ортадан тепкіш насостарды игеру, оларды берілген режимге шығару жұмыстарын жүзеге асыру;

факел жүйелерінің құрылғыларын баптау, кешенді газ дайындау, газды тазарту және кептіру кешенді қондырғыларына, жұмыс қысымы 15 мегапаскальға дейінгі (шаршы сантиметрге 150 килограмм-күшке дейін) айдаушы ұнғымаларға қызмет көрсету;

қарапайым және құрделілігі орташа мұнай кәсіпшілігі жабдығын, қондырғыларын, механизмдерін, бақылау-өлшеу аспаптары мен коммуникацияларды монтаждау және демонтаждау жұмыстарына басшылық ету;

ұнғымаларды құрделі және ағымдағы жөндеуге дайындау және оларды жөндеуден кейін қабылдан алу жұмыстарына қатысу;

ұнғымаларды зерттеуге, игеруге және пайдалануға енгізуге дайындау;

жер бетіндегі және астындағы жабдықтағы, автоматика және телемеханика құралдары жұмысындағы ақаулардың сипаттын бақылау-өлшеу аспаптарының көмегімен анықтау;

жергілікті автоматиканың жарамсыз блоктарын ауыстыру, ұсақ жөндеу жұмыстарын жүргізу;

құштік және жарық беру желісіндегі, қосуды реттеу аппаратуrases мен электр қозғаыштарындағы ақаулардың себебін анықтау және қарапайым зақымдарды жою;

газ лифті ұнғымаларының коммуникацияларына (газ манифольдтарына, газ сепараторларына, жылу ауыстырғыштарға) техникалық қызмет көрсету жұмыстарына қатысу және басшылық ету;

біліктілігі анағұрлым төмен газ және мұнай өндіру операторларына басшылық жасау.

136. Білуге тиіс:

мұнай мен газ, газ конденсатын өндірудің, газды іріктеу мен айдаудың технологиялық процесін;

жер бетіндегі және астындағы жабдықтардың құрылышын, техникалық сипаттамасын;

ұнғымаларды жер астында және құрделі жөндеудің түрлерін;

мұнай, газ өндіруді интенсивтендіру, ұнғымаларды зерттеу әдістерін;

қысыммен жұмыс істейтін ыдыстардың құрылышын және оларды пайдалану қағидаларын, монтаждау және принципті схемаларды;

қызмет көрсетілетін аппаратураны, автоматика мен телемеханиканы пайдалану қағидаларын, радиотехника, электр техникасы, автоматика және телемеханика негіздерін.

137. Техникалық және кәсіптік (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Параграф 21. Мұнай мен газ өндіру жөніндегі оператор, 7-разряд

138. Жұмыс сипаттамасы:

мұнай, газ, газ конденсатын түрлі тәсілдермен өндірудің технологиялық процесін жүргізу және ұнғымалардың, кешенді газ дайындау қондырғыларының, топтық өлшеу қондырғыларының, сығу насос және компрессор станцияларының үздіксіз жұмыс істеуін бақылауды және ұнғымалардың жұмыс режимін қолдау мен жақсарту жөніндегі геологиялық-техникалық іс-шараларды жүзеге асыру;

мұнай және газ ұнғымаларын пайдаланудың берілген коэффициентін қамтамасыз ету;

өнімділігі тәулігіне 500 куб метрден жоғары электр тиесінен берілген коэффициентін қамтамасыз ету; өнімділігі тәулігіне 500 куб метрден жоғары электр тиесінен берілген коэффициентін қамтамасыз ету; редукциялау тораптарына метанолды беруге арналған дозалаушы насостарды, газлифті мен бірнеше рет түсірілетін және басқару станциясының көмегімен ажыратылатын штангалы насостармен әрі өзінің режиміне сәйкес ұнғыма өнімі алынғанға дейін айдан шығарылатын сұйықтың параметрлерін бақылауды жүргізумен жабдықталған ұнғымаларды берілген режимге шығару;

қысымы 15 мегапаскальдан жоғары (шаршы сантиметрге 150 килограмм-күштен жоғары) газды айдай отырып, қабат қысымын ұстап тұру әдісін пайдалану кезінде тығыздаушы ұнғымаларға қызмет көрсету;

курделі технологиялық жабдықты, электрмен тиесінен берілген коэффициентін қамтамасыз ету; қысыммен жұмыс істейтін ыдыстарды, автоматтандырылған топтық өлшеу қондырғыларын монтаждау және демонтаждау жұмыстарына басшылық ету;

объектілерді жерасты (ағымдағы) және курделі жөндеуге дайындау жұмыстарына қатысу;

объектілерді жөндеуден қабылдау, оларды жөндеуден кейін баптауга және іске қосуға қатысу;

іске қосылатын электр жабдығын, басқару станцияларын, автоматика және телемеханика блоктарын монтаждауға қатысу, автоматика және телемеханика жүйелерінде бақылау-өлшеу және баптау жұмыстарын орындау;

бригадалық мұнай есебі тораптарының жұмысын бақылау;

технологиялық мұнай трубаларын, алаң ішіндегі газ трубаларын, газ манифольдтарды жоспарлы-алдын ала жөндеу жұмыстарын жүзеге асыру;

ұнғыма лифтінің герметикалығын сынау, ұнғыма камераларын газбен үрлеу жұмыстарына қатысу;

газ манифольдтарын жоспарлы-алдын ала жөндеу (диафрагмаларды, ершіктерді, шар клапандарын ауыстыру және өзге) жұмыстарына қатысу;

учаскеге қызмет көрсетеу жөніндегі вахталық құжаттаманы жүргізу;

біліктілігі анағұрлым төмен газ және мұнай өндіру операторына басшылық жасау.

139. Білуге тиіс:

игерілетін кен орнының сипаттамасын, жердің бетіндегі және астындағы жабдықтардың техникалық сипаттамасын және құрылышын;

ұнғымаларды жер астында және күрделі жөндеудің түрлерін;

ұнғымаларды игеру және зерттеу, мұнай, газ өндіруді интенсивтендіру әдістерін;

кәсіпшіліктерді кешенді автоматтандыру кезінде қолданылатын автоматика, телемеханика және бағдарламалық құрылғылардың құрылышын және пайдалану қағидаларын;

автоматика және телемеханика негіздерін.

140. Техникалық және кәсіптік (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Параграф 22. Сусыздандыру және тұzsыздандыру қондырғысының операторы

141. Жұмыс сипаттамасы:

қондырғылардың технологиялық регламентіне сәйкес жеңіл көмірқышқылдардың кең фракциясын іріктеі отырып, мұнайды сусыздандыру, тұzsыздандыру және тұрақтандыру процесін жүргізу;

технологиялық параметрлерді:

технологиялық аппараттардағы температураны, қысымды, шығыстарды, фазааралық деңгейлерді реттеу және бақылау;

деэмульгаторлар мен сілті ерітінділерін дайындау, тұщы суды дозалау;

тұрақсыз бензинді сілтілендіру;

тұрақсыз бензинді тұтынушыға тапсыру;

дайындалған мұнайдың, тұрақсыз бензин санының және химиялық реагенттер шығысының есебін жүргізу;

насостар мен технологиялық жабдыққа қызмет көрсетеу, сақтандыру құрылғыларының жұмысын тексеру, мұнай пеш-қыздырмаларына қызмет көрсетеу;

технологиялық аппараттарды жөндеуге дайындау, аппараттарды жөндеуге және жөндеуден қабылдан алуға қатысу.

142. Білуге тиіс:

мұнайдың, газдың, химиялық реагенттердің, бензиннің физикалық-химиялық қасиеттерін;

сусыздандыруши және тұзсыздандыруши қондырғының, аппаратураның, жабдықтың және қолданылатын бақылау-өлшеу аспаптарының нысанын, техникалық сипаттамасын және пайдалану қағидаларын;

су мен тұздың мұнайды одан әрі өндеге әсерін;
зертханалық бақылау әдістерін, эмульсияны бұзудың негізгі әдістерін;
қысым астында жұмыс істейтін ыдыстарды пайдалану қағидаларын;
қондырғыдағы ықтимал аварияларды жою қағидаларын, слесарь ісін орындалатын жұмыс көлемінде.

Біліктілігі анағұрлым жоғары сусыздандыру және тұзсыздандыру қондырғысы операторының басшылығымен сусыздандыру және тұзсыздандыру қондырғысында жұмыс істеу кезінде - 3-разряд;

біліктілігі анағұрлым жоғары сусыздандыру және тұзсыздандыру қондырғысы операторының басшылығымен сусыздандыру және тұзсыздандыру қондырғысында немесе электрмен тұзсыздандыру және орнықтыру қондырғыларында жұмыс істеу кезінде - 4-разряд;

электрмен тұзсыздандыру және орнықтыру қондырғыларында жұмыс істеу кезінде - 5-разряд.

Параграф 23. Теніз бұрғылары мен эстакадалары негізdemelerіn монтаждау және жөндеу жөніндегі слесарь, 2-разряд

143. Жұмыс сипаттамасы:

теніз мұнай кәсіпшілігі құрылғыларының жекелеген тораптарын жөндеуге байланысты қарапайым монтаждау, демонтаждау және үсталық жұмыстарды біліктілігі анағұрлым жоғары теніз бұрғылары мен эстакадалары негізdemelerіn монтаждау және жөндеу жөніндегі слесарьдің басшылығымен орындау;

жұмыс орнын жөндеу жұмыстары өндірісіне дайындау;
теніз эстакадаларында, тротуарларда, доңғалак ұрғыш брусьялар мен қоршамаларда тар табанды жолдарды ағымдағы жөндеу;

естакада мен теніз негізdemelerіндегі жұмыс және қорғану төсемін ішінара бөлшектеу және олардың құрылышын;

қада қағу агрегатын құрастыруға, бөлшектеуге, жарақтандыруға және жұмысқа дайындауға қатысу;

"Электр газбен пісірушіге" бұрғылау құрылғыларында жөндеу жұмыстарын орындауда көмек көрсету.

144. Білуге тиіс:

теніз мұнай кәсіпшілігі құрылғыларын жөндеу кезіндегі операциялардың технологиялық кезектілігін;

қарапайым ұсталық және слесарлық жұмыстарды, қолданылатын ұсталық және слесарлық құралдарды;
қада қағу жұмыстарының негізгі жолдарын;
конструкциялар мен жүктөрді ілмектеу және орнын ауыстыру қағидаларын.

Параграф 24. Теніз бұрғылары мен эстакадалары негізdemелерін монтаждау және жөндеу жөніндегі слесарь, 3-разряд

145. Жұмыс сипаттамасы:

теніз мұнай кәсіпшілігі құрылғыларын жөндеуге байланысты қурделілігі орташа монтаждау, демонтаждау, қада қағу, бұрғы құю және ұсталық жұмыстарды орындау;
теніз бұрғылары мен эстакадалары негізdemелерінің ағаш құрылғыларын жөндеу;
қарапайым теніз байламдарын байлау;
металды конструкцияларды ілмектеу және ілмектен босату;
теніздің терендігі мен қадалардың ұзындығын өлшеу;
қада қағу және бұрғылау агрегатын құрастыруға, бөлшектеуге, жарақтандыруға және жұмысқа дайындауға қатысу;
понтонды-аспалы алаңшалар мен өзге де құрылғыларды құрастыру және суға тұсіру;
;
эстакадада тар табанды жолдарды салу және жөндеу;
катодты және протекторлық қорғанудың анодты құрылғыларын, теніз бұрғылары мен эстакадалары негізdemелерінің су астындағы бөлігін жөндеу және орнату;
газбен кесу жұмыстарын орындау.

146. Білуге тиіс:

теніз бұрғылары мен эстакадаларын монтаждау, демонтаждау және жөндеу, теніз түбінде шурфтарды бұрғылау, қадаларды қағу және жөнделетін тораптар мен ағаш құрылғыларды бекіту жөніндегі жұмыстардың технологиялық кезектілігін;
бұрғылау, қадаларды қағу механизмдерінің, теніз бұрғылары мен эстакадаларын монтаждау, демонтаждау және жөндеу кезінде қолданылатын құралдың құрылышын;
қада қағу, бұрғы толтыру, слесарлық және ұста жұмыстарын орындаудың негізгі жолдарын, теніз бұрғылары мен эстакадаларын жөндеу кезінде қолданылатын жүктөр мен материалдарды ілмектеудің, орнын ауыстырудың тәсілдерін.

Параграф 25. Теніз бұрғылары мен эстакадалары негізdemелерін монтаждау және жөндеу жөніндегі слесарь, 4-разряд

147. Жұмыс сипаттамасы:

теніз мұнай кәсіпшілігі құрылғыларын жөндеуге байланысты монтаждау, демонтаждау, қада қағу, бұрғы құю және ұсталық жұмыстарды орындау;

секциялардың, отырғызу алаңдарының және жаяу жүргіншілер көпірлерінің секцияларын орталандыру және орнату;

су үстіндегі және астындағы құбыр желілері мен қатандық бұрыштарының орнын белгілеу және дайындау;

еденді төсөу және жөндеу жұмыстары өндірісі;

пісіру агрегатына қызмет көрсету;

газбен кесу жұмыстарын орындау.

148. Білуге тиіс:

негіздемелердің конструкциясын, блоктардың, секциялардың, су үстіндегі және астындағы байланыстардың типтері мен мөлшерін және олардың техникалық сипаттамасын;

қада қағу және бұрғы толтыру агрегаттарының құрылымын мен техникалық сипаттамасын, қада қағу және бұрғы толтыру процестерінің мәнін, трубалар сұрпын;

болат тростар мен канаттардың типтері мен сипаттамаларын, қарапайым слесарь және ұсталық жұмыстарды орындаудың негізгі жолдарын, цемент ерітіндісін дайындау үшін су мен цементтің салмақтық және көлемдік ара қатынасын;

қада қағу және бұрғы толтыру жұмыстары кезіндегі жоғарыдағы жұмыс өндірісінің тәсілдері, пісіру агрегаттарының жұмыс қағидаты және пайдалану қағидалары.

Параграф 26. Теніз бұрғылары мен эстакадалары негіздемелерін монтаждау және жөндеу жөніндегі слесарь, 5-разряд

149. Жұмыс сипаттамасы:

теніз бұрғысы мен эстакада негіздемелерін жөндеу кезіндегі бригаданың жұмысын орындау және үйлестіру;

қадаларды дайындауға және сіңіруге, теніз түбіндегі шурфты бұрғылауға, бұрғылау қуралын, қую трубаларын, құбыр арматурасын түсіруге және көтеруге, шурфты цемент ерітіндісімен толтыруға қатысу;

кесу үшін шаблондар бойынша белгі салу;

секцияларды, фермаларды, отырғызу алаңдарын, жаяу жүргінші көпіршелерін цементтеуге, су үстіндегі және астындағы байламдарды, блоктар мен секцияларды, теніз бұрғысы мен эстакада негіздемелерінің фермалары мен ригельдерін орнатуға және бекітуге қатысу;

брустар мен еден төсемін салуға, ұзартуға және бекітуге қатысу;

курделі шаблондарды жасау;

вахта журналын жүргізу.

150. Білуге тиіс:

жөндеу жұмыстары кезінде қолданылатын құрылымыс механизмдері мен жабдықтардың конструкциясы мен техникалық сипаттамасын;

оларды пайдалану қағидаларын, жұмысындағы ықтимал ақауларды және оларды жою тәсілдерін;

негізdemелерді, іргетас брустарын және өзге де бекітуге арналған құбыр қосындыларының орналасу схемасын.

Параграф 27. Теніздегі жүзбелі бұрғылау агрегаты бұрғылаушысының көмекшісі, 3-разряд

151. Жұмыс сипаттамасы:

тенізде жүзбелі бұрғылау агрегатын орнатуға, агрегатты жұмысқа дайындауға, бұрғылау құралын түсіруге және көтеруге қатысу;

құралды, шығырды, насосты тексеру және дайындау; жекелеген тораптарды майлау және бекіту.

152. Білуге тиіс:

тенізде тік шурфты бұрғылау, құрал мен арматураны түсіру және көтеру, шурфтар мен қадаларды цемент қоспасымен толтыру жөніндегі технологиялық процесті және операциялардың кезектілігін;

қолданылатын құралдың құрылышын, қарапайым теңіз тораптарын шешу тәсілдерін.

Параграф 28. Теніздегі жүзбелі бұрғылау агрегаты бұрғылаушысының көмекшісі, 4-разряд

153. Жұмыс сипаттамасы:

тенізде бұрғылау процесін біліктілігі анағұрлым жоғары теңіздегі жүзбелі бұрғылау агрегаты бұрғылаушысының көмекшісінің басшылығымен жүргізу;

барлық типтегі тіреулерді, полотноларды, секцияларды орнату және оларды бекіту; насос агрегатының жұмысын қадағалау және оны басқару;

цемент ерітіндісін дайындау;

шурфтар мен қадаларды толтыру;

қолданылатын құралдың жарамдылығын қадағалау.

154. Білуге тиіс:

тенізде бұрғылаудың технологиялық процесін, авариялардың себептерін және олардың алдын алу мен жою әдістерін;

бұрғылау жабдығы мен құралының құрылышы мен жұмыс қағидатын;

теніз бұрғылары негізdemелері блоктарының, секциялары мен полотноларының типтері мен мөлшерлерін;

таль жүйесінің, кронблоктардың, вертлюгтер мен канаттардың конструкциясы мен нысанын;

қолданылатын болат және трос, канаттардың түрлерін, жұзбелі бұрғылау агрегатында орнатылған бақылау-өлшеу аспаптарының нысаны мен пайдалану қағидаларын.

Параграф 29. Теніздегі жұзбелі бұрғылау агрегатының бұрғылаушысы, 5-разряд

155. Жұмыс сипаттамасы:

теніздегі бұрғылау қондырғыларының негіздеме дінгегінің астындағы шурфтарды бұрғылау;

бұрғылау құралын, құю трубалары мен арматураны түсіру және көтеру;

шурфтар мен дінгектерге цемент ерітіндісін құю;

бұрғылау құралын тексеру және долоттардың тозу дәрежесін анықтау;

долот жұмысы бойынша өтпелі жыныстардың қасиеттерін анықтау;

теніз түбінің топырақ сипаттына қарай бұрғылаудың онтайлы режимін іріктеу;

ұстап қалу жұмыстарын жүргізу;

цемент ерітіндісін дайындау;

бұрғылау құралы мен бұрғылау агрегатын ұсак жөндеу;

бұрғылау вахтасының жұмысына басшылық ету және орындалған жұмыстың есебін жүргізу.

156. Білуге тиіс:

тенізде тік шурфтарды роторлық тәсілмен бұрғылаудың технологиялық процесі мен қағидаларын;

жылжымалы жұзбелі бұрғылау агрегатының, теніз бұрғылау қондырғысына арналған ірі блокты негізденінің конструкциясын;

техникалық сипаттамасын;

фунт жынысының геологиялық сипаттамасына қарай бұрғылаудың онтайлы режимін іріктеу әдісін;

берілген бағдар мен параметрлер бойынша бұрғылау нұктесін анықтау қағидаларын, арматура дайындау үшін қолданылатын трубалардың сортаментін;

қолданылатын болат тростардың, канаттардың типтері мен оларды пайдалану қағидаларын, қолданылатын жабдықты, құралды, құрылғыларды қауіпсіз ілмектеу әдістерін.

Параграф 30. Теніздегі жұзбелі бұрғылау агрегатының дизельшісі, 4-разряд

157. Жұмыс сипаттамасы:

теніздегі жылжымалы бұрғылау агрегаты қозғалтқышына қызмет көрсету және оның жұмысын басқару;

қозғалтқыш жұмысындағы ақауларды анықтау және оларды жою;

аккумуляторларды зарядтау;
теңіздең бұрғылау қондырғылары мен эстакадаларының негізdemелерін жөндеуге
байланысты жұмысты орындауға қатысу;
қозғалтқыш жұмысының журналын және жанар-жағармай шығысының есебін
жүргізу;
қозғалтқышты техникалық қарау және жөндеу.

158. Білуге тиіс:
теңізде тік шурфтарды роторлық тәсілмен бұрғылаудың технологиялық процесі мен
қағидаларын;

жылжымалы жүзбелі бұрғылау агрегатында орнатылған іштен жану
қозғалтқышының құрылышын, жұмыс қағидатын;

қозғалтқыштарды қоректендіру жүйесін, оларды майлау, қосу, тоқтату және сұту
қағидаларын;

қолданылатын жабдықтың жетегі мен қосу және қайта қосу механизмінің
құрылышын;

аккумуляторлардың құрылышын және оларды зарядтау қағидаларын, іштен жану
қозғалтқышына қолданылатын жанар-жағармай материалдарының құрамы мен
қасиеттерін, қозғалтқышқа қызмет көрсету және оны жөндеу кезінде қолданылатын
құралдар мен аспаптарды және оларды қолдану қағидаларын;

орындалатын жұмыс көлемінде слесарь ісін.

Параграф 31. Ұнғыма дебиттерін өлшеуші, 2-разряд

159. Жұмыс сипаттамасы:
өлшеуіштердегі, сепараторлардағы, траптардағы мұнай мен суды өлшеу;
ұнғымалар мен сыйымдылықтардың шықпа желілерінен сұйық сынамасын алу;
дебитті өлшегеннен кейін мерниктен (сыйымдылықтан) мұнайды айдап шығару.

160. Білуге тиіс:
мұнай өндіру және мұнай ұнғымаларын пайдалану тәсілдерін;
мұнай мен газды кәсіпшілік ішінде жинау схемасын;
жеке және топтық өлшеу қондырғыларының, траптардың, дебитөлшеуіштер мен
бақылау-өлшеу аспаптарының нысанын, техникалық сипаттамасын, құрылышын,
сұйықтардың физикалық қасиеттері туралы негізгі мәліметтерді.

Параграф 32. Ұнғыма дебиттерін өлшеуші, 3-разряд

161. Жұмыс сипаттамасы:
өндірілетін газды өлшеу, газ факторын анықтау;
автоматты топтық өлшеу қондырғысындағы ұнғыма дебитін соңғы өлшеуді жүзеге
асыру;

өлшеу кезінде топтық өлшеу қондырғысының жұмысын қадағалау, оны қашықтықтан қолмен басқаруға көшіру;

ұнғымаларды топтық қондырғылардың тарағына қайта қосу;
топтық өлшеу қондырғысындағы сынаманы іріктеу;
өлшеу журналын жүргізу.

162. Білуге тиіс:

мұнай және газ ұнғымаларын пайдалану тәсілдерін;
топтық өлшеу қондырғысының құрылымы мен техникалық сипаттамасын;
мұнай мен газды кәсіпшілік ішінде жинау схемасын;

су мен мұнайдың мазмұнын, мұнайдың үлес салмағын анықтау тәсілдерін, дебитөлшеуіштердің, қолданылатын автоматика және бақылау-өлшеу аспаптарының құрылымы мен жұмыс қафидатын.

Параграф 33. Ұнғымаларды жер астында жөндеу операторы

163. Жұмыс сипаттамасы:

ұнғымаларды жер астында жөндеу жұмыстарын орындау;

бір қатарлы және екі қатарлы лифтілерді, парафинделген трубаларды, терендік насостарын, бөліп пайдалану жабдығын, газлифті клапандарын ауыстыру;

терендік насостарын батыруды өзгерту, үзіктерді, штанга қайырмаларын жою, қуралдар мен сымдарды алып шығу жұмыстары;

терендік насосы мен плунжердің төменгі клапанын жуу;

құм зәкірлерді бөлшектеу және тазалау;

ұнғымаларды құм тығындардан, балышқты ерітіндіден жуу, тазалау, ұнғымаларды ыстық мұнаймен және өзге де химиялық реагенттермен жуу;

ұнғыма оқпанындағы гидратты тығындарды жою, пайдалану ұстыны мен насос-компрессор трубаларын парафиннен, тұз бен шайыр шөгінділерінен тазарту;

забойды уата отырып ұнғымаларды шаблондау;

ұнғыманы пайдаланудың бір тәсілінен екіншісіне ауыстыру;

ұнғымаларды ату жұмыстары мен геофизикалық зерттеулерге дайындау;

қабылдау клапандары мен кескілерді орнату және алып тастау;

циркуляциялық механикалық клапандарды ашу және жабу, ұнғыманың жерасты жабдығын престемелеу;

түрлі пайдалану тәсілдері кезінде ұнғыманың сағалық жабдығын құрастыру және бөлшектеу;

жабдықты, қуралды, салмақ индикаторын профилактикалық күтуді жүзеге асыру;

ұнғыманы жер астында жөндеуге байланысты тиеу-түсіру жұмыстарына қатысу;

айдау ұнғымаларының қабылдауыштығын қалпына келтіру және ұстап тұру жұмыстарын жүргізу айдаушы;

жылжымалы агрегаттарды, құрылғылар мен канат техникасын орнату және бекіту; дайындау бригадалары жоқ кәсіпшіліктерде көтеру құрылғыларын орнатумен және қосалқы-көмекші жұмыстарды атқарумен байланысты барлық жұмыстарды (ұнғыманы жөндеуге дайындау, ұнғымаларды тұншықтыру және өзге) орындау;

ұнғымалардағы, штепсель ажыратқыларымен жабдықталған электр жабдығы мен жарық беру аппаратураларын қосу және ажырату;

канат техникасын басқару.

164. Білуге тиіс:

ұнғыманы пайдалану тәсілдерін, газ, мұнай және айдау ұнғымаларының конструкциясын, түрлі пайдалану тәсілдері кезінде ұнғыманы жер астында жөндеу, игеру және тұншықтыру өндірісі технологиясын;

ұнғыманы жер астында жөндеу кезінде қолданылатын көтеру құрылғыларын (мұнараны, мачтаны), таль жүйесі мен оның элементтерін, терендік насостарын, газлифт клапандарын, канат техникасын пайдалану қағидаларын, олардың құрылышы мен нысанын;

насос-компрессор трубалары мен штангаларын, кабель орағышты, салмақ индикаторын механикалық бұрау және бұрап алуға арналған автоматтардың құрылышы мен жұмыс қағидатын;

көтеру-тұсіру операцияларын механикаландыру және автоматтандыру құралдарының нысаны мен құрылышын, гидро- және пневможүйелер туралы негізгі мәліметтерді;

көтерілетін жүгіне қарай таль жүйесін пайдалану тәсілдерін және оларды жарақтандыру есебін, канат жұмыстарын орындау кезіндегі шекті жүктемені және жылдамдықты;

шығарындыға қарсы жабдықтың (шағын габаритті превенторлардың) құрылышын және орнату қағидаларын;

гидравликалық терең шығыр мен тюбинг қондырғысының құрылышын, оған қызмет көрсетуді және оны басқару тәсілдерін;

газ-құм зәкірлердің түрлерін және оларды қолдану қағидаларын, ұнғыманы жер астында жөндеу кезінде қолданылатын құралдардың түрлері мен оларды пайдалану қағидаларын;

түрлі жарақтандыру мен түрліше ұнғыма жабдығы кезінде трубалар мен штангаларды көтеріп тұсірудің шекті жылдамдығын;

құм тығынын жуу процесінің есебін, еңбекті ұйымдастырудың қолданыстағы нұсқаулық карталарын;

станок-качалканы, жарық беру аппаратурасын қосу қағидаларын.

Күрделілігі I санаттағы ұнғыманы біліктілігі анағұрлым жоғары ұнғымаларды жер астында жөндеу операторының басшылығымен жер астында жөндеу кезінде - 4-разряд;

күрделілігі I санаттағы немесе II санаттағы ұнғыманы біліктілігі анағұрлым жоғары ұнғымаларды жер астында жөндеу операторының басшылығымен жер астында жөндеу кезінде - 5-разряд;

күрделілігі II санаттағы ұнғыманы жер астында жөндеу кезінде - 6-разряд;

терендігі 3000 метрден астам ұнғыманы, терендігі 2000 метрден астам жазық ұнғымаларды немесе газлифт әдісімен пайдаланылатын ұнғыманы жер астында жөндеу кезінде - 7-разряд.

6 және 7 - разрядтағы ұнғымаларды жер астында жөндеу операторлары үшін техникалық және кәсіптік (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Параграф 34. Ұнғымаларды зерттеу жөніндегі оператор, 3-разряд

165. Жұмыс сипаттамасы:

ұнғима терендігін, сұйықтың және су бөлімінің деңгейін терең шығырдың көмегімен өлшеу, ұнғымаларды забойды шындаі отырып шаблондау;

забойдың терендігін, сұйықтың деңгейін, дебит өлшемін дебитөлшеуішпен өлшеу;

мұнай мен газ дебитін дебитөлшеуішпен өлшеуге, ұнғымаларды динамометреуге, ұнғымаларды терендік аспаптарымен зерттеуге қатысу, зерттеу аспаптары мен терендік шығырларын алдын ала қарау;

дайындық-қорытынды операцияларын жүргізу.

166. Білуге тиіс:

игерілетін кен орнының сипаттамасын;

ұнғымаларды пайдалану тәсілдері мен оларды зерттеу әдістерін;

ұнғиманың шығырлардың, динамографтардың, қашықтықтан тіркейтін аспаптардың сағалық жабдығының нысанын, құрылышын және пайдалану қағидаларын; өлшеу аспаптарын күштік және жарық беру желісіне қосу қағидаларын.

Параграф 35. Ұнғымаларды зерттеу жөніндегі оператор, 4-разряд

167. Жұмыс сипаттамасы:

ұнғымаларды забойды шындаі отырып шаблондау, пайдалану және айдау ұнғымаларындағы забойлы және қабаттық қысымды өлшеу;

ұнғымадағы сұйықтың деңгейін эхолот пен толқын өлшегіштің көмегімен өлшеу, сұйық деңгейінің қалпына келуін (түсуін) қадағалау;

мұнай мен газ дебитін өлшеу және газ факторын анықтау;

қашықтықтан өлшеу аспаптарымен (дебит өлшегіш, шығыс өлшегіш, термометр, ылғал өлшегіш, манометр, газоанализатор) зерттеулер жүргізуге қатысу;

зерттеу жұмыстарының нәтижелерін анықтау;

автомобильді немесе тракторды басқару;

аппаратура мен жабдықты ағымдағы жөндеу.

168. Білуге тиіс:

мұнай мен газ өндірудің технологиялық процесін;

ұнғымаларды зерттеу әдістерін;

ұнғыманың жер бетіндегі жабдығының және қолданылатын бақылау-өлшеу аспаптарының техникалық сипаттамасы мен нысанын;

терендік аспаптарын, мұнай-газ дебитін өлшеу және газ факторын анықтау аспаптарын пайдалану қағидаларын;

өлшеу аспаптарын күштік және жарық беру желілеріне қосу қағидаларын.

Параграф 36. Ұнғымаларды зерттеу жөніндегі оператор, 5-разряд

169. Жұмыс сипаттамасы:

ұнғымаларды терендік, қашықтықтан және тіркеуші аспаптармен зерттеу түрлерін жүзеге асыру;

индикаторлық қисық пен қысымды қалпына келтіру қисықтарын түсіріп алу;

насос-компрессор трубаларын шаблондау, забойды және ұнғымалардағы сұйықтың деңгейін майыстырылған оқпанмен шындау;

газ факторын өлшеу, жоғары қысымды фонтан және компрессор ұнғымаларын арнаулы лубрикаторлар мен трап-сепараторлар арқылы, сұйықтың, газдың және газ конденсаты қоспаларының сынамасын ала отырып өлшеу;

қабаттарды гидротындау жөнінде зерттеу жұмыстарын жүргізу;

сынама алғышпен мұнай мен судың терен сынамаларын алу;

зерттеу материалдары бойынша алдын ала қорытындылар дайындау;

ұнғымаларды зерттеу материалдарын өндеу;

автомобильді немесе тракторды басқару;

зерттеу аппараттарын, аспаптар мен терендік шығырын ағымдағы жөндеу.

170. Білуге тиіс:

игерілетін кен орнының сипаттамасын;

мұнайдың, судың және газдың физикалық-химиялық қасиеттерін;

қабат қысымын ұстап тұру әдістерін;

ұнғыманың жердің бетіндегі және астындағы жабдығы мен зерттеу аппаратурасының нысаны мен техникалық сипаттамасын;

зерттеу материалдарын өндеу әдістемесін, қисықтар мен графіктерді жасау техникасын;

ұнғымалардың өнімділік коэффициентін анықтау әдісін.

171. Техникалық және кәсіптік (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Параграф 37. Ұнғымаларды зерттеу жөніндегі оператор, 6-разряд

172. Жұмыс сипаттамасы:

жоғары біліктілікті талап ететін күрделі зерттеу жабдығын монтаждау және демонтаждау жұмыстарына басшылық ету және қатысу;

қысыммен жұмыс істейтін ыдыстармен жұмыс істеу;

нысандарды жөндеуден қабылдап алу және оларды жөндеуден кейін баптауға және қосуға қатысу;

микропроцессорлық блоктармен жабдықталған жабдықтарда зерттеу жұмыстарын жүргізу және дербес электр есептеу машинасын пайдалана отырып зерттеу нәтижелерін өндедеу;

қабаттардағы жол берілетін шекті депрессияларды анықтау үшін арнайы зерттеулер жүргізу;

түрлі күрделі қындықтармен жұмыс істейтін ұнғыма жұмысының оңтайлы технологиялық режимін таңдау;

мұнай, газ және газ конденсаты кен орындарын бақылау жөніндегі оперативтік карталарды жасау.

173. Білуге тиіс:

игерілетін кен орнының сипаттамасын;

забой жанындағы аумақ қабатын интенсивтірудің негізгі әдістерін;

кен орнын игеру жобасының негізгі ережелерін;

қысыммен жұмыс істейтін ыдыстардың нысанын, құрылышы мен пайдалану қағидаларын;

информатика және есептеу техникасы негіздерін.

174. Техникалық және кәсіптік (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Параграф 38. Ұнғымалары күрделі және жер астында жөндеуге дайындау жөніндегі оператор, 3-разряд

175. Жұмыс сипаттамасы:

ұнғымалары жөндеуге дайындау;

таль жүйесін жарақтау және жарақсыздандыру жұмыстарын орындау, таль блогын, ілмені ілу және босату;

тарта таспаларды, кронблок таспаларын, тартқыларды ауыстыру;

трубаларды ластан және парафиннен тазарту және жуу, забой жаны аумағын өндедеу процесіне дайындау жұмыстарын орындау;

еденді, көпіршелер мен марш баспалдактарын жөндеу;

трубалар мен штангаларды сұрыптау, муфталарды, сақиналар мен ниппельдерді бұрау және бұрап алу;

трубалар мен штангаларды төсеу;

қажетті реагенттерді, ерітінділерді, сұйықтарды жасауға қатысу;

ұнғымаларды жөндеуге дайындау жөніндегі такелаж, ағаш ұстасы, слесарлық және топырак жұмыстарын орындау;

жылжымалы көтеру құрылғылары (мунараларды, мачталарды) мен агрегаттардың орнын ауыстыруға, орнатуға, ұнғымаларды тексеруге және орталандыруға, ұнғымаларды жер астында және курделі жөндеу алдында тұншықтыруға қатысу.

176. Білуге тиіс:

ұнғымаларды жер астында және курделі жөндеу кезінде қолданылатын жабдықтың, агрегаттардың, материалдардың, құралдар мен реагенттердің нысаны мен түрлерін;

таль жүйесінің жарақтары түрлерін, көтеру құрылғыларын (мунараларды, мачталарды) және оларды бекіту қағидаларын;

такелаж, ағаш ұстасы және слесарлық жұмыстардың негізгі түрлерін;

тиеу-түсіру жұмыстары кезінде қолданылатын негізгі құрылғыларды, ұнғымаларды жер астында және курделі жөндеу түрлерін.

Біліктілігі анағұрлым жоғары ұнғымаларды курделі және жер астында жөндеуге дайындау жөніндегі оператордың басшылығымен жұмыс кезінде - 2-разряд.

Параграф 39. Ұнғымалары курделі және жер астында жөндеуге дайындау жөніндегі оператор, 4-разряд

177. Жұмыс сипаттамасы:

жылжымалы құрылғылар (мунаралар, мачталар) мен агрегаттарды орнату, тексеру және орталандыру;

штангаларды ілуге арналған жабдықты және балансир ұшын бұруға арналған құрылғыларды тексеру және монтаждау, ақауларын жою;

ұнғымаларды өшіруге арналған түрлі ерітінділерді жасау;

ұнғымаларды жер астында және курделі жөндеу алдында өшіру және разрядтау процесіне қатысу, жөндеуден кейінгі қорытынды жұмыстар.

178. Білуге тиіс:

ұнғымаларды жер астында және курделі жөндеу технологиясын;

жер астында және курделі жөндеу кезінде қолданылатын жабдықтың, агрегаттардың нысанын, түрлері мен техникалық сипаттамасын;

ұнғима сағасындағы көтеру құрылғыларын орнату және орталандыру қағидаларын; мұнара монтаждау жұмыстарын жүргізу қағидаларын.

Параграф 40. Ұнғымалары курделі және жер астында жөндеуге дайындау жөніндегі оператор, 5-разряд

179. Жұмыс сипаттамасы:

жылжымалы құрылғылар (мунаралар, мачталар) мен агрегаттардың орнын ауыстыру, олардың ұнғимаға орнатылуы мен орталандырылуын бақылау;

ұнғымаларды жер астында және күрделі жөндеу алдында өшіру және разрядтау, жөндеуден кейін жуу;

күштік және жел тартылымдарының орналасуын анықтау және орнату;

жабдықты, жылжымалы құрылғылар мен агрегаттарды ұнғыманы жөндеудің берілген технологиялық процесіне орай орнату және монтаждау;

біліктілігі анағұрлым тәмен операторларға басшылық жасау.

180. Білуге тиіс:

көтеру құрылғыларының орнын ауыстыру қағидаларын;

мұнараның қосындылары мен бөліктеріндегі ауытқуларды жою тәсілдерін;

ұнғымаларды түрлі ерітінділермен тұншықтыру тәсілдерін;

көтеру құрылғыларын (мұнараларды, мачталарды) орнынан ауыстыру бағытының схемасын;

ерітінділерді дайындау тәсілдері мен оларды қолдану әдістерін.

Параграф 41. Ұнғыманы күрделі жөндеу бұрғылаушысы

181. Жұмыс сипаттамасы:

ұнғымаларды тракторға немесе автомашина шассиіне жабдықталған агрегаттармен және көтергіштермен күрделі жөндеу технологиялық процесін жүргізу;

көтеру агрегатының, жабдықтың, құрылғылардың, құралдардың техникалық жай-күйін тексеру және оларды жұмысқа дайындау;

мачтаны көтеру және орталандыру, зәкірлерді сынау;

таль желісін жараптандыру мен бөлшектеу және оны ұнғыманы жөндеу процесінде қайта жараптандыру;

әртүрлі пайдалану кезінде ұнғыманың сағалық жабдығын құрастыру және бөлшектеу;

айналма, бұрғылау және насос-компрессор трубалары мен штангаларды түсіру және көтеру;

бұрғылау және ұстап қалу құралдарын құрастыру және бөлшектеу;

ұнғымаларды сыртқы және конустық мөрлермен және шаблондармен зерттеу;

газ, газ-конденсат және мұнай ұнғымаларының сұзгілерін орнату және жуу, "койл тюбинг" типтес қондырғыларды пайдалана отырып, жөндеу жұмыстарын жүргізу технологиясын қолдану, агрессивті және қышқылды газдарды ашқан әрі пайдаланушы ұнғымаларды (кукіртті сутегі, көмірқышқылды газ және өзге) жою, "ескі ұнғымаларды" 2 оқпанмен қалпына келтіру;

цемент көпірлерді орнату және бұрғылау;

ортадан тепкіш насос қондырғысы астында және кондукторлардың бойымен шурфтарды бұрғылау, пайдалану колонналарын қажетті интервалмен бұрап алу және бұрап тастау;

мұнай, газ және айдау ұнғымаларында дайындық-қорытынды, күрделі изоляциялық және ұстап қалу жұмыстарын орындау;

құм тығындарын, тұз шөгінділерін жуу және бұрғылау;

түсіру-көтеру операциялары процесінде ұнғымадағы сұйықтың деңгейін бақылау;

ұнғымадағы авариялар мен қындықтардың алдын алу жөніндегі шараларды жүзеге асыру;

мыналар: ұнғыма ұстынында жаңа оқпан кесу, ұнғыманың жаңа оқпанын еністі-бағыттық бұрғылау және кенейту, пайдалану колонналарын түсіру, ұнғыма забойын қышқылды және термиялық өндеу, ұнғыманы тереңдету, ұстынды пайдалану участеклерін кесу, суды оқшаулау жұмыстары, пакерлер мен тірек зәкірлерді орнату және көтеру, ұнғымада қалдырылған заттарды фрезерлеу және оларды алып шығу, забой жанындағы қабатқа блоктаушы құрамды айдау үшін әртүрлі көп компонентті ерітінділер мен тұйықтау сұйықтарының қажетті параметрлерін дайындау және ұстап тұру, ұнғымадағы тампонаж жұмыстарын дайындау және жүргізу, ұнғымаларды, шығару және айдау желілерін, ұстынды престемелеуге дайындау, мұнай, газ, айдаушы ұнғымаларын сынау;

шагын габаритті шығарындыға қарсы жабдықты (превенторды), вертлюгтерді, жұмыс трубаларын, жуу насостарын монтаждау және бөлшектеу жөніндегі технологиялық процестерді жүргізу;

жабдық пен құралды ағымдағы жөндеуді тікелей ұнғымада жүргізу, жарық беру механизмдерін, аппаратурасын қосу және ажырату, штепсель ажыратуы болса, трубаларды бұрау және бұрап алу;

қабатты гидроұзу және гидроқұм ағынды перфорациялау, пайдалану ұстының герметиксyzдығын түрлі әдістермен жою, ұстынаралық ағындарды жою, сағалық пакерлерді тексеру және ауыстыру, ұнғымаларды гравийлі забой сұзгілерімен жабдықтау процесін жүргізу;

пайдалану ұстының герметикалығын престемелеумен, деңгейін төмендетумен және гидравликалық паркер көмегімен тексеру;

забойдың ішкі қабатын сілтілермен, қышқылдармен өндеу әдісімен ашпалау, ұнғымаларды азот-бустерлі кешендерді пайдалана отырып игеру;

дайындалған бригада болмаған кезде, көтеру құрылғыларын орнатумен және ұнғыманы жөндеуге дайындаумен байланысты барлық жұмыстарды (қосалқы-көмекші жұмыстар, тұйықтау және өзгелері) орындау;

тікелей мұнай, газ, су көрінген кезде ұнғыма сағасын герметизациялау, вахта мүшелерінің "Шықпа" сигналы және мұнайгазсудың көрінуі жою бойынша іс-әрекеттерінің дұрыстығы мен шұғылдығы;

шығарындыға қарсы жабдықтар мен құрылғыларды ұдайы дайындықта ұстау;

қабат ұқсастығын сынама айдау әдісімен айқындау жұмыстарын жүргізу;

геофизикалық жұмыстар жүргізу үшін ұнғыма оқпанын дайындау және жабдық сағасын орнату;

картограмма жасау және тіркеуші шығынды өлшеуіш пен манометр көрсеткіштерін қадағалау;

ұнғыма сағасын байламдау арматурасына қызмет көрсету және жөндеу;

ұнғымаларды әртүрлі пайдалану әдістерімен игеру кезінде зерттеу жұмыстарын жүргізуге, ұнғыманы жөндеудің канатты әдістерін жүргізуге қатысу.

182. Білуге тиіс:

ұнғымалардың конструкциясын, жүргізілетін жөндеу жұмыстарының сипаты мен ерекшеліктерін және олардың орындалу тәртібін;

ұнғымаларды күрделі жөндеу жұмыстарының технологиясын, ұнғымаларды бүрғылау және игеру, мұнай, газ өндіру процестері технологиясының негіздерін;

мұнай өндіруді интенсивтендіру әдістерін;

оқшаулау және ұстап қалу жұмыстарын жүргізу қағидаларын;

жұмыс орындарын ұйымдастырудың және еңбектің озық және қауіпсіз жолдары картасының үлгі жобаларын, көтеру құрылғылары мен механизмдерінің конструкциясын, жұмыс қағидатын, техникалық сипаттамасы мен пайдалану қағидаларын;

негізгі және қосалқы бүрғылау жабдығының типтерін, қолданылатын бақылау-өлшеу аспаптарын, шығырындыға қарсы жабдықтың (превенторлардың) шағын механикаландыру элементтерін;

ұнғымалардағы мұнай-газ шығарындыларымен және қындықтармен құресудің тәсілдері мен әдістерін, ұнғымаларды игеруге арналған блоктаушы және ашпалашы көп компонентті ерітінділерді дайындау тәсілдерін, пайдалану ұстыны мен ұстынаралық ағындардың герметикасыздығын жою технологиясын, сондай-ақ бұл жерде қолданылатын жабдықтың жұмыс қағидатын, пайдалану пакерлерінің конструкциясын, олардың типтері мен алу әдістерін, су ағындарын жою кезінде жабдықты пайдалану мен механикалық қоспаны шығару әдістерін;

балшықты ерітіндіні, тампондаушы қоспалар мен химиялық реагенттерді дайындау, ұнғымадағы құмды және тұзды тығындарды тазалау және бүрғылау тәсілдерін;

бүрғылау ерітіндісінің тығыздығы мен су қайтарымдылығын анықтау әдістерін, ұнғыманы тұйықтау кезіндегі сұйықтың параметрлерін іріктеуді, штангалы және ортадан тепкіш насостар конструкциясының типтерін, күрделі жөндеу кезінде қолданылатын ұнғыманың, трубалардың, жабдықтың негізгі мөлшерін, шекті тозуы мен беріктік коэффициентін, ұнғыманың жаңа оқпанын кесудің, еңісті-бағытты бүрғылаудың және бүрғылау жабдығы мен итергіні түсіру технологиясын;

құрал мен итергінің забойға орналастыруды анықтау әдістерін;

ұнғыма забойын қышқылды және термиялық өндеу қағидаларын, қолданылатын резьба қосындыларының стандарттарын;

мөрдің таңбасы бойынша ұстының және ұңғымадағы өзге де заттардың жай-қүйін айқындау тәсілдерін, гидроузік пен гидрокұмды ағынды перфорациялау технологиялық схемасы кезінде жабдық пен ұңғыма сағасын байламдау схемасын, айдалатын сұйықтар мен құм жеткізгіштердің құрамын және дайындау тәсілдерін, сұйық пен құмның қажетті көлемі есебін, гидроузік кезінде қолданылатын жабдық пен бақылау-өлшеу аспаптарының техникалық сипаттамасын, ұңғыманы игеру әдістерін;

бұрғы жабдығын байламдау схемасын.

183. Техникалық және кәсіптік (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Күрделілігі I санаттағы және қоса алғандағы терендігі 1500 метрге дейінгі ұңғымада жұмыс істеу кезінде - 5-разряд;

Күрделілігі I санаттағы және қоса алғандағы терендігі 1500 метрден 4000 метрге дейінгі ұңғымада жұмыс істеу кезінде - 6-разряд;

Терендігі 4000 метрден 6000 метрге дейінгі, сондай-ақ терендігі 1500 метрден жоғары еңісті-бағытты және жазық ұңғымаларда жұмыс істеу кезінде - 7-разряд;

Терендігі 6000 метрден жоғары ұңғымаларда жұмыс істеу кезінде - 8-разряд.

Параграф 42. Ұңғымаларды күрделі жөндеу бұрғылаушысының көмекшісі

184. Жұмыс сипаттамасы:

насос-компрессор трубаларын және бұрғылау трубаларын салуға арналған қабылдау көпірлерінде жұмыс істеу кезінде көтергіш қондырғыларды монтаждау мен бұзуға қатысу;

ұңғымаларды күрделі жөндеу кезінде дайындық-қорытынды жұмыстарға қатысу;

циркуляциялық жүйені бақылау және оны шламнан тазарту;

жабдық пен құралдарды майлауды тексеру мен жүргізуге қатысу;

таль жүйесін жабдықтау мен қайта жабдықтау жұмыстарына қатысу;

трубалар мен насостық штангілердің ұзындығын өлшеу және санын есептеу;

трубалар мен насостық штангілерді тиесінде мен түсіруге қатысу;

трубалар мен насостық штангілерді баптау және түсіру-көтеру операциялары кезінде өткелдерден беру;

өткелдерде трубалар мен насостық штангілерді сұрыптау;

трубалар мен насостық штангілердің төменгі бұрандамалы ұшынан сақтандыру қалпақшасын бұрап ашу және бұрап жабу;

трубалар мен насостық штангілердің бұрандамалы бөлігіне қорғаныс жақпа май жағу;

насос-компрессор трубалары мен бұрғылау трубаларын беруге арналған жұмыс алаңында жұмыс істеу кезінде жоғары және төменгі қысым желілерін монтаждауға, бұзуға және байламдау мен баспақтауға қатысу;

тікелей ұңғымада жабдық пен құралдарды ағымдағы жөндеу;

ұнғымада штепселдік ажырату кезінде электр жабдығы мен жарықтандыру аппаратурасын қосу және ажырату;

ұнғымаларды қурделі жөндеудің технологиялық процесін жүргізуге қатысу;

ұнғымаларды қурделі жөндеуді жүргізу жөніндегі дайындық жұмыстарына қатысу;

насос-компрессор және бұрғылау трубаларын орнату жөніндегі жоғарыдағы жұмыстарды орындау;

жуу насостары жұмысының параметрлерін қадағалау, машина кілттерін ілу және автоматты кілттерді орнату;

құралды тексеруге және майлауға қатысу;

таль жүйесін жараптандыруға және қайта жараптандыруға қатысу;

трубаны саусақтарға орнату немесе оларды бұрғылау және насос-компрессор трубаларын түсіру және көтеру кезінде көпіршеге салу жұмыстарын орындау;

трубаларды өлшеуге қатысу;

таль жүйесінің жарамдылығын қадағалау;

кілттерді, элеваторларды, трубалар мен штангаларды бұрау және бұрап алу автоматтарын түсіру-көтеру операцияларына дайындау;

марш баспалдақтары мен полаттердің жарамдылығын қадағалау;

тампондаушы қоспалар мен химиялық реагенттерді дайындауға, ұнғымаларды қышқылды және гидротермиялық өндіреуге, ұстап қалу, зерттеу және ату жұмыстарын жүргізуге ұнғымаларды игеруге, канат әдісімен ұнғыма жөндеуді жүргізуге, турбобұрғылар мен забой қозғаыштарын құрастыруға, бөлшектеуге және сынамалуға қатысу;

металды пластырьлерді, эксплуатациялық және престелетін пакерлерді, ұстағыш және кескіш құралдарды, забой жабдықтарын, сұзгіштерді, саға байламдарын, атқыма арматураларды, шығарындыға қарсы жабдықтар мен өрт сөндіру құралдарын құрастыруға, бөлшектеуге және орнатуға, саға пакерлерін ауыстыруға, жоғары және төмен қысымды желілерді монтаждауға, демонтаждауға, байлауға және престеуге қатысу;

жетекті ротордың жарамдылық жағдайын, сұйықтардың, тампондаушы қоспалар мен химиялық реагенттердің параметрлерін бақылау.

185. Білуге тиіс:

ұнғымаларды қурделі жөндеу технологиясын, жабдықты, механизмдерді және ұнғымаларды қурделі жөндеу кезінде қолданылатын бақылау-өлшеу аспаптарын белгілеу және оларды пайдалану қағидаларын;

жабдық байламдау схемасын;

қолданылатын бақылау-өлшеу аспаптарының жұмыс қағидатын;

көтергіш құрылыштар мен механизмдердің құрылышын;

трубалар мен штангілерді түсіру-көтеру және құралды ұзарту кезіндегі операциялардың кезектілігін;

қолданылатын құралдарды және оларды пайдалану қағидаларын; марш баспалдақтарының, полаттардың, шам орнатуға арналған кронблок астындағы аландар мен саусақтардың құрылышын;

жұмыс орындарын жоспарлаудың үлгілік жобалары мен еңбектің озық және қауіпсіз жолдары картасын;

жуу насостарын қосу тәртібін, олардың конструкциясы мен жөндеу технологиясын;

қолданылатын тампондаушы сұйықтар, тұншықтыру қоспалары, көп компонентті ерітінділер, бұғаттайтын су оқшаулау құрамдары, химиялық реагенттер, балшықты ерітінділер туралы және оларды дайындау тәсілдері туралы мәліметтерді;

ұнғымаларды игеру әдістерін;

қышқылдармен және сілтілермен жұмыс істеу қағидаларын, ұнғымаларды игеру әдістерін, ұнғымаларды аспаптармен ("Надым", "Дикт" және өзге де) зерттеу әдістерін;

элеваторлардың, көтеру ілмектерінің, таль блоктарының, кронблоктардың, вертлюгтер мен канаттардың типтері мен мөлшерлерін;

шығарындыға қарсы құрылғыны басқару қағидаларын.

186. Насос-компрессор трубалары мен бұрғылау трубаларын салуға арналған қабылдау көпірлерінде жұмыс істеу кезінде:

курделілігі I санаттағы ұнғымаларды жөндеу кезінде - 3-разряд;

курделілігі II санаттағы ұнғымаларды жөндеу кезінде - 4-разряд;

терендігі 4000 м астам ұнғымалардағы жөндеу кезінде - 5-разряд.

187. Насос-компрессор трубалары мен бұрғылау трубаларын беруге арналған жұмыс алаңында жұмыс істеу кезінде:

курделілігі I санаттағы ұнғымаларды жөндеу кезінде - 4-разряд;

курделілігі II санаттағы ұнғымалардағы жөндеу кезінде - 5-разряд;

терендігі 4000 м астам ұнғымалардағы жөндеу кезінде - 6-разряд.

6-разрядты ұнғымаларды курделі жөндеу бұрғылаушысының көмекшісі үшін техникалық және кәсіптік (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Параграф 43. Ұнғымаларды парафинсіздеуге арналған жылжымалы агрегат машинисі

188. Жұмыс сипаттамасы:

ұнғымаларды парафинсіздеуге арналған жылжымалы агрегатты объектіде жұмысқа дайындау;

мұнай ұнғымаларын, траптарды, өлшегіштер мен өзге де технологиялық жабдықты ыстық мұнаймен парафинсіздеу бойынша технологиялық процесті жүргізу;

қысу, жуып-شاю және өзге жұмыстарды қыздырмай және ұнғымаларды парафинсіздеуге арналған жылжымалы агрегаттың шығу бөлігіне технологиялық сұйықтықты жібере отырып, қыздырушы арқылы өтпей жүргізу;

техникалық мақсаттарда ыстық сүмен жабдықтау үшін суды қыздыру және айдату;

ұңғымаларды парафинсіздеуге арналған жылжымалы агрегатты автоцистерналармен, кәсіпшілік технологиялық кондырғылармен, ұңғыма сағасымен орай;

ұңғымаларды парафинсіздеуге арналған жылжымалы агрегатты ұңғымаларды парафинсіздеу кезіндегі жабдықтың орналасу схемасына сай ұңғыманың сағасында орнату;

ыстық мұнаймен парафинсіздеу, жуып-шаю жұмыстарына арналған, техникалық мақсаттарда ыстық суда қыздыру мен айдатуға арналған желілерді төсеу;

мұнай қыздыруши, қозғалтқыш, бақылау-өлшеу құралдары мен ұңғымаларды парафинсіздеуге арналған жылжымалы агрегаттың барлық қосалқы механизмдері жұмысының параметрлерін қадағалау, қондырғының жабдығын, аппаратурасын және бақылау-өлшеу құрылғыларын монтаждау және демонтаждау, агрегат пен автомобиль жабдығына профилактикалық және ағымдағы жөндеу жүргізу, ұңғымаларды парафинсіздеуге арналған жылжымалы агрегаттың жұмысын есепке алу журналын жүргізу;

автомобильді басқару.

189. Білуге тиіс:

мұнай мен газ өндірудің технологиялық процесін;

мұнай, су, газ және парафиннің физикалық-химиялық қасиеттерін;

мұнай ұңғымаларын пайдалану тәсілдерін;

ұңғыма сағасын байламдау схемасын;

қызмет көрсетілетін ұңғымаларды парафинсіздеуге арналған жылжымалы агрегаттың, негізгі және қосалқы жабдықтың, аппаратураның, бақылау-өлшеу аспаптарының, автомобильдің құрылышы мен пайдалану қағидаларын;

мұнай ұңғымаларын ыстық мұнаймен парафинсіздеу жөніндегі, тастанды желілер мен мұнай құрастыру қондырғылары жұмысының технологиялық режимі мен процесін;

слесарь ісін орындалатын жұмыс көлемінде.

Ыстық мұнайдың жұмыс қысымы 10 мегапаскальді қоса алғанға дейінгі (шаршы сантиметрге 100 килограм-күшке дейін), автомобиль шассиінде құрастырылған ұңғымаларды парафинсіздеуге арналған жылжымалы компрессорға қызмет көрсету кезінде - 5-разряд;

ыстық мұнайдың жұмыс қысымы 10 мегапаскальдан жоғары (шаршы сантиметрге 100 килограм-күштен жоғары) ұңғымаларды парафинсіздеуге арналған жылжымалы агрегатқа қызмет көрсету кезінде - 6-разряд.

190. Техникалық және кәсіптік (арнайы орта, кәсіптік орта) білім талап етіледі.

Параграф 44. Ұңғымаларды химиялық өндіреу жөніндегі оператор, 3-разряд

191. Жұмыс сипаттамасы:
- химиялық реагенттер мен жабдықты дайындау;
- ұнғыма жанына жабдық орнату кезінде жоғары және төмен қысым желілерін, икемді шлангілерді құрастыру және бөлшектеу;
- айдалатын сүйкітың көлемін өлшеу;
- тұзды қышқыл концентрациясын анықтау және химиялық реагенттерді дозалау;
- ұнғыманы термоөндеу жұмыстарына қатысу;
- қолданылатын жабдықты ұсақ жөндеу.
192. Білуге тиіс:
- мұнай мен газ өндіру технологиясы;
- мұнай мен газ кен орындары, мұнай өндіруді интенсивтендіру әдістері жөніндегі негізгі мәліметтерді;
- ұнғымаларды химиялық және термиялық өндеу нысанын;
- қолданылатын жабдықтың құрылышы мен жұмыс қағидатын;
- химиялық реагенттерді дайындау тәсілдерін және оларды сақтау қағидаларын, химиялық реагенттерді тиесу және түсіру қағидаларын.
- Біліктілігі анағұрлым жоғары ұнғымаларды химиялық өндеу жөніндегі оператордың басшылығымен жұмыс істеу кезінде - 2-разряд.

Параграф 45. Ұнғымаларды химиялық өндеу жөніндегі оператор, 4-разряд

193. Жұмыс сипаттамасы:
- ұнғымаларды химиялық өндеудің технологиялық процесін жүргізу;
- картограмманы орнату және тіркеуші бақылау-өлшеу аспаптарының көрсеткіштерін қадағалау;
- химиялық реагенттерді дозалау жұмыстарына басшылық ету;
- 100 атмосфераға дейінгі қысым кезінде желіні монтаждау және демонтаждау, химиялық реагенттерді айдау;
- забой жанындағы қабатты блоктан шығару және игеру;
- термоөндеу процесін қадағалау;
- параметрлерді тіркеу.
194. Білуге тиіс:
- ұнғымаларды химиялық және термиялық өндеу технологиясын;
- қызмет көрсетілетін жабдықтың, қышқыл концентрациясын анықтау, ұнғымаларды химиялық және термиялық өндеу аспаптарының, қолданылатын бақылау-өлшеу аспаптарының нысанын және жұмыс принципін, техникалық сипаттамасын.

Параграф 46. Ұнғымаларды химиялық өндеу жөніндегі оператор, 5-разряд

195. Жұмыс сипаттамасы:

ұнғымаларды химиялық өндіру жөніндегі технологиялық процесті жүргізу және жұмысты үйлестіру;

айдалатын сұйықтың параметрлерін есептеу;

желілердің герметикалығын престемелеу, ұнғымалардың қабылдауыштығын анықтау;

100 атмосфераға дейінгі қысым кезінде химиялық реагенттерді айдау;

сұйықтың агрегат насосына берілуін реттеу;

аспаптарды ұнғыма сағасына орнату, оларды сағалық арматурамен қосу;

ұнғымаларды динамометрлеу;

автоматика және телемеханика құралдарын жөндеуге, бастапқы элементтерді баптауға қатысу;

вахталық құжаттаманы жүргізу;

бригаданы басқару;

вахтаны қабылдау және тапсыру.

196. Білуге тиіс:

мұнай мен газ өндіру технологиясын;

ұнғымаларды химиялық өндіру технологиясын;

қызмет көрсетілетін жабдықтың, химиялық реагенттердің концентрациясын анықтау, ұнғымаларды химиялық өндіру аспаптарының, бақылау-өлшеу аспаптарының техникалық сипаттамасын, конструкциясы мен пайдалану қағидаларын;

ерітінділерді дайындаудың рецептурасы мен технологиясын;

химиялық реагенттерді дайындау, тасымалдау және сақтау тәсілдерін, қызмет көрсетілетін аппаратураның, автоматиканың, диспетчерлеу схемасын, төмен вольтты және электротехникалық қондырыларда жұмыс істеу қағидаларын.

4-тaraу. Ұнғыма жөндеудің күрделілік санатына жатқызуудың үлгілік көрсеткіштері I бөлім. Ұнғымаларды жер астында жөндеу

Параграф 1. Ұнғымаларды жер астында жөндеудің I санаты

197. Аспаның терендігі 1300 м дейінгі кезде трубаларды сұйықсыз көтере отырып терендік насосын ауыстыру;

терендік насосын ауыстыру трубаларды көтермей ауыстыру немесе насос плунжерін жөндеу, аспаның терендігі 700 м дейінгі кезде трубаларды сұйықпен көтере отырып терендік насосының батуын өзгерту;

1400 м дейінгі терендікте штанганың үзілуін немесе ағытылуын жою;

насос аспасының терендігі 1400 метрге дейінгі пайдаланудың барлық тәсілдері кезінде оның жай-күйін тексеріп және жөндей отырып плунжерді алу және сорғыш клапанды ұстаяу;

терендік насосын жуу, жылтыратылған шток үзіндісін жою, забойдан су мен балшықты әкету, бір қатарлы және екі қатарлы лифтілердегі көтергіш трубаларды ауыстыру;

көтергіш трубалардың 1600 метрге дейінгі терендігімен кезе келген пайдалану тәсілі кезінде бір қатарлы лифтіде парафинделген трубаларды ауыстыру, трубаларды батыру терендігін өзгерту;

екі қатарлы лифтінің компрессорлық трубаларын ауыстыру немесе сыртқытрубалар аспасының терендігі 100 метрге дейін болған кезде аспаның терендігін өзгерту;

забойдың терендігі 1200 метрге дейін болған кезде ұңғымаларды құм тығынынан, балшықты ерітіндіден жуу, ұңғыманы ыстық мұнаймен жуу;

статикалық қысымы сұйық бағынының қысымынан төмен ұңғыма оқпанындағы гидратты тығындарды ұңғыма сағасын гидратты тығынға дейін жоу;

трубаны 1300 метр терендікке дейін біртіндеп түсіре отырып ұңғыманы шөгінділерден сумен жуу;

аспаның терендігі 1200 метрге дейін болған кезде ұңғыманы бір пайдалану тәсілінен басқасына ауыстыру;

насосты 1300 метрге дейінгі аспадан ауыстыру.

Параграф 2. Ұңғымаларды жер астында жөндеудің II санаты

198. Аспаның терендігі 1300 метрден астам болған кезде трубаларды сұйықсыз көтере отырып, терендік насосын ауыстыру;

аспаның терендігі 1500 метрден астам болған кезде трубаларды сұйықпен көтере отырып, терендік насосының батуын өзгерту, насосты трубаларды көтермей ауыстыру немесе насос плунжерін жөндеу;

аспаның терендігі 700 метрден астам болған кезде трубаларды сұйықпен көтере отырып, терендік насосын ауыстыру;

1400 метрден астам терендікте штанганың үзілуін немесе ағытылуын жою;

насос аспасының терендігі 1400 метрден астам болған кезде оның жай-күйін тексерे және жөндей отырып, плунжерді алу және сорғыш клапанды ұстau;

бір қатарлы және екі қатарлы лифтілердің көтергіш трубаларын ауыстыру;

көтергіш трубалардың 1600 метрге дейінгі терендігімен кезе келген пайдалану тәсілі кезінде бір қатарлы лифтіде парафинделген трубаларды ауыстыру, трубаларды батыру терендігін өзгерту;

екі қатарлы лифтідегі компрессор трубаларын ауыстыру немесе сыртқы труба аспаларының терендігі 1000 метрден астам болған кезде аспаның терендігін өзгерту;

забойдың терендігі 1200 метрден астам болған кезде ұңғымаларды құм тығынынан, балшықты ерітіндіден жуу;

пайдалану колоннасын парафиннен тазарту, тұсіру және көтеру, ұңғыманы электр тиесі насостарының түрлі маркаларымен, гидропоршеньді насостармен, алмастыру лифтілерімен, екі немесе одан да горизонттарды бөлек және бір мезгілде көп гидробулы тәсілмен пайдалану кезінде насос-компрессор трубаларын тұсіру және көтеру;

құбырсыз насос орнату, статикалық қысымы сұйық бағынның қысымынан төмен ұңғыма оқпанындағы гидратты тығындарды ұңғыма сағасының гидратты тығынға дейін жоу;

құбырды 1300 метрден астам терендікке біртіндеп тұсіре отырып ұңғыманы шөгінділерден сумен жуу;

забойдың терендігі 1200 метрден астам болған кезде ұңғыманы ыстық мұнаймен жуу;

насос-компрессор трубаларының немесе штангаларының ұзігін немесе қайтартмасын насос-компрессор трубаларын сұйықпен көтере отырып жою, аспаның терендігі 1200 метр болған кезде ұңғыманы бір пайдалану тәсілінен басқасына ауыстыру;

насос аспасының терендігіне қарамастан, ұңғыма забойын термо-газ-химиялық өндеу, аспаның терендігіне қарамастан, түрлі маркадағы терендік кесте пакерлерін көтеру және тұсіру, өнімді қабаттарды ашу.

Жұмысты арнаулы лубрикатор мен шағын габаритті превентор арқылы ($L = 7$ м, $m = 500$ кг) қысыммен канатты техниканың көмегімен орындау:

- 1) забойлық клапан-кескіштерді, плунжерлік газлифт, газлифтілік, кері және тұйық тығын жабдығын орнату және алу;
- 2) насос-компрессор трубаларын шаблондау, забойды қағу, құралдың өтпеу сипатын анықтау үшін печаттарды тұсіру;
- 3) механикалық циркуляциялық клапандарды жабу және ашу;
- 4) цемент көпірді желонкамен орнату;
- 5) қырғы сымды, тросты, бөгде заттарды ұстап қалу жұмыстары;
- 6) насос-компрессор трубаларын парафиннен тазарту үшін қырғыны тұсіру;
- 7) ұңғыманы құм тығындардан тазарту;
- 8) ұңғыманы свабпен свабирлеу;
- 9) насос-компрессор трубаларының башмағын анықтау.

2-бөлім. Ұңғымаларды күрделі жөндеу

Параграф 1. Күрделіліктің I санаты

199. Жұмысты орындау кезінде:

жоғары немесе төмен жатқан қабаттарға қайтару, забой маңындағы аймақты қышқыл-шайырмен өндеу, колоннааралық көріністі жою, колонна басын (фланецті)

ауыстыру, пайдаланудағы колоннаның және колоннаарты перетоктың герметикалық еместігін айқындау (ұңғымаларды геофизикалық зерттеу, нейтрондардың импулстік генераторын, ағынның профилін, қабылдағыштықты айқындау).

Параграф 2. Құрделіліктің II санаты

200. Жұмысты орындау кезінде:

Пайдаланудағы қабатты өзге сулардан шеттету (оның ішінде ұңғымаларды жою), пайдаланудағы колонналарды жақтау, гидрожарылу және гидросуқұмарынды перфорациялау, ұңғымалардың екінші оқпанын кесу және бұрғылау, пайдаланудағы қабаттың трубаларын кесу, ұстау және фрезерлік жұмыстар, ұңғыманың оқпанындағы жөндеу-оқшаулау жұмыстары және ұңғымаларды физикалық жою.

201. Ескертпе:

1) газ құшті білінетін және көлбеке бағыттағы ұңғымалардағы жұмыстардың барлық түрі II дәрежеге жатады;

2) тереңдігі 1500 метрден астам ұңғымалардағы жұмыстардың барлық түрі II дәрежеге жатады;

3) бір ұңғымада бірнеше жұмыс түрін бір уақытта өндіру кезінде құрделілік дәрежесі ең жоғары болып айқындалады.

5-тaraу. Жұмысшы кәсіптерінің әліпбилік көрсеткіші

202. Ұңғымаларды бұрғылау және мұнай мен газ өндіру жұмыстары жөніндегі жұмысшы кәсіптерінің алфавиттік көрсеткіші БТБА-ға (6-шығарылым) қосымшада келтірілген.

Жұмыстар мен жұмысшы
кәсіптерінің бірыңғай
тарифтік-біліктілік
анықтамалығына
(6-шығарылым)
қосымша

Жұмысшы кәсіптерінің алфавиттік көрсеткіші

P/c №	Кәсіптердің атаулары	Разряд диапазоны	Беті
1.	Бұрғылау ерітіндісін дайындаушы	2-4	3
2.	Бұрғыға қызмет көрсетуші электр монтері	4-6	6
3.	Бұрғыға қызмет көрсетуші слесарь	4-5	5
4.	Бұрғылау құлыштарын орнатушы	4	5
5.	Вакуумдық кондырғы машинисі	3-6	8
6.	Газ жинау жөніндегі оператор	2-4	44
7.	Жуу агрегатының машинисі	4-6	47

8.	Жұмысшы агентті қабатқа айдайтын насос станциясының машинисі	3-5	48
9.	Жылжымалы компрессор машинисі	3-6	49
10.	Жылжымалы парафинсіздеу бу қондырғысының машинисі	3, 5-6	50
11.	Зертханашы-коллектор	2-3	11
12.	Колтиобингтік қондырғының машинисі	5-7	12
13.	Қөтергіш машинисі	5-7	51
14.	Қабат қысымын ұстап тұру жөніндегі оператор	3-5	52
15.	Қабаттарды гидравликалық үзу жөніндегі оператор	5-6	55
16.	Трубаларды престемелеуші	3-5	12
17.	Мұнай-газ кәсіпшілігі жабдығына қызмет көрсететін агрегаттардың машинисі	5-6	56
18.	Мұнай қабаттарына бу жіберу бу генераторы қондырғысының машинисі	4-5	57
19.	Мұнай мен газ бұргылау қондырғыларының машинисі	3-6	12
20.	Мұнай мен газга ұнғымаларды пайдалану және барлау мақсатымен бұргылаушы	5-8	14
21.	Мұнай мен газга ұнғымаларды пайдалану және барлау мақсатымен бұргылаушының көмекшісі (бірінші)	4-7	19
22.	Мұнай мен газга ұнғымаларды пайдалану және барлау мақсатымен бұргылаушының көмекшісі (екінші)	4-6	21
23.	Мұнай мен газға ұнғымаларды пайдалану және барлау мақсатымен бұргылаушының көмекшісі (үшінші)	3	22
24.	Мұнай мен газ өндірудегі басқару пультінің операторы	4-5	58
25.	Мұнай мен газ өндіру жөніндегі оператор	3-7	59
26.	Мұнара монтаждауышы	3-8	24
27.	Мұнара монтаждауышы-пісіруші	3-6	28
28.	Мұнара монтаждауышы-электр монтері	3-5	31
29.	Свабирлеуші агрегат машинисі	5-6	34
30.	Сусыздандырушы және тұзсыздандырушы қондырғы операторы	3-5	64
31.	Теніз бұргылары мен эстакадалары негізdemелерін монтаждау және жөндеу жөніндегі слесарь	2-5	66
32.	Теніздегі жұзбелі бұргылау агрегаты бұргылаушының көмекшісі	3-4	68
33.	Теніздегі жұзбелі бұргылау агрегатының бұргылаушысы	5	69
34.	Теніздегі жұзбелі бұргылау агрегатының дизельшісі	4	70
35.	Ұнғыма дебиттерін өлшеуші	2-3	71
36.	Ұнғымаларды жер астында жөндеу операторы	4-7	72
37.	Ұнғымаларды зерттеу жөніндегі оператор	3-6	74
38.	Ұнғымаларды күрделі және жер астында жөндеуге дайындау жөніндегі оператор	2-5	77
39.	Ұнғымаларды күрделі жөндеу бұргылаушысы	5-8	79
40.	Ұнғымаларды күрделі жөндеу бұргылаушының көмекшісі	3-6	82
41.	Ұнғымаларды пайдалану және барлау мақсатымен электрлі бұргылау кезіндегі бұргылаушының көмекшісі	4-5	35
42.	Ұнғымаларды парафинсіздеуге арналған жылжымалы агрегат машинисі	5-6	84
43.	Ұнғымаларды сынамалау (сынау) жөніндегі оператор	4-5	36
44.	Ұнғымаларды химиялық өндеу жөніндегі оператор	2-5	86
45.	Ұнғыма цементажы жөніндегі оператор	3-5	37

46.	Цементажды бакылау станциясының оператор-моторисі	5	39
47.	Цемент-құм араластыру агрегатының моторисі	5-6	39
48.	Цементтеуші агрегат моторисі	5-6	40

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК